

Denna text är en översättning som nämnden för fastställande av kollektivavtals allmänt bindande verkan har låtit göra av ett finskspråkigt kollektivavtal. Kollektivavtalets parter har inte kommit överens om den svenskspråkiga kollektivavtalstexten. Om tolkningen av den svenskspråkiga översättningen leder till ett annat slutresultat än det ursprungliga finskspråkiga kollektivavtalet, ska man följa det finskspråkiga kollektivavtalet. Nämnden för fastställande av kollektivavtals allmänt bindande verkan är inte ansvarig för de skador som uppkommer på grund av eventuella felaktigheter i översättningen.

Tämä on työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunnan teettämä käännös suomenkielisestä työehtosopimuksesta. Työehtosopimuksen sopijaosapuolet eivät ole sopineet ruotsinkielisestä työehtosopimustekstistä. Mikäli ruotsinkielisen käännöksen tulkinta johtaa erilaiseen lopputulokseen kuin alkuperäinen suomenkielinen työehtosopimus, tulee noudattaa suomenkielistä työehtosopimusta. Työehtosopimuksen yleissitovuuden vahvistamislautakunta ei vastaa käännöksen mahdollisista virheellisyyksistä aiheutuvista vahingoista.

KOLLEKTIVAVTAL FÖR

arbetstagare i VVS-sektorn inom husteknikbranschen

1.3.2022–29.2.2024

LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry
Byggnadsförbundet rf

**LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry
och
Byggnadsförbundet rf**

**KOLLEKTIVAVTAL FÖR
VVS-sektorn
inom husteknikbranschen**

2022–2024
(1.3.2022–29.2.2024)

Kollektivavtal för

VVS-sektorn

**inom husteknikbranschen
2022–2024**

LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry
Alexandersgatan 19, 00100 Helsingfors
Tfn 020 743 5750
www.lvi-tu.fi

Byggnadsförbundet rf
Broholmmsgatan 4, 00530 Helsingfors
Tfn 020 774 003
www.rakennusliitto.fi

Distribution och försäljning:
Rakennustieto Oy
www.rakennustietokauppa.fi

ISBN 978-952-267-413-5
ISBN 978-952-267-414-2 (PDF)

Layout: DTPage Oy

Tryckort: Waasa Graphics, Vasa 2022

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

UNDERTECKNINGSPROTOKOLL TILL KOLLEKTIVAVTALET FÖR VVS-SEKTORN INOM HUSTEKNIKBRANSCHEN	12
1 GILTIGHET OCH ÄNDRINGAR	12
2 LÖNEFÖRHÖJNINGAR	13
3 ÄNDRINGAR AV KOLLEKTIVAVTALETS TEXT	15
4 ARBETSGRUPPER	20
5 FÖRBUNDENS GEMENSAMMA STÄLLNINGSTAGANDE OM LÄTTFÖRETAGANDE	21
6 ARBETSAVTALSGRUPPER SOM AVTALATS MELLAN BYGGNADSINDUSTRIN OCH BYGGNADSFÖRBUNDET	22
7 LOKALA AVTAL OM PRODUKTIVITETSHÖJANDE OCH SPORRANDE LÖNESÄTTNING	22
8 PASSERKONTROLL OCH -UPPFÖLJNING	23
9 ARBETSTIDER SOM AVVIKER FRÅN DET NORMALA	24
10 UTBILDNING AV ARBETSPLATSHANDLEDARE	24
11 ÖVRIGA ÖVERENSKOMMELSER	24
12 PROTOKOLLETS GILTIGHET OCH UNDERTECKNANDE AV PROTOKOLLET	24
KOLLEKTIVAVTAL 2022–2024.....	25
1 § AVTALETS TILLÄMPNINGSOMRÅDE	25
2 § IAKTTAGANDE AV KOLLEKTIVAVTALETS BILAGOR	25
3 § ARBETSFREDSFÖRPLIKTELSE.....	26
4 § LOKALA AVTAL.....	26
5 § ANSTÄLLNINGSFÖRHÅLLANDE	27
6 § BESTÄMMELSER OM ARBETSTID	30
7 § ERSÄTTNINGAR SOM SKA BETALAS I SÄRSKILDA SITUATIONER	35
8 § ÖVERTIDSTILLÄGG.....	36
9 § FÖRKORTNING AV ARBETSTIDEN (PEKKANENDAGAR)	39
§ 10 ARBETSLÖNER	41
10.1 Löneformer	41
10.2 Personlig tidlön.....	41
10.3 Personlig totalinkomst	41
10.4 Grundtimlöner som utgör grund för den personliga timlönen	41
10.5 Månadslön.....	42

10.6	Unga arbetstagare	42
10.7	Arbetstagarens arbetsförmåga och minimilönen.....	42
11 §	TIDLÖNESYSTEMET INOM HUSTEKNIKBRANSCHEN	43
11.1	Bestämning av arbetstagarens lönegrupp.....	43
11.2	Praktiskt genomförande av svårighetsgruppering och lönegruppering.....	43
11.3	Definitioner av svårighetsgruppering av uppgifterna	44
11.4	Bestämning av den personliga lönedelen.....	46
11.5	Tillämpning av bedömningsmatrisen	47
11.6	Speciella bestämmelser.....	48
11.7	Lönegruppering för utländsk VVS-montör	48
12 §	MEDELTIMFÖRTJÄNST.....	49
§ 13	VÄNTETID OCH ERSÄTTNING	49
14 §	TILLÄGG OCH BETALNINGSGRUNDER FÖR TILLÄGG.....	49
14.1	Tillägg för fristående examen	49
14.2	Specialarbetstillägg.....	50
14.3	Lagbastillägg för arbeten som utförs med tidlön	51
15 §	RESEKOSTNADER	51
15.1	Dagliga resekostnader.....	51
15.2	Researbete och dagtraktamenten	53
16 §	ARBETE UTOMLANDS.....	54
17 §	TIMKORT.....	56
18 §	LÖNEBETALNINGSDAG	57
19 §	SEMESTER	58
19.1	Semesterns början och slut	58
19.2	Semesterlön.....	58
19.3	Särskilda bestämmelser om tid som likställs med arbetad tid.....	58
19.4	Semester och halvfärdig arbetskommendering.....	59
19.5	Extra lediga dagar enligt semesterlagen.....	59
19.6	Semesterpremie	59
	SEMESTERLÖNEAVTAL, Bilaga 1.....	61
20 §	BESTÄMMELSER OM LÖN FÖR SJUKTID.....	63
20.1	Lön för sjuktid.....	63
20.2	Förutsättningar för lön för sjuktid	63
20.3	Karens för betalning av lön för sjuktid	63
20.4	Sjukanmälan	64
20.5	Sjukintyg	64
20.6	Sjukfrånvaro med arbetstagarens anmälan.....	64
20.7	Sjukdomsåterfall	65

20.8	Lönebetalning under moderskaps- och faderskapsledighet	65
20.9	Förebyggande av missbruk	65
20.10	Uppföljning av sjukfrånvaro	66
20.11	Läkarundersökningar	66
20.12	Hälsokontroller av arbetstagare som utsatts för kvartsdamm	67
20.13	Sjukt barn	67
21 §	SÄRSKILDA ERSÄTTNINGAR	68
21.1	Ersättning för inkomstbortfall på grund av kommunalt uppdrag	68
21.2	Firande av personliga bemärkelsedagar som fridagar med lön	68
21.3	Ersättning för inkomstbortfall på grund av uppbåd	68
21.4	Lön för reservövningstid	68
21.5	Dödsfall bland anhöriga	68
21.6	Ersättningar och mottagare av ersättning	69
21.7	Taklagsfest	69
22 §	BESTÄMMELSER OM ARBETARSKYDD	69
23 §	SKYDDSBEKLÄDNAD OCH ARBETSREDSKAP	70
24 §	SOCIALA UTRYMMEN	71
25 §	GRUPPLIVFÖRSÄKRING	71
26 §	UPPBÄRANDE AV MEDLEMSAVGIFTER FÖR FACKFÖRENINGAR	72
27 §	UTVECKLING AV KOLLEKTIVAVTALET UNDER AVTALSPERIODEN	72
28 §	PROCEDURREGLER	72
29 §	AVTALETS GILTIGHETSTID	72
	ALLMÄNT AVTAL, Bilaga 2	74
	ALLMÄNNA BESTÄMMELSER	74
	Utgångspunkter	74
	Grundrättigheter	74
	Arbetsledningsrätt	74
	Förhandsanmälan om arbetskonflikt	74
	Omorganisation och andra dylika ändringar	75
	Laghänvisningar	75
	AVTAL OM ARBETSTAGARNAS REPRESENTANTER SAMT OM SAMARBETET MELLAN ARBETSTAGARE OCH ARBETSGIVARE VID FÖRETAG I HUSTEKNIKBRANSCHEN	75
	Allmänna bestämmelser	75
1 §	Företrädare för arbetsgivaren	75
2 §	Företrädare för arbetstagarna	76
3 §	Behörighetsvillkor för företrädare för arbetstagare	76
4 §	Regionala befogenheter och längden på mandattiden för arbetstagarnas representanter	77

5 §	Val av arbetstagarnas representant	77
6 §	Uppgifter som handhas av arbetstagarnas företrädare	78
7 §	Arbetstagarrepresentanterns befrielse från arbete och ersättning för inkomstbortfall	78
8 §	Lokaler och utrustning	80
9 §	Besök på arbetsplatsen	80
10 §	Rätt att delta i utbildning	80
11 §	Utveckling av yrkesskickligheten	81
12 §	Löne- och omplaceringsskydd	81
13 §	Placeringen av en förtroendeman i arbete	82
14 §	Anställningsskydd	82
15 §	Arbetsgivarens informationsskyldighet	84
16 §	Huvudförtroendemannens och arbetarskyddsfullmäktigens ansvar	87
17 §	Rättigheter och skyldigheter	87
18 §	Förhandlingsordning	87
19 §	Avtalsparternas ansvar	87
20 §	Yrkesutbildning	87
21 §	Gemensam utbildning	88
22 §	Fackföreningsutbildning	88
23 §	Ersättningar	89
24 §	Sociala förmåner	89
25 §	Anlitande av utomstående arbetskraft	90
26 §	Giltighet	91

BESTÄMMELSER OM PRESTATIONSLÖNEARBETE, Bilaga 3 93

RÖRBRANSCHEN 93

1 §	PRESTATIONSLÖNER	93
1.	Rakt ackord	93
2.	Direkt lön	93
3.	Övriga löner	93
4.	Utbetalning och garantilön	93
2 §	BESTÄMMELSER OM PRESTATIONSLÖNEARBETE	94
	Rörbranschen	94
A.	Allmänna bestämmelser om prestationslönearbete	94
B.	Ytterligare bestämmelser om ackordsarbeten med normtider	96
3 §	LAGBASTILLÄGG	98
	Lagbasens uppgifter på arbetsplatsen	99
	Speciallagbas	100

ACKORDSPRISÄTTNING INOM RÖRINSTALLATIONSBRANSCHEN 2022– 2024 101

RÖRBRANSCHENS NORMTIDER FÖR RÖRLÄGGNING PÅ BYGGPLATSER	101
1 § GEMENSAMMA BESTÄMMELSER	101
Mom. 1. ACKORDSSUMMA VID RAKT ACKORD	101
Mom. 2. ALLMÄNNA GRÄNSER FÖR NORMTIDER	101
Punkt 1 Arbeten som ingår i normtiderna	101
Punkt 2 Följande arbeten ingår inte i normtiderna	102
Mom. 3. ALLMÄNNA BESTÄMMELSER	103
Punkt 1 Nya och gamla byggnader.....	103
Punkt 2 Svårighets- och miljötillägg	103
Punkt 3 Kopplingar.....	104
Punkt 4 *Rivningsarbeten	105
Punkt 5 Seriearbeten	105
Punkt 6 Förberedelser	106
Punkt 7 Övriga arbeten och olägenheter	106
Punkt 8 Val av tillägg för normtid	107
Mom. 4. MÄTNING	108
Punkt 1 Mätning av rör.....	108
Punkt 2 Mätning av utrustning	108
2 § RÖRINSTALLATION.....	108
Mom. 1. METALLRÖR OCH STÅLRÖR SOM SKALL SVETSAS	109
Mom. 2. KOPPAR- OCH KOMPOSITRÖR	109
Mom. 3. BÖJLIGA RÖR (LEVERERADE HOPRULLADE)	110
Mom. 4. AVLOPPSRÖR OCH RÖR MED TRYCKMUFF AV GJUTJÄRN	110
Mom. 5. ISOLERINGSELEMENT OCH INNERRÖR	111
Isoleringsbrunnar	111
*Installation av element som öppnas (AS-element eller motsv.)	112
Mom. 6. HST- OCH RST-AVLOPP MED MUFFANSLUTNINGAR SAMT PLASTAVLOPP OBEROENDE AV ANSLUTNING, TRYCKRÖR MED MUFF OCH *DAMMSUGARRÖRNÄT	113
Mom. 7. *PLASTRÖR EJ AVSEDDA FÖR AVLOPP ELLER SOM DAMMSUGARE	114
Mom. 8. JÄRNKONSTRUKTIONSARBETEN	114
Fäst- och styrpunkter	115
3 § INSTALLATION AV UTRUSTNING	115
Mom. 1. *VARMVATTEN- OCH ÅNGPANNOR, VARMLUFTSGENERATORER SAMT KONDENSORER	115
Mom. 2. VÄRMETRANSPORTÖRER OCH FÄRDIGA VÄRMEDISTRIBUTIONS-CENTRALER	116
Mom. 3. EXPANSIONSKÄRL	117
Mom. 4. VÄRMEELEMENT, VARMLUFTSUTRUSTNING OCH GOLVVÄRME	117
* Normtider för rörsystem för golvvärme	117

Mom. 5.	*PANELER (RADIATORER) OCH BALKAR	118
Mom. 6.	PUMPAR, *KOMPRESSORER OCH *CENTRALDAMMSUGARE	119
Mom. 7.	REGLAGESYSTEM (BLANDNINGSGRUPPER).....	119
Mom. 8.	*KONDENS-VATTENBEHÅLLARE, VARMVATTENBEHÅLLARE, VARMVATTENBEREDARE, VARMVATTENUTRUSTNING, HÖG-EFFEKTBEREDARE, KALLVATTENBEHÅLLARE, VATTENFILTER, TRYCKBEHÅLLARE	120
Mom. 9.	VASKAR	121
Mom. 10.	DISKBÄNKAR	121
Mom. 11.	TVÄTTSTÄLL	121
Mom. 12.	TOALETSTOLAR OCH VASKAR	121
Mom. 13.	BADKAR OCH DUSCHKAR	121
Mom. 14.	BIDÉER	121
Mom. 15.	URINALER	122
Mom. 16.	DRICKSVATTENFONTÄNER.....	122
Mom. 17.	TAPPNINGSKRANAR	122
Mom. 18.	BLANDARE.....	122
Mom. 19.	VATTENMÄTARE, ENERGIMÄTARE, LÄCKAGEDETektorER, VATTEN- OCH BRANDPOSTER SAMT TILLBEHÖR	122
Mom. 20.	”ALCUTERM” ELLER MOTSVARANDE.....	122
Mom. 21.	UTTAGSDOSOR FÖR SJUKHUSGAS OCH SNABBT TILLSLUTBARA DOSOR	123
Mom. 22.	*SEPARATIONS- OCH VENTILBRUNNAR, PUMPSTATIONER MED BRUNNAR, SLAMAVSKILJARE OCH GYTTJEBEHÅLLARE ...	123
Mom. 23.	OLJEUPP-VÄRMNING-SUTRUSTNING	123
	Oljepannor	123
	*Oljebekållare	124
RÖRISOLERINGSBRANSCHEN, Bilaga 4		125
1 §	PRESTATIONS-LÖNER.....	125
	Utbetalning och garantilön.....	125
	Normtider för ackordsarbeten inom rörisolering-sbranschen	125
	Övriga arbeten (underhålls- och reparationsarbeten, lagerarbeten m.m.).....	125
	Penningkoefficienten för en ackordenhet inom rörisolering-sbranschen	125
RÖRISOLERINGSBRANSCHEN		126
	Bestämmelser om ackordsarbete.....	126
ACKORDSSÄTTNING INOM RÖRISOLERINGSBRANSCHEN.....		127
I	VVS-branschens värmeisolering-sarbeten.....	127
I Y	Allmänna bestämmelser.....	127
	Isolering-sarbeten med mineralullsrem-sor	129
I A 1	Fastgörande av färdigt belagda rem-sor med värmeförsegling och tej-pning.....	129
I A 2	Mineralullsrem-sor belagda med en tunn (högst 0,7 mm) plastskiva, offentlig-a och industriella byggnader	130

I B	Isoleringsarbeten med mineralullsmattor.....	131
I BY	Allmänna bestämmelser	131
I B 2	Fastgörande av mineralullsmatta Bb/Bc, upp till kubikmetervikt 100 kg/m ³	131
I B 3	Fastgörande av aluminiumfoliematta för ventilation Ba/Be	132
I C a	Enheter som betalas för olika ytbehandlingar.....	133
I D	SÄRSKILDA PRISER.....	133
I D a	Isolering av flänsventil:.....	133
II	Kylisoleringsarbeten.....	134
II Y	Allmänna bestämmelser	134
II A1	Cellgummiisolering installerad från slang eller skiva i schakt och maskinrum .	134
	Tilläggspriser för cellgummiisolering enligt tabell II A 1.....	135
II A 2	Cellgummiisolering installerad utanför slutna schakt och maskinrum	135
	Tilläggsprissättning som gäller cellisolering enligt tabellerna II B II A 1 och II A 2.	136
	Isolering av flänsar och ventiler	136

VENTILATIONSBRANSCHEN INOM VVS-BRANSCHEN, Bilaga 5 137

1 §	Prestationslöner	137
1.	Rakt ackord	137
2.	Direkt lön	137
3.	Övriga löner.....	137
4.	Utbetalning och garantilön.....	137
2 §	Bestämmelser om prestationslönearbete	138
	Ventilationsbranschen.....	138
A.	Allmänna bestämmelser om prestationslönearbete.....	138
B.	Ytterligare bestämmelser om ackordsarbeten med normtider.....	140
3 §	Lagbastillägg.....	142
	Ventilationsbranschen.....	142
	Lagbasens uppgifter på arbetsplatsen.....	142
	Speciallagbas.....	143

NORMTIDER FÖR VENTILATIONSARBETEN PÅ BYGGPLATSERNA INOM VENTILATIONSBRANSCHEN..... 144

1 §	Gemensamma bestämmelser.....	144
Mom. 1	ACKORDSUMMA VID RAKT ACKORD.....	144
Mom. 2	ALLMÄNNA GRÄNSER FÖR NORMTIDER	144
	Punkt 1 Arbeten som ingår i normtiderna	144
	Punkt 2 Följande arbeten ingår inte i normtiderna	145
Mom. 3	ALLMÄNNA BESTÄMMELSER	146
	Punkt 1 Nya och gamla byggnader.....	146
	Punkt 2 Svårighets- och miljö tillägg.....	146

TABELL ÖVER NORMTIDER FÖR VENTILATIONSENTREPRENAD	147
Mom. 1. RUNDA KANALER OCH DELAR	147
Mom. 2. GRUNDTIMLÖNER.....	149
Mom. 3. VENTILER.....	151
Mom. 4. VENTILATIONSMASKINER.....	152
TABELL ÖVER NORMTIMMAR FÖR MASKINDELAR	152
Mom. 5. MINDRE UTRUSTNING.....	153
*VARMLUFTSUTRUSTNING, KYLBALKAR, HUSTEKNIKBALKAR OCH PASSIVA PANELER	154
Mom. 6. AXIALFLÅKTAR.....	155
Mom. 7. TILLVERKNING AV DELAR.....	157
VENTILATIONSFÖRKORTNINGAR.....	158
SPRINKLERINSTALLATIONSBRANSCHEN INOM VVS-BRANSCHEN, Bilaga 6.....	159
1 § Prestationslöner.....	159
1. Rakt ackord.....	159
2. Direkt lön.....	159
3. Övriga löner	160
4. Utbetalning och garantilön.....	160
2 § Bestämmelser om prestationslönearbete.....	160
A. Allmänna bestämmelser om prestationslönearbete	160
B. Ytterligare bestämmelser om ackordsarbeten med normtider	162
3 § Lagbastillägg	164
Lagbasens uppgifter på arbetsplatsen	165
Speciallagbas	166
ACKORDPRISSÄTTNING I SPRINKLERINSTALLATIONSBRANSCHEN	167
NORMTIDER FÖR SPRINKLERARBETEN PÅ BYGGARBETSPLATSER I SPRINKLERBRANSCHEN	167
1 § Gemensamma bestämmelser	167
Mom. 1. ACKORDSUMMA VID RAKT ACKORD	167
Mom. 2. ALLMÄNNA GRÄNSER FÖR NORMTIDER.....	167
Punkt 1. Arbeten som ingår i normtiderna	167
Punkt 2. Följande arbeten ingår inte i normtiderna	167
Mom. 3. ALLMÄNNA BESTÄMMELSER.....	168
Punkt 1. Nya och gamla byggnader	168
Punkt 2. Svårighets- och miljöillägg.....	168
Punkt 3. Förberedelser.....	169
NORMTIDER FÖR SPRINKLERENTREPRENAD.....	169
Mom. 1. MUNSTYCKEN	169
Mom. 2. STAMLEDNINGAR FÖR TILLMATNING	170

Mom. 3	UTRUSTNING OCH TILLBEHÖR.....	170
ORTSPECIFIKA NOLLPUNKTER, Bilaga 7		172

UNDERTECKNINGSPROTOKOLL TILL KOLLEKTIVAVTALET FÖR VVS-SEKTORN INOM HUSTEKNIKBRANSCHEN

Tid	2.3.2022
Plats	LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry:s kontor, Helsingfors
Närvarande	
Mika Nikula	LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry
Mika Hokkanen	LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry
Eeva Salmi	LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry
Kimmo Nurmela	LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry
Juha-Ville Mäkinen	LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry
Matti Harjuniemi	Byggnadsförbundet rf
Kimmo Palonen	Byggnadsförbundet rf
Niko Räsänen	Byggnadsförbundet rf
Mia Sinda	Byggnadsförbundet rf

1 GILTIGHET OCH ÄNDRINGAR

Kollektivavtalsförhandlingarna har utgått från kollektivavtalet för VVS-sektorn inom husteknikbranschen av 14.4.2020, avtalets bilagor om bestämmelser om prestationslönearbete inom rörbranschen, bestämmelser om prestationslönearbete inom ventilationsbranschen, bestämmelser om prestationslönearbete inom rörisoleringsbranschen och bestämmelser om prestationslönearbete inom sprinklerbranschen.

Ändringarna i rör-, ventilations- och sprinkler- och rörisoleringsbranschernas system för prissättning av normtid träder i kraft för respektive arbete vid de objekt där ackordsavtalet mellan beställaren och entreprenören grundar sig på en första offert på ackordet som har lämnats 1.5.2022 eller därefter.

Kollektivavtalet träder i kraft 1.3.2022 och gäller till 29.2.2024. Om man inte före 30.11.2022 når ett avtal om löneförhöjningarna för 2023, kan kollektivavtalet sägas upp så att det upphör 28.2.2023.

Ändringarna har införts i kollektivavtalet för VVS-sektorn inom husteknikbranschen och bestämmelserna om prestationslönearbete inom rörbranschen, bestämmelserna om prestationslönearbete inom ventilationsbranschen, bestämmelserna om prestationslönearbete inom sprinklerinstallationsbranschen och bestämmelserna om prestationslönearbete inom rörisoleringsbranschen.

2 LÖNEFÖRHÖJNINGAR

2.1 Första förhöjningsfasen 2022

Tidlöner

De personliga tidlönerna (GTL + PLD) höjs 1.6.2022 eller från början av den löneutbetalningsperiod som inleds närmast därefter med 2,0 procent.

Grundtimlöner

Grundtimlönerna 1.6.2022 eller från början av den närmast därpå följande lönebetalningsperioden.

Lg	€/h
S	11,62
1	14,00
2	16,56
3	17,41
4	18,37

Den personliga lönedelen bildas så att man från arbetstagarens förhöjda tidlön (GTL + PLD) drar av den nya grundtimlönen. Skillnaden utgör arbetstagarens nya personliga lönedel.

Månadslöner

De avtalade månadslönerna höjs 1.6.2022 eller från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter med en allmän förhöjning på 2,0 %.

Månadslönerna justeras efter förhöjningarna så att de uppfyller bestämmelserna i punkt 10.5 i kollektivavtalet.

Medeltimlön

Förhöjningsprocenten för medeltimförtjänsten under semestern för semesterkvalifikationsåret 1.4.2022–31.3.2023 är följande:

– för tiden 1.4.2022–31.3.2023 är den 1,67 %.

Prestationsbundna löner i kollektivavtalet

Löneförhöjningen verkställs 1.6.2022 eller från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter:

Ackords- och premielönearbeten

Normtimkoefficienten för rörbranschen och ventilationsbranschen och sprinklerinstallationsbranschen är 17,56 €/NH.

Penningkoefficienten för ackordsprissättningen inom rörisoleringsbranschen är 3,89 €/enhet.

Normtimkoefficienten för rörbranschen och ventilationsbranschen och sprinklerinstallationsbranschen och penningkoefficienterna för rörisoleringsbranschen tas i bruk så att förhöjningens verkan beaktas i proportion till arbetade arbetstimmar.

Premielönearbeten

I arbeten för vilka premielöneavtalet har slutits före 1.6.2022 eller före början av den närmast därpå följande lönebetalningsperioden betalas för arbetade timmar ett separat tillägg på 0,34 €/h per räkenskapsperiod fram till början av följande löneförhöjningsskede. Detta separata tillägg avdras inte från prestationslönebeloppet.

Tillägg	€/h
Kvällskiftstillägg	1,09
Nattskiftstillägg	2,20
Kvällsarbetsstillägg	1,09
Nattarbetsstillägg	2,20
Försejningstillägg för meddelande om ändring av skift	2,57
Tillägg för yrkesexamen	0,54
Tillägg för specialyrkesexamen	0,99

Ersättningen för arbetsredskap inom rörisoleringsbranschen

Ersättning för arbetsredskap 1.6.2022 eller från början av den närmast därpå följande lönebetalningsperioden: 1,89 €/dag

Förtroendemannatillägg i rör-, ventilations- och sprinklerbranscherna

Den garanterade delen av lagbastillägget är 0,39 €/h.

Lagbastillägg för arbeten som utförs med tidlön är 0,61 €/h.

Separat ersättning som betalas till huvudförtroendemannan

Antal representerade arbetstagare	€/två veckors räkenskapsperiod
10–50 arbetstagare	34,94
51–100 arbetstagare	43,68
mer än 100 arbetstagare	65,47

2.2 Andra förhöjningsfasen 2023

Om förhöjningarna för 2023 avtalas separat. Om man inte före 30.11.2022 når ett avtal om löneförhöjningarna, kan kollektivavtalet sägas upp så att det upphör 28.2.2023.

3 ÄNDRINGAR AV KOLLEKTIVAVTALETS TEXT

20 § BESTÄMMELSER OM LÖN FÖR SJUKTID

20.1 Lön för sjuktid

Anställningsförhållandet har fortgått oavbrutet tidsperiod

En ny rad läggs till den befintliga texten:

2 veckor men mindre än 1 månad karensdagen enligt sjukförsäkringen

20.11 Läkareundersökningar

Texten i paragrafen ersätts

- vid en vårdåtgärd som är nödvändig vid cancersjukdom och arbetsoförmåga till följd av den.

23 § SKYDDSBEKLÄDNAD OCH ARBETSREDSKAP

23.1 Skyddsbeklädnad

Den överstreckade texten stryks från punkten.

En arbetstagare i anställningsförhållande tilldelas en skyddsdräkt och skyddsskodon att behålla som egna eller för eget bruk. I medeltal två skyddsdräkter och ett par skodon utdelas per år, om inte förhållandena eller användningsbehovet förutsätter något annat. Inom företagen kan avtalas om ett annat motsvarande tillvägagångssätt ~~och om skötseln av arbetskläderna.~~

Fogas till den befintliga texten i punkten med grön markering

Arbetsgivaren ansvarar för rengöring, underhåll och eventuella kontroller av skyddskläder och -utrustning. Sättet på vilket detta genomförs avtalas lokalt före 28.2.2023.

Med skyddskläder avses sådana kläder och annan utrustning som är avsedda att skydda kroppen enligt statsrådets förordning 427/2021.

Angående skyddsbeklädnaden bör följande dessutom beaktas:

- arbetsklädernas brandsäkerhet
- kalla väderförhållanden, varvid arbetstagaren får en värmeoverall eller motsvarande att behålla som egen eller för eget bruk samt
- andra speciella krav som skall ställas på arbetskläder.

23.2 Optiska skyddsglasögon

En ny punkt läggs till den befintliga texten

Arbetsgivaren skaffar optiskt slipade skyddsglasögon som avvärjer bländning till dem som behöver det i sitt arbete, om inte bländningsrisken kan avvärjas på annat sätt, om företagshälsovården har konstaterat att detta är nödvändigt.

26 § UPPBÄRANDE AV MEDLEMSAVGIFTER FÖR FACKFÖRENINGAR

Till den befintliga texten fogas texten markerad med grönt

Arbetsgivaren innehåller, då arbetstagaren gett fullmakt till det, de medlemsavgifter som hör till fackförbunden och betalar in dem per lönebetalningsperiod på de bankkonton som förbunden anvisat. Arbetstagaren själv ansvarar i sista hand för att den årliga medlemsavgiften betalas enligt det belopp som krävs.

AVTAL OM ARBETSTAGARNAS REPRESENTANTER SAMT OM SAMARBETET MELLAN ARBETSTAGARE OCH ARBETSGIVARE VID FÖRETAG I HUSTEKNIKBRANSCHEN

5 § Val av arbetstagarnas representant

I slutet av den befintliga texten fogas ny text markerad med grönt

1. För förrättandet av val av representanter för arbetstagarna ska arbetsgivaren lämna ut en förteckning över de arbetstagare som är anställda vid företaget eller det permanenta verksamhetsstället och deras kontaktuppgifter (telefonnummer, e-post). Alternativt kan arbetsgivaren lämna ut uppgifterna direkt i ett elektroniskt valsystem.

15 § Arbetsgivarens informationsskyldighet

En ny punkt markerad med grönt läggs till den befintliga texten

Uppgifter om lönestatistik och personal

Om inget annat avtalas branschvis eller lokalt har huvudförtroendemannen rätt att för skötseln av sina uppgifter få uppgifter motsvarande EK:s kvartalsstatistik om arbetstagarnas förtjänstnivå och lönestrukturen inom dennes verksamhetsområde omedelbart efter det att EK:s lönestatistik har färdigställts, förutsatt att en statistisk gruppering kan göras på basis av de löneuppgifter som samlas in från företaget. Inkomstuppgifter som gäller grupper på färre än sex arbetstagare lämnas inte ut.

Om det inom branschen eller på arbetsplatsen inte finns lönestatistik med innehåll som uppfyller kraven ovan skall man avtala separat om löneuppgifterna som lämnas till huvudförtroendemannen.

Huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen har rätt att skriftligen få uppgifter om namn och lönegrupp eller motsvarande för arbetstagarna inom deras verksamhetsområde samt anställningsförhållandets begynnelse datum, om inte något annat avtalas lokalt. Uppgifterna lämnas alltid på begäran. Beträffande nya arbetstagare ges ovannämnda uppgifter och uppgift om arbetsplats inom en vecka från anställningsförhållandets början.

I samband med att nya arbetstagare introduceras i arbetet ska till arbetstagarna ges kontaktuppgifter till personalens representanter (telefonnummer, e-post). I dialogen enligt samarbetslagen ska dessutom behandlas hur kontakten mellan personalens representanter och de arbetstagare de representerar säkerställs i praktiken.

Till huvudförtroendemannen lämnas uppgifter från lönesystemet företags- eller arbetsplatsvis om arbetstagarnas fördelning per lönegrupp, grundtimlönens och den personliga lönedelens (GTL + PLD) fördelning i genomsnitt per lönegrupp och bildandet av ett eventuellt poängbaserat system.

Huvudförtroendemannen har rätt att sätta sig in i gällande arbetsprissättningssystem samt bestämnings- och beräkningsregler för miljötillägg som används för olika lönesättningsformer vid företag inom sitt verksamhetsområde.

20 § Yrkesutbildning

Till den befintliga texten fogas ny text markerad med grönt

Då arbetsgivaren ger en arbetstagare yrkesutbildning eller skickar denne till utbildning som anknyter till yrket ersätts de direkta kostnader som utbildningen ger upphov till, restiden enligt ersättningarna för dagliga resekostnader (15.1) och inkomstbortfallet för ordinarie arbetstid enligt medeltimförtjänsten.

25 § Anlitande av utomstående arbetskraft

Den överstreckade texten markerad med rött stryks från punkten.

I stället fogas till punkten följande text markerad med grönt

Beställarens utredningsskyldighet och ansvar

Om beställaren har uppfyllt sin utredningsskyldighet på det sätt som krävs i lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (1233/2006; nedan ”beställaransvarslagen”) bestäms beställarens ansvar i enlighet med beställaransvarslagen. Då en lönefordran uppstår måste beställaren visa vilka utredningar som har anskaffats från underleverantören eller underentreprenören, eller utgående från vilken motivering i beställaransvarslagen beställaren har ansett att dessa inte behövde anskaffas.

Om beställaren har försummat sin utredningsskyldighet i enlighet med beställaransvarslagen ansvarar denne för att den lön som underentreprenörens eller -leverantörens arbetstagare har förtjänat på beställarens arbetsplats i samband med genomförandet av VVS-arbete utbetalas.

Beställaren ansvarar likaså i fall av försummelse att iakttä beställaransvarslagen för att semesterersättning och eventuella inestående ackordsrater som underentreprenörens eller -leverantörens arbetstagare förtjänat på beställarens arbetsplats utbetalas.

Beställaren ansvarar endast för sådana fordringar som arbetstagaren eller förtroendemannen meddelar till beställaren eller dennes representant senast ~~sju kalenderdagar efter den tidpunkt då fordran enligt kollektivavtalet borde ha utbetalats till arbetstagaren.~~ 14 kalenderdagar efter den tidpunkt då fordran borde ha utbetalats. Före utbetalningen bör för beställaren klart uppvisas grunden för fordran och beloppet.

De kollektivavtalsenliga minimiarbetsvillkoren som ska tillämpas i utyrda arbetstagares anställningsförhållanden fastställs enligt 2 kap. 9 § 1 mom. i arbetsavtalslagen. De företag som anlitar utomstående arbetskraft ska ansvara för att förhållandena för inhyrd arbetskraft är jämlika med företagets egna arbetstagare. Arbetsplatsintroduktion, information om och övervakning av säkerhetsförfaranden på arbetsplatsen, arbetsledningens handledning och användningen av och tillgången till rastutrymmen ska ordnas lika för alla arbetstagare på arbetsplatsen.

Ackordsprissättning inom rörinstallationsbranschen

Avtalsparterna konstaterar att normtiderna i avloppstabellen i 2 § Rörinstallation, mom. 6 endast gäller då installationen görs i enlighet med tillverkarens anvisningar och garantivillkor. Till exempel i fråga om så kallade HT-rör med muffanslutningar i plast som används för regnvattenavlopp ingår inte ett eventuellt tryckprov som beställaren kräver i normtiden.

SPRINKLERINSTALLATIONSBRANSCHEN INOM VVS-BRANSCHEN bilaga 6

Försöket med ackordsprissättning avslutas och den avtalade prissättningen tas med i kollektivavtalet.

4 ARBETSGRUPPER

PLD

Avtalsparterna har tillsammans konstaterat att utvecklingssamtal i enlighet med kollektivavtalet inte till alla delar förs på behörigt sätt. Orsaken till detta anses vara att man på vissa håll har dålig kännedom om bestämmelserna i kollektivavtalet. För att förbättra situationen kom man överens om att gemensamt ordna en serie utbildningstillfällen, i vilka medlemmar i båda förbunden starkt uppmuntras att delta. Effekterna av utbildningen och den handledning som sker vid sidan av den utvärderas genom en utredning av i hur omfattande utsträckning utvecklingssamtal genomförts vid LVI-TU:s medlemsföretag. Utredningen genomförs i slutet av avtalsperioden.

Avtalsparterna har avtalas om arbete i en arbetsgrupp som ska utföras under avtalsperioden, och vars mål är att skapa en bedömning av hur husteknikbranschens tidlönesystem fungerar och utifrån detta komma med förslag på hur tidlönesystemet skulle kunna förbättras.

SERVICEMONTÖRER

Till arbetsgruppen: Separata bestämmelser för servicemontörer

- a. Det inrättas en arbetsgrupp i vilken ingår företagsrepresentanter för arbetsgivare och arbetstagare inom service och underhåll.
- b. Arbetsgruppen fastställer vilka punkter i kollektivavtalet som ska behandlas.

SAMARBETSFÖRFARANDE

Tillsättande av en arbetsgrupp för samarbetsförfarande

Arbetsgruppen utreder under avtalsperioden olika verksamhetsmodeller med anknytning till samarbetsprocessen och bedömer hur de fungerar samt de praktiska för- och nackdelarna. Med olika verksamhetsmodeller avses i synnerhet samarbetsmodeller som används inom husteknik och byggnadsindustrin.

SEMESTERLÖN

Det tillsätts en arbetsgrupp för att utreda de problem med anknytning till semesterlönen som lyfts fram i samband med LVI-TU:s kollektivavtalsförhandlingar. Arbetsgruppens mål är att lägga fram ett förslag till en ny kollektivavtalsbestämmelse gällande beräkningen av semesterlönen.

Mom. 3. ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

PUNKT 7 Övriga arbeten och olägenheter

Punkt 8 Val av tillägg för normtid

Punkten förtydligas och tabellen över tillägg för olägenhet ska motsvara den nuvarande klassificeringen av byggnadstyper.

ALLMÄNT AVTAL

Texten ändras enligt det som nämns nedan

Laghänvisningar

Till den del man inte avtalat om något annat i detta avtal iaktas samarbetslagen (1333/2021), lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden samt förordningen om tillsynen över arbetarskyddet (44/06), som inte är delar av detta avtal.

15 § Arbetsgivarens informationskyldighet

Korrigerigering av laghänvisning

Uppgifter om företaget

I företag där antalet anställda regelbundet uppgår till minst 20 ges företagets bokslutsuppgifter enligt 1 § 3 mom. i samarbetslagen på begäran skriftligt till personalens representanter.

5 FÖRBUNDENS GEMENSAMMA STÄLLNINGSTAGANDE OM LÄTTFÖRETAGANDE

Enligt AUA-avtalet sker anlitande av utomstående arbetskraft i två former: som underleveransarbete och hyrning av arbetskraft. Konceptet med lättföretagande håller på att sprida sig på arbetsmarknaden. Det är fråga om ett arrangemang som ligger mellan arbete i ett anställningsförhållande och genuin företagsverksamhet där lättföretagaren själv sörjer för bland annat olycksfalls-, arbetslöshets- och pensionsförsäkringspremier. Lättföretagaren står dessutom för kostnaderna för fakturerings- och betalningstjänster och möjligheten till företag arvinst är ofta orealistisk.

För beställarföretaget innebär lättföretagandet problem som berör bland annat betalning av socialförsäkringspremier, olycksfallsförsäkring och genomförande av arbetsvillkor.

LVI-Tekniker Urakoitsijat LVI-Tu ry och Byggnadsförbundet rf anser att det är ytterst viktigt att ansvarsförhållandena är klara då man arbetar på en gemensam arbetsplats. Lättföretagande står i konflikt med det samhälleliga ansvar företagen i branschen har och målen om ett socialt hållbart arbetsliv. Företag som har ställning som beställare bör försäkra sig om att anlitanDET av utomstående arbetskraft sker i enlighet med kollektivavtalet och denna rekommendation. Detta innebär att underleverantören och personalen vid företaget som hyr ut arbetskraft har en ställning som motsvarar ett arbetsförhållande.

6 ARBETSAVTALSGRUPPER SOM AVTALATS MELLAN BYGGNADSDINDUSTRIN OCH BYGGNADSFÖRBUNDET

Kollektivavtalsparterna förbinder sig att delta i arbetsgrupper som inrättats mellan Byggnadsindustrin och Byggnadsförbundet:

Familjeledigheter

Det tillsätts en arbetsgrupp för att bedöma vilka effekter familjeledighetsreformen har på de befintliga kollektivavtalsbestämmelserna.

Fortsättning av produktivetsförsök

Parterna avtalar om fortsättning av produktivetsförsöken på senare överenskommet sätt. Parterna åtar sig att delta i ett gemensamt projekt som syftar till att utreda sätt att förbättra produktiviteten inom branschen.

7 LOKALA AVTAL OM PRODUKTIVITETSHÖJANDE OCH SPORRANDE LÖNESÄTTNING

I VVS-sektorn kan man med en arbetstagare eller en grupp arbetstagare avtala om en produktivitetshöjande och sporrande lönesättning. I avtalet kan man bland annat komma överens om följande:

- Den målsatta tidtabellen för arbetet som avtalet gäller
- Arbetstidsarrangemang för arbetet
  - För att öka flexibiliteten och produktiviteten i arbetet kan en söckenhelg som infaller mitt i veckan vara en arbetsdag. En söckenhelg då arbetstagaren inte varit ledig ersätts med ledighet eller i pengar i enlighet med arbetstidslagen och ingen separat söckenhelgsersättning betalas ut.
  - I ett avtal om produktivitetshöjande och sporrande lönesättning kan man komma överens om sådan flexibel arbetstid som kollektivavtalet och arbetstidslagen tillåter, till exempel flextid och genomsnittlig arbetstid.
- Den kvalitet som det förutsätts att arbetets slutresultat håller
- Mängd och kvalitet på det material som ska användas i arbetet
- Premiens storlek och hur ovan nämnda arbeten inverkar på arvodets storlek
- Tidpunkt då premien betalas
- Garantilön som betalas också i fall att avtalade mål eller arbetet inte blir klart av en anledning som inte beror på arbetstagaren eller arbetstagarna.

Parterna i kollektivavtalet är beredda att förbättra produktiviteten i branschen genom gemensamma åtgärder, till exempel genom gemensamma utbildningstillfällen, med instruktioner för användningen av produktivitetshöjande och sporrande lönesystem samt flexibel arbetstid.

8 PASSERKONTROLL OCH -UPPFÖLJNING

Elektronisk passerkontroll och lönebetalning inom entreprenadsbranscher

Den huvudsakliga genomföraren av ett byggprojekt är skyldig att föra en skriftlig förteckning över de personer som arbetar på en gemensam byggarbetsplats (arbetsplats) och månatligen meddela arbetstagarnas uppgifter till skatteförvaltningen. Byggnadsindustrin och Byggnadsförbundet har avtalat följande om användning av passerkontroll- och uppföljningsdata för lönebetalning till arbetstagare:

När det gäller ibruktagning av systemet och den flexibla arbetstid som det möjliggör rekommenderar parterna att de som i huvudsak genomför byggprojekten överlämnar passerkontroll-/arbetstidsuppföljningsdata för arbetstagare till de underentreprenörer och sidoentreprenörer som de styr över till berörda under- och sidoentreprenörer för arbetstagarorna ifråga.

- a) Arbetsgivaren kan i enlighet med samarbetslagen ordna arbetstidsuppföljning med utrustning/tekniska lösningar som är lämpliga för passerkontroll eller tillträdesuppföljning. Om företaget inte behöver följa samarbetslagen på grund av företagets storlek måste ibruktagningen diskuteras med förtroendemannen eller, i hans frånvaro, med alla arbetstagare. Arbetstagarens egen telefon får inte användas utan arbetstagarens samtycke. Kostnaderna för användningen bärs av arbetsgivaren.
- b) På företag som är organiserade i medlemsföreningarna i Byggnadsindustri RT kan ankomst- och avgångstiderna som erhålls genom passerkontroll och tillträdesuppföljning användas som grund för lönebetalning. I samband med ibruktagning av systemet ska förtroendemannen, eller om förtroendeman saknas, alla arbetstagare rådfrågas och proceduren i händelse av fel, förfarandena för över- och underskridande av arbetstid och förfarandena vid prestationslön specificeras. Det ska för alla arbetstagare som omfattas av passerkontrollen och passeruppföljningen ordnas ett enkelt och omedelbart sätt, på vilka de kan granska sina uppgifter.
- c) Passerkontrolldata får inte användas för osakliga syften, och uppföljningen får inte användas för övervakning av arbetstagarens arbetsprestation eller kontinuerlig personövervakning. Kontinuerlig tillträdesuppföljning av utrustning och maskiner tillåts dock.
- d) Vid ibruktagning och drift av systemet följs Eu:s dataskyddsförordning och dataskyddsombundets anvisningar om integritetsskydd i arbetslivet.

9 ARBETSTIDER SOM AVVIKER FRÅN DET NORMALA

I arbetsavtal för arbetstagare som arbetar för företag som verkar i branschen fastställs arbetsdagarna och arbetstimmarna så att arbetstagaren i förväg känner till arbetsdagarna och arbetstimmarna för pågående och följande lönebetalningsperiod.

10 UTBILDNING AV ARBETSPLATSHANDLEDARE

Den tidigare rekommendationen om deltagande i utbildning bibehålls.

11 ÖVRIGA ÖVERENSKOMMELSER

Praktikanter och studerande

Anvisningen för utbildnings- och praktikantplatser som undertecknats av Byggnadsindustrin och Byggnadsförbundet 26.3.2009 godkänns som anvisning.

Rekommendationer för Lär känna arbetslivet och tjäna en slant

Det godkänns att man följer den senaste rekommendationen för Lär känna arbetslivet och tjäna en slant som centralorganisationerna har undertecknat.

12 PROTOKOLLETS GILTIGHET OCH UNDERTECKNANDE AV PROTOKOLLET

Man konstaterade att detta protokoll har samma giltighet som det egentliga kollektivavtalet.

Helsingfors 2 mars 2022

LVI-TEKNISET URAKOITSIJAT LVI-TU ry

Mika Nikula

Mika Hokkanen

BYGGNADSFÖRBUNDET rf

Matti Harjuniemi

Niko Räsänen

KOLLEKTIVAVTAL 2022–2024

1 § AVTALETS TILLÄMPNINGSOMRÅDE

Bestämmelserna i detta kollektivavtal tillämpas på företag inom husteknikbranschen eller byggnadsbranschen som är medlemmar i LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry och deras arbetstagare, som utför installation av värme, vatten, ventilation och sprinklers samt tekniska isoleringsarbeten, service och underhåll av apparater och tillbehör som har installerats vid ovannämnda arbeten samt iståndsättning med olika tekniska metoder.

LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry är enligt 8 § lagen om kollektivavtal övervakningsskyldig i fråga om de medlemsföretag som nämns ovan och som enligt lagen om kollektivavtal omfattas av detta kollektivavtal.

De som enligt lag omfattas av detta kollektivavtal är skyldiga att följa bestämmelserna i avtalet noggrant och utan ändringar.

2 § IAKTTAGANDE AV KOLLEKTIVAVTALETS BILAGOR

De bifogade avtalen och bindande handlingarna är delar av detta kollektivavtal.

- Bilaga 1 Semesterlöneavtal
- Bilaga 2 Allmänt avtal
- Bilaga 3 Ackordsprissättning och bestämmelser om ackordsarbete inom rörbranschen
- Bilaga 4 Ackordsprissättning och bestämmelser om ackordsarbete inom rörisoleringsbranschen
- Bilaga 5 Ackordsprissättning och bestämmelser om ackordsarbete inom ventilationsbranschen
- Bilaga 6 Ackordsprissättning och bestämmelser om ackordsarbete inom sprinklerbranschen
- Bilaga 7 Ortspecifika nollpunkter för resetids- och färdbiljettsersättning

3 § ARBETSFREDSFÖRPLIKTELSE

3.1 Bindande verkan

Detta kollektivavtal binder LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry och dess medlemsföretag, som under avtalets giltighetstid är eller har varit medlemmar i förbudet.

Detta kollektivavtal binder Byggnadsförbundet rf och dess underföreningar samt arbetstagare som under avtalets giltighetstid är eller har varit medlemmar i dessa föreningar.

Under avtalets giltighetstid får inte sådana mot kollektivavtalsbestämmelserna riktade stridsåtgärder som avses i lagen om kollektivavtal verkställas.

3.2 Arbetsfredsförpliktelse

Förbunden och deras underföreningar är skyldiga att se till att de föreningar, arbetsgivare eller arbetstagare som är deras medlemmar och som avtalet gäller inte inleder stridsåtgärder eller på något annat sätt bryter mot bestämmelserna i kollektivavtalet.

Förbunden och deras underföreningar är skyldiga att omedelbart vidta åtgärder med alla medel som står till buds för att förhindra en hotande arbetskonflikt eller återställa en bruten arbetsfred.

Förbunden är skyldiga att vidta åtgärder med alla medel som står till buds för att förhindra eller avbryta brottet omedelbart då de fått kännedom om ett brott mot kollektivavtalet eller om början till ett brott.

En strejk som Byggnadsförbundet rf eventuellt godkänt på någon annat av förbundets verksamhetsområden berör inte arbetstagare i de undertecknade arbetsgivarorganisationerna som omfattas av detta kollektivavtal.

4 § LOKALA AVTAL

4.1 Frågor som ska avtalas

I de fackorganiserade företag som är bundna till detta kollektivavtal kan man avtala lokalt om frågor som nämns särskilt i kollektivavtalet och i samband med vilka det hänvisas till paragrafen om lokala avtal (4 §).

4.2 Avtalsparter

Om frågor som allmänt gäller arbetstagarna avtalas enligt kollektivavtalets förhandlingsordning mellan arbetsgivaren och huvudförtröendemannen. Om frågor som gäller en enskild arbetstagare eller ett arbetslag sluts avtal mellan arbetsgivaren och ifrågavarande arbetstagare eller arbetslag.

Ett avtal som huvudförtroendemannen tecknat binder alla de arbetstagare som huvudförtroendemannen kan anses representera. Ett avtal som tecknats av en enskild arbetstagare eller ett arbetslag kan inte strida mot ett avtal i samma ärende som tecknats av huvudförtroendemannen.

4.3 Avtalets form

Ett lokalt avtal ska ingås skriftligen.

4.4 Giltighet

Avtalet kan ingås för viss tid eller gälla tills vidare. Ett lokalt avtal som gäller tills vidare kan sägas upp med iakttagande av en tre månaders uppsägningstid, om inte annat har avtalats om uppsägningstiden. Ett lokalt avtal som tecknats på en viss tid kan efter det att kollektivavtalet upphört sägas upp inom en månad efter det att ett nytt kollektivavtal trätt i kraft med iakttagande av en tre månaders uppsägningstid.

Ett lokalt avtal är en del av kollektivavtalet och tillämpas även efter det att kollektivavtalet i övrigt upphört att gälla.

5 § ANSTÄLLNINGSFÖRHÅLLANDE

Arbetsgivaren har rätt att anställa och avskeda arbetstagare och att bestämma om ledningen av arbetet.

5.1 Arbetsavtal

I samband med en anställning skall parterna upprätta ett skriftligt arbetsavtal i två exemplar, varav framgår de arbetsvillkor som avses i arbetsavtalslagen, såsom:

- arbetstagarens personuppgifter och uppgifter om arbetsgivaren
- anställningsförhållandets begynnelse datum
- anställningsförhållandets natur:
  - gäller tills vidare
  - gäller för viss tid (i avtalet ska nämnas ett tidsbundet avtals längd och dess grund)
- provotid
- anställningsställe
- uppgift
- vilket kollektivavtal som skall följas
- lönebestämning grund och lönebetalningsperiod
- ordinarie arbetstid
- grunder för hur semestern fastställs
- uppsägningstid eller grunden för hur den fastställs

5.2 Prövotid

Prövotiden vid ett anställningsförhållande som gäller tills vidare eller vid en visstidsanställning på minst sex månader är högst tre månader, om inte arbetsgivaren ordnar för arbetstagaren sådan utbildning som avses i 1 kapitlet 4 § arbetsavtalslagen. Vid en visstidsanställning som är kortare än sex månader får prövotiden vara högst hälften av avtalstidens längd.

Om arbetstagaren under prövotiden har varit frånvarande från arbetet på grund av arbetsoförmåga eller familjeledighet, har arbetsgivaren rätt att förlänga prövotiden med en månad för varje period av 30 kalenderdagar som arbetsoförmågan eller familjeledigheten fortgår. Arbetsgivaren ska innan prövotiden går ut meddela att prövotiden förlängs.

5.3 Uppgifter som ska lämnas

Vid anställningens början meddelar arbetsgivaren arbetstagaren namnen på huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen samt nödvändiga kontaktuppgifter.

5.4 Anställningsskydd

De undertecknade förbunden har kommit överens om att anställningsskyddet för arbetstagare som arbetar inom husteknikbranschen och förfaringssätten i samband med detta bestäms enligt arbetsavtalslagen, som iakttas som en del av detta avtal, med nedanstående undantag.

Utän hinder i arbetsgivarens skyldighet att erbjuda arbete åt arbetstagare eller återanställande kan arbetsgivaren ta personer i arbetsplatsutbildning, om man har avtalat om detta under samarbetsförhandlingarna i företaget.

5.5 Permittering

Arbetsgivaren kan permittera en arbetstagare för en viss tid genom att iakttä tiden för permitteringsmeddelande på samma grunder enligt vilka arbetsavtalet kunde sägas upp eller upplösas av en orsak som beror på arbetstagaren.

5.6 Annullerad eller uppskjuten permittering

Arbetsgivaren kan annullera ett permitteringsmeddelande eller uppskjuta verkställandet av en permittering utan att behöva iakttä en ny tid för permitteringsmeddelande. Meddelande om annullering eller uppskjutning skall ges senast den arbetsdag som föregår den dag då arbetet upphör och i första hand skriftligt eller, om detta rimligtvis inte är möjligt, på ett annat bevisligt sätt.

5.7 Avbruten permittering

Arbetsgivaren och arbetstagaren kan komma överens om tillfälligt arbete medan permitteringen varar, varvid permitteringen kan fortsätta omedelbart efter det att arbetet utförts utan ett särskilt permitteringsmeddelande.

Om en permitterad arbetstagare kallas till yrkesmässig fort- eller kompletteringsutbildning och denne samtycker till att delta i den, och permitteringen fortsätter efter utbildningen, räknas inte permitteringsdagarna på nytt som dagar som motsvarar arbetsdagar enligt 7 § 2 momentet 7 punkten semesterlagen (30 permitteringsdagar).

5.8 Uppsägning

Om inte annat har avtalats iakttas följande bestämmelser:

När arbetsgivaren säger upp arbetsavtalet

Anställningsförhållandet har fortgått oavbrutet Uppsägningstid under

1 år–	14 dagar
1 år, men mindre än 3 år	1 månader
3 år, men mindre än 5 år	2 månader
5 år, men mindre än 10 år	3 månader
10 år eller längre	4 månader

När arbetstagaren säger upp avtalet 14 dagar

5.9 Lön för uppsägningstid

När lönen för uppsägningstiden betalas i form av skadestånd och skadeståndsbeloppen beräknas används medeltimförtjänsten i kollektivavtalet som lönegrund.

5.10 Turordning vid nedskärning

Vid uppsägning eller permittering av någon annan orsak än en sådan som har samband med arbetstagaren bör man om möjligt följa regeln att yrkesarbetare som är viktiga för företagets verksamhet och arbetstagare som förlorat en del av sin arbetsförmåga i samma arbetsgivares tjänst permitteras eller sägs upp sist. Utöver denna regel beaktas i mån av möjlighet också anställningsförhållandets längd och arbetstagarens underhållsskyldighet.

5.11 Anställningsställen

Med anställningsställe avses det verksamhetsställe av bestående natur inom företagets verksamhetsorganisation (huvud- eller filialkontor) där arbetstagaren har anställts.

6 § BESTÄMMELSER OM ARBETSTID

I anställningsförhållandena iakttas vid sidan av bestämmelserna i arbetstidslagen de villkor om arbetstiden som man kommit överens om i detta avtal.

6.1 Arbetsvecka och arbetsdygn

Arbetsveckan börjar på måndagen. Ett arbetsdygn i dagarbete börjar klockan 00.00, om man inte lokalt kommer överens om något annat.

6.2 Ordinarie arbetstid

Den ordinarie arbetstiden kan arrangeras enligt följande:

- Den ordinarie arbetstiden är högst 8 timmar om dagen och 40 timmar i veckan.
- Den ordinarie veckoarbetstiden kan också arrangeras så att den i genomsnitt är 40 timmar under en period av högst 2 veckor, under förutsättning att detta meddelats minst 2 veckor innan den nämnda tidsperioden börjar.
- Lokalt kan enligt 4 § avtalas om genomsnittlig arbetstid på det sätt som nämns nedan i denna paragraf.

Granskningsperioden för den maximala arbetstiden är 12 månader.

6.3 Skift-, kvälls- och nattarbete

Skiftarbete är arbete som på det sätt som avses i lagen har arrangerats i två eller flera arbetsskift. Skiftarbetssystem bör användas endast i tvingande fall.

Kvällsarbete är arbete som utförs under en arbetstid som avviker från den arbetstid företaget använder.

Nattarbete är arbete som utförs mellan klockan 23.00 och 06.00. Utförande av nattarbete under andra omständigheter än de som avses i 26 § arbetstidslagen förutsätter dessutom tillstånd av arbetarskyddsmyndigheten.

6.4 Normal förläggning av arbetstiden

I dagarbete inleds arbetet i allmänhet tidigast klockan 07.00 och avslutas senast klockan 17.00. Enligt avtal kan arbetstiden förläggas så att den sammanfaller med arbetstiden för andra yrkesgrupper som utför arbete på arbetsplatsen.

Om det inte är nödvändigt för arbetstagaren att uppsöka anställningsstället innan arbetet inleds, börjar och slutar dagens arbetstid på arbetsplatsen. Hämtning och återlämning av material och verktyg liksom även eventuella utredningar till följd av arbetet utförs på arbetstid.

6.5 Fridagar

Vid 40 timmars veckoarbetstid bör arbetstagaren förutom söndagen ha en annan fridag som bör vara lördag, om inte särskilda skäl kräver att arbete utförs på en lördag. När särskilda skäl föreligger kan fridagen också vara rörlig, varvid den bör framgå av en arbetsskiftsförteckning som uppgjorts på förhand. Det ovannämnda gäller dock inte kontinuerligt skiftarbete.

Arbetstagare som fyllt 55 har rätt till extra oavlönad ledighet om fem vardagar. Arbetstagaren och arbetsgivaren kommer sinsemellan överens om när ledigheten tas. Arbetsgivaren beslutar om tidpunkten för ledigheten efter att ha hört arbetstagaren. Ledigheten är med arbetstid likställd tid.

Lokalt kan i enlighet med 4 § avtalas om en annan förläggning av fridagarna. Under en vecka där söckenhelg ingår är lördagen en fridag, om inte annat krävs av särskilda skäl.

6.6 Ersättning för avvikande arbetstid

För skiftarbete betalas för timmar i kvälls- och nattskift ett skifttillägg från början av den lönebetalningsperiod som inleds 1.6.2022 eller närmast därefter enligt följande:

Tillägg	€/h
Kvällsarbetstillägg g kl. 17–23	1,09
Nattarbetstillägg kl. 23–06	2,20

Tillägg för kvällsarbete eller nattarbete betalas inte, om det är frågan om övertidsarbete som överskrider den ordinarie arbetstiden för vilket övertidstillägg betalas.

6.7 Flyttad arbetstid

Tidpunkterna då den ordinarie arbetstiden inleds och avslutas kan tillfälligt flyttas endast av tvingande skäl.

Avvikelser från tidpunkterna då den ordinarie arbetstiden inleds och avslutas ska riktas till den dagliga arbetstiden i sin helhet.

För flyttad arbetstid betalas för timmar i kvälls- och nattskift ett tillägg från början av den lönebetalningsperiod som inleds 01-06-2022 eller närmast därefter enligt följande

Tillägg	€/h
Kvällsarbetstillägg g kl. 17–23	1,09
Nattarbetstillägg kl. 23–06	2,20

6.8 Pauser

I mitten av ett åtta timmars arbetsskift förläggs en måltidsrast på en timme som inte inräknas i arbetstiden. I dagarbete som är ettskiftsarbete skall måltidsrasten förläggas mellan klockan 11.00 och -13.00. Lokalt kan överenskommas att måltidsrastens längd är en halv timme.

En arbetstagare har rätt att under en arbetstid på 8 timmar hålla en 12 minuter lång paus både under den första och andra hälften av arbetsskiftet. Dessa inräknas i arbetstiden.

När en arbetstagare utför övertids-, kvälls- och nattarbete skall denne varannan timme beviljas en 12 minuter lång paus. Ifall övertidsarbetet fortgår över en timme och börjar direkt efter den ordinarie arbetstiden upphört, har arbetstagaren rätt att hålla en 12 minuter lång paus redan innan övertidsarbetet inleds. Ovannämnda pauser inräknas i arbetstiden.

6.9 Arbetsskiftförteckningar, förflyttning av arbetstid

Av arbetsskiftförteckningen, som skall uppgöras i förväg, skall framgå när arbetstiden börjar och upphör samt daglig vilotid och veckovila. För arrangemang av avvikande arbetstid (skift-, kvälls- eller nattarbete) skall arbetsskiftförteckningar uppgöras och meddelas tre dagar före första arbetsskiftet.

Ifall tiden mellan iakttagandet av den förändrade arbetstiden och meddelandet om denna är kortare än tre arbetsskift skall arbetstagaren för de arbetstimmar som avviker från den tidigare tillämpade arbetstiden under de fem första skiftena betalas ett tillägg som är 2,57 €/h från början av den lönebetalningsperiod som inleds 1.6.2022 eller närmast därefter.

Kvälls- och nattarbetstillägg betalas inte samtidigt med ovannämnda tillägg.

Om man lokalt enligt 4 § kommit överens om att använda genomsnittlig arbetstid skall en arbetsskiftförteckning uppgöras så att arbetsskiftena för minst tre veckor är kända på förhand. Ändringar i den ovan avsedda arbetsskiftförteckningen skall i första hand göras enligt överenskommelse. Om en överenskommelse inte kan nås har arbetsgivaren rätt att ändra arbetsskiftförteckningen av välgrundade orsaker i samband med arbetsarrangemangen. I dylika fall skall bestämmelserna ovan iakttas.

Om en arbetstagare betalas ersättning för inkomstbortfall utöver den tidsperiod för vilken en arbetsskiftförteckning uppgjorts anses arbetsskiftena för de dagar som går över förteckningen vara 8 timmar långa. I övrigt betalas ersättning för inkomstbortfall i enlighet med arbetsskiftförteckningen.

6.10 Lokala avtal om arbetstider

Vid lokal överenskommelse enligt 4 § om arbetstiderna iakttas följande tillvägagångssätt:

- Ett lokalt avtal ska alltid ingås skriftligen.
- Huvudförtroendemannen och arbetslaget har rätt att ingå avtal om arbetstiderna. Arbetslagets avtal får dock inte stå i strid med ett avtal som tecknats av huvudförtroendemannen. Med arbetslag avses i detta sammanhang en eller flera arbetstagare, som arbetar tillsammans på samma arbetsplats.
- Om avtalsparten är ett arbetslag skall arbetsgivaren utan dröjsmål delge huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen avtalet för kännedom.
- En arbetstagare som inte själv har varit avtalspart har rätt att iakttä tidigare arbetstid, om denne meddelar arbetsgivaren detta senast två dagar innan det lokala avtalet tillämpas.

Följande frågor i anknytning till arbetstiden kan avtalas lokalt enligt 4 §:

- Den ordinarie arbetstiden kan göras genomsnittlig på så sätt att den under en period av högst 26 veckor utjämnas till samma antal arbetstimmar som under motsvarande tid i dagarbete. Veckoarbetstiden kan då vara högst 50 timmar och arbetstiden per dag högst 10 timmar.
- Förläggning av fridagar.
- Ersättning som skall betalas för avvikande arbetstid (kvälls- och nattarbete).
- Tidpunkterna för den ordinarie arbetstidens början och slut.
- Ändring av arbetsskiftsförteckningen vid övergång till genomsnittlig arbetstid.
- Utjämnande lönebetalning då genomsnittlig arbetstid används.

Vid överenskommelse om genomsnittlig arbetstid skall för arbetet på förhand fastställas den tid under vilken den ordinarie arbetstiden utjämnas till det fastställda genomsnittet (=utjämningsssystem).

Permittering av en arbetstagare kan inte börja förrän arbetstiden har utjämnats till samma antal arbetstimmar som i dagarbete under motsvarande tid. Om en arbetstagares anställningsförhållande upphör under utjämningsperioden av en orsak som inte har samband med arbetstagaren så, att utjämningsledigheten inte givits innan anställningsförhållandet upphör, betalas lönen förhöjd med 50 procent enligt medeltimförtjänsten för de ordinarie arbetstimmar som överskrider det antal arbetstimmar som under motsvarande tid skulle kumulera i dagarbete.

6.11 Lokalt avtalade arbetstidsbestämmelser för VVS-servicemontörer

VVS-servicemontörer iakttar en genomsnittlig arbetstid som utjämnas till ordinarie 37,5 eller 40 timmar per vecka under en granskningsperiod på fyra månader. För granskningsperioden behöver inte upprättas en arbetstidsplan per dag, utan arbetstiderna bestäms på basis av ändamålsenligheten att utföra det dagliga arbetet och vvs-servicemontörens personliga behov i enlighet med de spelregler man kommit överens om inom företaget.

Den dagliga arbetstiden börjar och slutar enligt givna arbetsuppgifter och vvs-servicemontörens övervägande. Målet är att man med tanke på arbetsdagens längd uppnår så många arbetstimmar som möjligt, för vilka man kan fakturera beställaren. Man ska dock sträva efter att dimensionera arbetsdagarna så att de inte, förutom undantagsvis, är sex (6) timmar kortare eller tio (10) timmar längre. Arbetstagaren ska alltid få hålla vilotider enligt arbetstidslagen.

Arbetstagaren anmäler när arbetsdagen börjar och slutar samt enligt eventuellt överenskommens praxis besök till arbetsställen med elektronisk uppföljningsutrustning som arbetsgivaren skaffar, till exempel en smarttelefon. Annan kontinuerlig arbetstidsuppföljning görs inte under arbetsdagen. Om arbetsdagarna börjar eller slutar på ett annat ställe än arbetsgivarens verksamhetsställe ska man avtala om förfaringsätten för detta. På samma sätt ska man avtala om principerna för användning av servicebil för resor mellan arbetstagarens hem och arbetsställena.

Arbetstagaren har alltid rätt till lön för ordinarie arbetstid minst enligt kollektivavtalet. Arbetstagaren ska undvika att samla på sig onödiga övertidstimmar under arbetstidens uppföljningsperiod. Arbetsgivaren får å sin sida inte använda väntetidstimmar som avses i kollektivavtalet för att jämna ut den genomsnittliga arbetstiden.

Om arbetstagarens arbetstid inte utjämnas till 40 timmar per vecka under en granskningsperiod på fyra månader, betalas för de tio första övertidstimmarerna lön med en 50 procents höjning. För första hälften av övertidstimmar därpå betalas lön med 50 procents och för resterande 100 s förhöjning.

Om arbetsgivaren separat ber arbetstagaren att arbeta övertid, ska en sådan dag inte räknas med i den genomsnittliga arbetstiden. Arbetstiden för dagen i fråga anses vara 8 timmar och efter det betalas ersättning för övertidsarbete normalt enligt kollektivavtalet. Om arbetstimmarerna under granskningsperioden är i genomsnitt färre än 37,5 eller 40 timmar per vecka, minskar detta inte arbetstagarens semesterförmåner.

Lön betalas normalt per lönebetalningsperiod på basis av timmarna i den ordinarie arbetstiden enligt kollektivavtalet. Efter att utjämningsperioden upphört betalas lönen för de arbetstimmar som överskrider den ordinarie arbetstiden i samband med följande löneutbetalning som infaller närmast efter utjämningsperiodens slut.

Lön för sjuktid och olycksfalltid betalas alltid för åtta (8) timmars arbetsdagar.

Hur lokala avtal ingås

Lokala avtal om vvs-servicemontörers arbetstidsbestämmelser ingås av arbetsgivaren, huvudförtroendemannen och alla de vvs-servicemontörer som vill använda detta arbetstidsarrangemang.

Arbetsgivaren och vvs-servicemontörerna avtalar sinsemellan om att höja timlönen med en belöningsmodell som man gemensamt kommer överens om. En förhöjning av vvs-servicemontörernas lön är en förutsättning för att inleda detta.

Förhöjd timlön betalas för alla arbetstimmar.

På detta lokala avtala tillämpas bestämmelserna om lokala avtal enligt kollektivavtalet. Huvudförtroendemannen kan emellertid säga upp avtalet för hela företagets del och en enskild vvs-servicemontör för sin del med en månads uppsägningstid. Arbetsgivaren kan även med en månads uppsägningstid säga upp avtalet för alla arbetstagare eller enskilda vvs-servicemontörer. Efter att det lokala avtalet upphört gälla iakttar vvs-servicemontörerna normala arbetstider enligt kollektivavtalet.

7 § ERSÄTTNINGAR SOM SKA BETALAS I SÄRSKILDA SITUATIONER

7.1 Söckenhelgsersättning

Till en arbetstagare med timlön betalas som söckenhelgsersättning lön enligt medeltimförtjänsten för följande söckenhelger: nyårsdagen, trettondagen, långfredag, annandag påsk, första maj, Kristi himmelsfärdsdag, midsommarafton, julafton, juldagen och annandag jul.

Om en arbetstagare är i arbete under en ovannämnd söckenhelg betalas lön till denne enligt samma principer som för söndagsarbete. Söckenhelgsersättning betalas inte i dylika fall.

Ersättning betalas dock inte i följande situationer:

- Arbetsförhållandet har varat i mindre än 6 veckor före söckenhelgen.
- Arbetstagaren är utan lov borta från arbetet dagen innan eller dagen närmast efter söckenhelgen.

- Söckenhelgen infaller på en lördag eller söndag.
- Söckenhelgen infaller under en föräldraledighet, familjeledighet eller rehabiliteringsledighet.
- Söckenhelgen infaller utanför de två första veckorna av en permittering.
- Söckenhelgen faller inom en sådan sjukdomstid för vilken arbetsgivaren inte är skyldig att betala lön.

7.2 Lön för självständighetsdagen

Om självständighetsdagen infaller på en arbetsdag betalas lön enligt lagstadgade grunder, och lönegrunden är medeltimförtjänsten i kollektivavtalet.

Om självständighetsdagen infaller under arbetstagarens sjukledighet och arbetsgivaren är skyldig att betala lön för den tiden, betalas till arbetstagaren lön för självständighetsdagen om den infaller på en arbetsdag.

8 § ÖVERTIDSTILLÄGG

8.1 Övertidsarbete per dag

Med övertidsarbete per dag avses arbete som utförs utöver den ordinarie 8 timmars arbetstiden per dag. Om arbetstiden ordnats så att den i genomsnitt är lika lång som arbetstagarens ordinarie veckoarbetstid är övertidsarbetet per dag det arbete som överstiger arbetstiden per dag enligt arbetsskiftsförteckningen.

För övertidsarbete per dag betalas förutom arbetslön ett övertidstillägg, som för de två första timmarna är 50 procent och för därpå följande timmar 100 procent av medeltimförtjänsten.

8.2 Övertidsarbete per vecka

Med veckoövertidsarbete avses arbete som överstiger den ordinarie veckoarbetstiden på 40 timmar. Som veckoövertidsarbete räknas inte övertidsarbete per dag som utförts under samma vecka. Om arbetstiden ordnats så att den i genomsnitt är lika lång som arbetstagarens ordinarie veckoarbetstid är veckoövertidsarbete det arbete som överstiger antalet arbetstimmar per vecka enligt arbetsskiftsförteckningen.

För veckoövertidsarbete betalas förutom arbetslön ett övertidstillägg, som för de åtta första timmarna är 50 procent och för därpå följande timmar 100 procent av medeltimförtjänsten.

För arbete som utförs på lördagen eller söndagen efter självständighetsdagen, julen, nyårsdagen, trettondagen, påsken, första maj och Kristi himmelsfärdsdag liksom även på påsklördagen och midsommardagen betalas lön som för veckoövertidsarbete

8.3 Resetid

Resetiden räknas inte som ordinarie arbetstid, men resor under den arbetstid som iaktas i företaget jämföras med arbetstid när arbetstiden per dag eller per vecka beräknas.

8.4 Deltagande i utbildning

Om en arbetstagare på uppdrag av sin arbetsgivare deltar i utbildning som anknyter till yrket jämföras den tid som under ordinarie arbetstid använts till utbildningen med arbetstid vid beräkningen av övertidsarbetet per vecka.

8.5 Skötsel av uppgifter som huvudförtroendeman eller arbetarskyddsfullmäktig

Den tid som en arbetstagare under ordinarie arbetstid använder för att sköta huvudförtroendemannans- eller arbetarskyddsfullmäktigeuppgifter som överenskommit med arbetsgivaren jämföras med arbetstid vid beräkningen av övertidsarbete och ersättning för veckovila.

8.6 Förkortning av ordinarie arbetstid

Då en förkortning av den ordinarie arbetstiden beror på arbetsgivaren betalas för övertidsarbete som utförs trots förkortad arbetsdag övertidstillägg efter den ordinarie arbetstidens utgång på samma sätt som för andra övertidstimmar.

8.7 Ersättningsgrund för övertidstillägg

Övertidstillägg liksom tillägg för söndagsarbete och ersättning för veckovila betalas på basis av medeltimförtjänsten.

8.8 Maximigränser för övertidsarbete

Som granskningsperiod för maximigränserna för övertidsarbete enligt arbetstidslagen används kalenderåret. Denna bestämmelse tillämpas endast på medlemsföretagen i de undertecknade arbetsgivarförbunden.

8.9 Oförutsedda arbeten

Om en arbetstagare under den arbetstid som iakttas inom företaget ombeds återvända till arbetet mellan klockan 18.00 och 06.00 efter det att denne redan avlägsnat sig från arbetsplatsen betalas som förberedelse- och tvättersättning en timmes individuell timlön. För den egentliga arbetstiden betalas lön enligt kollektivavtal. För arbetstid som är kortare än en timme betalas lön för en timme.

8.10 Utryckningsarbete

Ifall en arbetstagare kallas tillbaka till arbetet efter det att denne redan avlägsnat sig från arbetsplatsen betalas som förberedelse- och tvättersättning två timmars individuell timlön.

För den egentliga arbetstiden betalas ett tillägg på 100 procent (inkluderar övertidstillägg) dock högst till dess att den arbetstid som iakttas i företaget inleds följande morgon. Om arbetet utförs på en söndag eller annan vilodag, gäller ovannämnd tillägg om 100 % fortsättningsvis så länge arbetet pågår, men som längst enligt ovan. Utöver ovannämnda lön betalas till arbetstagaren i varje enskilt fall de tillägg för söndagsarbete eller andra dylika tillägg och eventuell ersättning för veckovila som fastställts i lag och i detta kollektivavtal.

Vid arbete av utryckningsnatur räknas resetiderna som arbetstid. För arbetstid som är kortare än en timme betalas lön för en timme. Ovannämnda tillägg på 100 procent betalas enligt medeltimförtjänsten.

8.11 Beredskap

Om beredskap skall avtalas skriftligt i företaget och av avtalet skall framgå beredskapens längd och art.

Vid avtal om beredskap skall samtidigt avtalas om den ersättning som betalas för beredskapen. Vid fastställandet av ersättningen skall de begränsningar av arbetstagarens fritid som beredskapen medför beaktas. Om arbetstagaren under beredskapstiden är skyldig att vistas i sitt hem för att därifrån vid behov kallas till arbetet skall minst hälften av beredskapstiden ersättas antingen i pengar eller med motsvarande avlönad fritid som ges under ordinarie arbetstid.

Om arbetstagaren inte är skyldig att vistas i sin bostad under beredskapstiden, ska minst 20 % av den tid som har använts som beredskapstid ersättas antingen i pengar eller såsom avlönad fritid under den regelbundna arbetstiden. Lönegrunden är den individuella totala inkomsten. I företaget kan man lokalt avtala om ett annorlunda förfarande som garanterar motsvarande nivå.

Beredskapstiden inberäknas inte i arbetstiden. Beredskapstidens längd och upprepning av beredskap får inte i oskäligen omfattning begränsa arbetstagarens fritid.

8.12 Utvecklingssamtal

För tid som åtgått till utvecklingssamtal betalas arbetstagaren lön enligt följande:

- För den som arbetar på tidlön personlig tidlön
- För den som arbetar på ackord personlig tidlön för den tid som åtgår för utvecklingssamtalet på arbetsplatsen
- För den som arbetar på ackord medeltimförtjänsten för den tid som åtgår till utvecklingssamtalet annanstans än på arbetsplatsen.

9 § FÖRKORTNING AV ARBETSTIDEN (PEKKANENDAGAR)

9.1 Tillämpningsområde

Bestämmelserna i detta avtal tillämpas på arbetstagare vars ordinarie arbetstid är 40 timmar i veckan.

Till arbetstagare vars ordinarie arbetstid är under 40 men minst 24 timmar per vecka och som inte på grund av sin kortare arbetstid omfattas av systemet med arbetstidsförkortning betalas en särskild lönedel för förkortning av arbetstiden. För dessa arbetstagare ackumuleras ingen rätt till arbetstidsförkortning.

Perioden för förkortning av arbetstiden är ett år.

9.2 Arbetstidsförkortningens längd

Förkortningstiden är högst 96 timmar årligen. 8 timmar arbetstidsförkortning ackumuleras för varje månad med minst en arbetsdag, eller en med arbete liställd dag enligt semesterlagen.

9.3 Ledighet för arbetstidsförkortning

Ledighet för arbetstidsförkortning ges som lediga dagar vid en tidpunkt som arbetsgivaren bestämmer före slutet av mars under följande kalenderår. Ledigheten kan också ges så att den dagliga arbetstiden förkortas om arbetsgivaren och arbetstagaren kommer överens om detta. Arbetsgivaren ska meddela om tidpunkten för förkortningsledigheten minst två veckor före ledigheten.

Om arbetsgivaren på förhand har utarbetat en arbetstidsplan där tidpunkterna för förkortningsledigheterna har fastställts, har arbetsgivaren rätt att flytta de förkortningsledigheter som meddelats i tidsplanen inom gränserna för förkortning av arbetstiden genom att meddela om flyttningen och samtidigt om tidpunkten för den nya ledigheten minst en vecka före ledigheten.

Arbetsgivaren och arbetstagaren kan komma överens om att förkortningen skall sparas eller inte tas ut. De lediga dagar som har getts på basis av detta avtal likställs med arbetade dagar vid intjänning av semesterdagar.

9.4 Ersättning för arbetstidsförkortning

Inkomstkompensationen för förkortning av arbetstiden betalas med en ersättning för arbetstidsförkortning. Ersättningen för arbetstidsförkortning är 5,5 procent av den lön som har betalats eller har förfallit till betalning inklusive ersättning för övertid och nödarbete.

Till arbetstagare vars ordinarie arbetstid är under 40 men minst 24 timmar per vecka och som inte på grund av sin kortare arbetstid omfattas av systemet med arbetstidsförkortning betalas en särskild lönedel på 5,5 %. Lönedelen betalas för den lön som har betalats eller har förfallit till betalning inklusive ersättning för övertid och nödarbete.

Till arbetstagare med månadslön ges arbetstidsförkortning utan minskning av månadslönen. Till arbetstagare med månadslön som när anställningen upphör har outtagen arbetstidsförkortning betalas som ersättning för varje dag med arbetstidsförkortning en dagslön.

Ersättning för arbetstidsförkortning betalas inte till studerande som arbetar under sitt skollov.

9.5 Betalning av förkortningsersättning

Ersättningen för arbetstidsförkortning betalas på lönebetalningsdagen för respektive räkenskapsperiod. Inom medlemsföretagen kan man avvika från det ovan nämnda komma överens om att en andel motsvarande förkortningsperioden betalas i samband med den lönebetalningsperiod då arbetstidsförkortningen har getts. Alla förkortningsersättningar ska dock betalas senast i samband med den lönebetalning då lön för den 31 mars betalas.

§ 10 ARBETSLÖNER

10.1 Löneformer

Lönen till de arbetstagare på vilka detta kollektivavtal tillämpas kallas enligt lönebestämningssättet tidlön eller ackordslön. För arbetet används på motsvarande sätt benämningen tidarbete eller ackordsarbete. Premielöner ingår i branschvisa bestämmelser om ackordsarbete.

10.2 Personlig tidlön

För varje arbetstagare som anställs skall en personlig tidlön fastställas.

Arbetstagarens personliga tidlön består av grundtimlönen enligt lönegruppen och en personlig lönedel. Arbetstagarens grundtimlön baserad på lönegrupp fastställs genom att arbetstagarens färdigheter jämförs med svårighetsgrupperingstexterna för arbetena. De grupperingsdefinitioner som gäller lönegrupperna och de bestämmelser som skall tillämpas vid bestämningen av den personliga lönedelen företagsvis framgår av punkt 11.3 och 11.4 i detta kollektivavtal.

För arbetstagare som avlönas med en månadslön som överenskommits enligt punkt 10.5 och unga arbetstagare vars minimilön bestäms enligt punkt 10.6 fastställs likväl ingen personlig tidlön.

10.3 Personlig totalinkomst

Arbetstagarens personliga totalinkomst består av den personliga tidlönen plus eventuella specialarbetstillägg och tillägg för fristående examen.

10.4 Grundtimlöner som utgör grund för den personliga timlönen

1.6.2022 eller från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter:

	€/h
S	11,62
1	14,00
2	16,56
3	17,41
4	18,37

10.5 Månadslön

Lönen för en arbetstagare som utför kontinuerligt tidarbete kan enligt överenskommelse betalas som avtalad månadslön eller omräknad månadslön.

Den avtalade månadslönen skall till sitt belopp motsvara åtminstone grundtimlönen och inkomsten enligt talet 175 för den lönegrupp i husteknikbranschens tidlönesystem som skulle tillämpas på arbetstagaren om denne utförde arbete med lön enligt detta lönesystem.

Den omräknade månadslönen beräknas så att den personliga tidlön som fastställts för arbetstagaren enligt bestämmelserna i punkt 10.2 multipliceras med talet 173.

Om arbetstagarens ordinarie arbetstid per vecka är kortare än 40 timmar används som koefficient

- vid avtalad månadslön det tal som fås då talet 175 multipliceras med kvoten av antalet arbetstimmar enligt den ordinarie arbetstiden per vecka och talet 40
- vid omräknad månadslön det tal som fås då talet 173 multipliceras med kvoten av antalet arbetstimmar enligt den ordinarie arbetstiden per vecka och talet 40.

Arbetstidsförkortningsledigheterna hålls enligt kumulering på arbetsdagar som arbetsgivaren fastställer utan minskning av månadslönen.

10.6 Unga arbetstagare

Lönebestämmelserna i punkt 10.2 tillämpas inte på arbetstagare under 18 år som inte har avlagt arbetsavtalsenlig yrkesinriktad examen eller som inte har ett läroavtalsförhållande.

Minimilönen enligt kollektivavtalet för en ung arbetstagare som enligt det ovannämnda inte omfattas av de allmänna lönebestämmelserna i detta kollektivavtal är 80 procent av grundtimlönen enligt lönegrupp S i husteknikbranschens tidlönesystem.

Förutom den ovannämnda minimilönen betalas enligt villkoren i de behöriga bestämmelserna i detta kollektivavtal branschvisa specialtillägg. En personlig lönedel betalas inte i samband med den minimilön som avses här.

10.7 Arbetstagarens arbetsförmåga och minimilönen

Lönebestämmelserna gäller fullt arbetsföra arbetstagare. Ifall arbetstagarens invaliditet inverkar betydligt på arbetsförmågan kan man avvika från bestämmelserna i kollektivavtalet använda avtalslön. Lönen skall avtalas skriftligt när arbetsavtalet ingås.

11 § TIDLÖNESYSTEMET INOM HUSTEKNIKBRANSCHEN

Syftet med tidlönesystemet inom husteknikbranschen är att uppmuntra arbetstagarna att förbättra sin yrkesförmåga och att skapa möjligheter att utveckla lönepolitiken inom de enskilda företagen. För att dessa mål skall uppnås bör tidlönesystemet genomföras i företaget först och främst genom samarbete och enligt överenskommelse mellan arbetsgivaren och arbetstagarna. Man eftersträvar ett slutresultat som behandlar arbetstagarna opartiskt och är motiverande ur arbetets synvinkel.

11.1 Bestämning av arbetstagarens lönegrupp

När arbetsavtalet ingås fastställs lönegruppen preliminärt genom att arbetstagarens färdigheter jämförs med nedanstående svårighetsgrupperingstexter som dels är gemensamma för husteknikbranschens olika branscher (grundklassificering) och dels specifika för arbeten inom olika branscher.

Samtidigt fastställs för arbetstagaren en preliminär personlig lönedel som tillämpas till dess man i samband med den exaktare bestämningen av arbetstagarens lönegrupp fastställt dennes personliga lönedel med iakttagande av samma grunder som för övriga arbetstagare i företaget.

En exaktare bestämning av lönegruppen skall verkställas inom tre månader efter det att anställningsförhållandet inlets. I detta sammanhang skall arbetstagaren presentera sin tidigare arbetshistoria, om den kan ha en inverkan då bestämningen utförs. Den preliminärt fastställda lönegruppen kan då stiga eller sjunka.

Samtidigt som den exakta lönegruppen fastställs bestäms arbetstagarens personliga lönedel på basis av utvecklingssamtal. Förfarandet gällande dessa klarläggs senare.

11.2 Praktiskt genomförande av svårighetsgruppering och lönegruppering

Svårighetsgrupperingen som gäller färdigheten att utföra arbetsuppgifterna görs av en eller flera representanter för arbetsgivaren och arbetstagarna i en sammansättning som överenskomms inom företaget.

Arbetstagarens lönegrupp bestäms av en representant för arbetsgivaren som har så god insikt som möjligt i avlöningssystemet och den personalpolitiska totaladministrationen i företaget, och respektive arbetstagare. Ifall meningsskiljaktigheter uppstår i detta sammanhang kan arbetstagaren be huvudförtroendemannen delta. När man inte samförstånd om grupperingen i företaget, hänskjuts frågan till förbunden för avgörande.

11.3 Definitioner av svårighetsgruppering av uppgifterna

Svårighetsgrupperingstexter för allmänna arbeten inom husteknikbranschen och arbeten inom vvs-branschen

Grundgruppering	Rör	Isolering
S. Inläring under arbetet av de vanligast förekommande redskapen och installationsmetoderna inom branschen. Inläringstid högst 24 månader.	S. Arbetet utförs enligt modell med hjälp av en annan montör. För arbetet krävs inte självständiga färdigheter i arbetsmetoderna.	S. Arbetet utförs med hjälp av en annan isolerare. För arbetet krävs inte självständiga färdigheter i arbetsmetoderna.
1. För arbetet krävs bas-kännedom om de vanligast förekommande redskapen och installationsmetoderna.	1. Uppgiften består av VVS-installationer som utförs under en annans ledning.	1. Uppgiften består av isoleringsarbeten som utförs under en annans ledning.
2. För arbetet krävs god kunskap och kännedom om bestämmelserna inom branschen och om arbetsritningar och installationsmetoder.	2. Uppgiften består av VVS-installationer som utförs enligt arbetsbeskrivning och ritningar eller omfattar VVS-service.	2. Uppgiften består av VV- och kylisoleringar eller ventilationsisoleringar som utförs enligt arbetsbeskrivning och ritningar.
3. I arbetet krävs behärskning av två kunskapsområden inom branschen och förmåga att självständigt genomföra projekt- och servicefunktioner.	3. Uppgiften består av installationer av VVS och specialrörssystem enligt arbetsbeskrivning och -ritningar eller omfattar service av VVS- och specialrörssystem.	3. a) Uppgiften består av VV- och kylisoleringar som utförs enligt arbetsbeskrivning och ritningar samt ventilationsisoleringar eller montering av färdiga plåtdelar. b) Uppgiften består av ventilationsisoleringar och VV- och kylisoleringar eller montering av färdiga plåtdelar som utförs enligt arbetsbeskrivning och ritningar.
4. För arbetet krävs övergripande färdigheter att självständigt utföra installationer av byggnads- eller industrimaskiner och -anordningar inom branschen.	4. Uppgiften består av färdighet att självständigt utföra fullständiga installationer och ändrings- eller servicearbeten som gäller varierande projekt, t.ex. sjukhus, laboratorier, fraktkterminaler, bilverkstäder, mejerier och industrianläggningar.	4. Uppgiften består av färdighet att fullständigt utföra varierande arbeten, t.ex. kyl-, brand-, ljud- och högtemperaturisolering och underhåll av dessa.

Ventilation	Automatiska släckningssystem
S. Arbetet utförs enligt modell med hjälp av en annan montör. För arbetet krävs inte självständiga färdigheter i arbetsmetoderna.	S. Arbetet utförs enligt modell med hjälp av en annan montör. För arbetet krävs inte självständiga färdigheter i arbetsmetoderna.
1. Uppgiften består av installation av ventilation som utförs under en annans ledning.	1. Uppgiften består av installation av automatiska släckningssystem som utförs under en annans ledning.
2. Uppgiften består av installation av ventilation och maskiner enligt arbetsbeskrivning och ritningar eller omfattar underhåll av ventilation.	2. Uppgiften består av installationer av automatiska släckningssystem som utförs enligt arbetsbeskrivning och ritningar eller underhåll av sådana system.
3. Uppgiften består av installation av ventilation och krävande maskininstallationer enligt arbetsbeskrivning och ritningar eller omfattar underhåll av ventilation och maskininstallationer.	3. Uppgiften består av installationer av automatiska släckningssystem och specialsystem som utförs enligt arbetsbeskrivning, bestämmelser och ritningar eller underhåll av sådana system. Uppgiften på installationsarbetsplatsen kräver färdighet att arbeta som förman.
4. Uppgiften består av färdighet att självständigt och fullständigt genomföra varierande projekt, t.ex. installationer och ändringsarbeten som gäller kontors/affärsbyggnader, stora produktionsanläggningar, sporthallar och bergtrum eller underhållsarbeten som gäller dessa.	4. Uppgiften består av självständig behärskning av helhetsfunktioner i krävande projekt, installation av och ändringsarbeten eller underhåll i pumphus och skumanläggningar. Uppgiften på installationsarbetsplatsen kräver färdighet att arbeta som förman på krävande objekt.

11.4 Bestämning av den personliga lönedelen

Vid bestämningen av den personliga lönedelen bör man eftersträva att företagets konkurrensförmåga förbättras och att ett lönesystem skapas för företaget som motiverar arbetstagarna. Den personliga lönedelens storlek avgörs i företaget med hjälp av bifogade matris och utvecklingssamtal. En personlig lönedel skall dock betalas till varje arbetstagare.

Arbetstagaren bör utgående från utvecklingssamtalet kunna utveckla sig själv enligt de ställda målen och på så sätt förbättra sin personliga lön.

I ett kontinuerligt anställningsförhållande skall förmannen och arbetstagaren ha ett utvecklingssamtal varje år, på basis av vilket arbetstagarens personliga lönedel fastställs. Dialogen skall vara öppen och under samtalet skall arbetstagarens aktuella situation i fråga om yrkesfärdighet, utbildning och anpassning till arbetsgemenskapen genomgå. Man kan komma överens om utvecklingssamtalen lokalt i enlighet med 4 § i kollektivavtalet.

Utgående från utvecklingssamtalet kan den personliga lönedelen endast höjas eller förbli oförändrad. I exceptionella fall, då arbetsgivaren skulle ha rätt att upphäva arbetstagarens anställningsförhållande på grundval av arbetstagarens uppförande, kan efter utvecklingssamtalet en bedömning som grundar sig på en enskild punkt eller enskilda punkter i matrisen sänkas. Arbetstagarens personliga lönedel sjunker då i motsvarande mån.

Under utvecklingssamtalet genomgås följande (matrisen):

	FAKTOR	Beskrivning av faktorerna	1	2	3	4	5
1	Arbetsmängd	- är effektiv i sitt arbete					
2	Arbetets kvalitet	- bundenhet vid företagets kvalitetssystem och/eller kvalitetsnormer - är sällan tvungen att korrigera brister som beror på slarv eller fel som kunde förutses					
3	Samarbetsförmåga	- kan utmärkt arbeta tillsammans med andra					
4	Kundorientering	- tar ansvar för kunden - representerar företaget på ett positivt sätt					
5	Utvecklingsförmåga	- vilja och förmåga att lära sig nya saker, uppgifter och metoder					
6	Ekonomiskt tänkande	- är kostnadsmedveten					
7	Specialkunnande	- kunnande inom yrkets specialområden, som inte beaktats i grundgrupperingen och som ökar företagets värde					
8	Specifikt inom företaget	- (en egenskap hos arbetstagaren som har betydelse med avseende på arbetet)					
9	Specifikt inom företaget						

11.5 Tillämpning av bedömningsmatrisen

Om inte något annat överenskommits inom företaget är de lodräta kolumnerna i bedömningsmatrisen poäng, och vikten av de poäng som räknats ihop från varje horisontal rad är densamma.

Poängtalet tre som räknats ihop från en rad visar att arbetstagarens egenskap motsvarar den genomsnittliga nivån. Om poängtalet är lägre är arbetstagarens egenskap under den genomsnittliga nivån. Ett poängtal som är högre visar på motsvarande sätt att arbetstagarens egenskap är över den genomsnittliga nivån.

Om företaget har verksamhet på flera orter eller på flera arbetsplatser bör samma bestämningsgrunder för den personliga lönedelen tillämpas på samtliga arbetstagare. Den personliga lönedelen kan dock vara olika stor på arbetsplatser i samma företag som är belägna på olika orter.

Om arbetstagarens lönegrupp förändras förblir dennes personliga lönedel oförändrad.

11.6 Speciella bestämmelser

Arbetstagare som utexaminerats från grundläggande yrkesutbildning, antas i läroavtalsförhållande samt som fyllt 18 år men saknar yrkesutbildning placeras när de anställs i lönegrupp S.

Deras introduktion i arbetet skall ordnas så att de uppnår det kunnande som krävs för lönegrupp 1

- senast inom 12 månader om de utexaminerats från grundläggande yrkesutbildning
- inom 24 månader om de saknar yrkesutbildning.

Arbetstagare som avlagt grundexamen inom husteknik som fristående examen placeras i lönegrupp 1.

I startlönegruppen kumulerar arbetstiden på 24 månader genom sommararbete endast för arbetstagare som fyllt 18 år.

Yrkeskunskapen hos en arbetstagare som har avlagt yrkesexamen jämförs med svårighetsklassificeringen för lönegrupp 3 och hos en arbetstagare som har avlagt specialyrkesexamen med svårighetsklassificeringen för lönegrupp 4.

Lagerarbetare och bilförare som utför självständigt arbete placeras i lönegrupp 2 och lagerarbetare och bilförare som arbetar under en annans ledning placeras i lönegrupp 1.

Avtalsparterna konstaterar att de som inlärs i arbetet inte omfattas av kollektivavtalet. Den som åtar sig att bli arbetsplatshandledare gör det frivilligt. Personen i fråga skall vara villig och motiverad att åta sig uppgiften. Eventuella förändringar i förtjänstnivån med anledning av uppgiften som handledare på arbetsplatsen eller andra lönefaktorer avtalas lokalt.

11.7 Lönegruppering för utländsk VVS-montör

Som lönegrupp för en utländsk VVS-montör som är utstationerad i Finland eller arbetar tillfälligt i Finland och vars permanenta boningsort ligger utanför Finlands gränser bestäms för de första tre månaderna lönegrupp 2. Om arbetstagarens kunskaper förutsätter det kan man omedelbart bestämma att en högre lönegrupp används.

Om man efter tre månaders arbete konstaterar att den utländska arbetstagaren har placerats i en lönegrupp som är för hög i relation till dennes yrkeskunskap kan lönegruppen utvärderas på nytt. I samband med detta skall arbetsgivaren detaljerat ange vilka brister i yrkeskunskapen som utgör grunden för en sänkning av lönegruppen. Samtidigt skall den tidsperiod uppges under vilken arbetstagaren utbildas till en kunskapsnivå som motsvarar minst lönegrupp 2.

12 § MEDELTIMFÖRTJÄNST

Som medeltimförtjänst används medeltimförtjänsten för semestern för föregående semesterkvalifikationsår beräknad enligt semesterlöneavtalet, som höjs med den procent som förbunden kommer överens om.

Förhöjningsprocenten för tiden 1.4.2022–31.3.2023 är 1,67 %.

Semesterkvalifikationsårets sista lönebetalningsperiod är den som slutar 31.3 eller närmast därförinnan. Medeltimförtjänsten justerad med förhöjningsprocenten träder i kraft när förbunden har kommit överens om förhöjningsprocentens storlek.

Om den medeltimförtjänst för semestern som nämns ovan inte räknats ut för en arbetstagarare, beräknas medeltimförtjänsten varannan lönebetalningsperiod räknat från anställningsförhållandets början på det sätt som 2 § i semesterlöneavtalet föreskriver om uträkning av semesterersättning. Den medeltimförtjänst som fås på detta sätt används som sådan de två följande lönebetalningsperioderna. I början av anställningsförhållandet ersätts medeltimförtjänststimmarna retroaktivt med den första beräknade medeltimförtjänsten då den blivit beräknad.

Medeltimförtjänsten skall vara minst lika stor som den personliga tidlönen.

Ändras en arbetstagares lönegrupp under avtalsperioden, justeras medeltimförtjänsten på så sätt att den höjs i proportion till dennes grundtimlöner.

§ 13 VÄNTETID OCH ERSÄTTNING

Till en arbetstagarare som väntar på arbete i verkstaden eller på arbetsplatsen betalas som lön för väntetiden grundtimlönen enligt lönegrupp 2, förutom i lönegrupp 1 enligt grundtimlönen och i lönegrupp S enligt grundtimlönen.

14 § TILLÄGG OCH BETALNINGSGRUNDER FÖR TILLÄGG

14.1 Tillägg för fristående examen

Med fristående examen avses en av Utbildningsstyrelsen fastställd yrkesexamen och specialyrkesexamen som motsvarar en arbetstagares arbetsuppgifter i husteknikbranschen.

Tillägg betalas endast på grundval av en yrkes- eller specialyrkesexamen som godkänts. Examenstillägg betalas inte på basis av grundläggande yrkesexamen. Arbetstagarare betalas inte examenstillägg för yrkesexamen parallellt med examenstillägg som betalas för specialyrkesexamen.

Till en arbetstagare som avlagt yrkesexamen betalas ett examenstillägg

- Från och med 1.6.2022 eller den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter är tillägget 0,54 €/timme.

Till en arbetstagare som avlagt specialyrkesexamen betalas ett examenstillägg

- Från och med 1.6.2022 eller den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter är tillägget 0,99 €/timme.

Tidigare utförda fristående yrkesprov för vilka ovan nämnda tillägg betalats omfattas av tillägget.

Tillägget betalas från och med anställningsförhållandets början, om arbetstagaren uppvisar intyg över avlagd examen när anställningen inleds. I annat fall betalas tillägget från och med början av den löneperiod som följer på den dag då examensbetyget uppvisats. Tillägget betalas separat i alla löneformer och det beaktas inte när gruppavtal fördelas mellan de arbetstagare som deltagit i avtalsarbetet.

Ifall det inte är möjligt att ordna fristående yrkesprov på arbetstagarens arbetsplats i samband med normala arbetsuppgifter, ersätts arbetstagaren för inkomstbortfall på grund av deltagande i fristående yrkesprov på annat ställe enligt medeltimförtjänsten samt andra direkta kostnader. Ersättningen förutsätter att arbetstagaren har på förhand avtalat om deltagandet i provet med arbetsgivaren. Ersättningar betalas högst för sammanlagt fyra arbetsdagar.

Ifall det inte är möjligt att ordna ett eventuellt fristående yrkesprov på nytt på arbetstagarens arbetsplats i samband med normala arbetsuppgifter, har arbetstagaren rätt att få befrielse från arbetet för att delta i provet, förutsatt att han eller hon meddelat arbetsgivaren om detta minst en vecka på förhand. Arbetsgivaren är inte skyldig att betala ovannämnda ersättningar i dylika fall.

14.2 Specialarbetstillägg

Utöver den ovannämnda personliga tidlönen kan med arbetstagaren överenskommas om ett specialarbetstillägg för ett separat arbetsobjekt. Avtalet om specialarbetstillägg gäller en viss tid eller tills vidare. Ett avtal som gäller tills vidare kan sägas upp med en tre månaders uppsägningstid, ifall inte något annat överenskommit om uppsägningstiden.

14.3 Lagbastillägg för arbeten som utförs med tidlön

Om det enligt förhandsberäkningen ingår mer än 100 normtimmar i rörlägnings-, ventilations- eller sprinklerarbetet, och man har kommit överens om att det utförs med tidlön, har arbetsstället en lagbas. Till en rör-, ventilations- eller sprinklermontör som fungerar som lagbas på byggplatsen betalas ett lagbastillägg. Man kan ingå lokala avtal om tilläggets storlek dock så att det är minst 0,61 €/h från början av den lönebetalningsperiod som inleds 1.6.2022 eller närmast därefter. Lagbasens uppgifter har fastställts som en del av bestämmelserna om prestationslönearbete för rör- och ventilationsbranscherna i det här kollektivavtalet.

15 § RESEKOSTNADER

Ersättningarna för resekostnader som kan anses skattefria och grunderna till dem fastställs för åren 2022–2024 enligt Skatteförvaltningens beslut om skattefria resekostnader.

15.1 Dagliga resekostnader

Fast verksamhetsställe

Med företagets fasta verksamhetsställe avses affär, kontor, verkstad samt lagerområde.

Måltidsersättning

För arbete som utförs utanför företagets fasta verksamhetsställe som varar minst 4 timmar per dag betalas en måltidsersättning som är ¼ av det dagtraktamente som betalas per dag i hemlandet, dvs.

11,25 € fr.o.m. 1.1.2022

Måltidsersättning betalas inte till arbetstagare som utför resarbete som berättigar till dagtraktamente enligt detta kollektivavtal.

Då en montör, vars uppgifter omfattar reparationsarbeten utanför företagets fasta verksamhetsställe, utför arbeten enligt en reparationsarbetsorder som kräver att en del av arbetstimarna utförs utanför företagets fasta verksamhetsställe räknas samtliga arbetstimmar som utförts på basis av ordern som arbetstimmar utförda utanför företagets fasta verksamhetsställe.

Om montören arbetar under sådana förhållanden som avses i denna paragraf minst fyra timmar utöver den normala arbetstiden, betalas han en andra måltidsersättning. I denna tid inberäknas inte tid som använts för resor.

Ersättning för färdbiljetter

Om arbetsplatsen är belägen utanför de ortspecifika kilometergränserna (från ortens nollpunkt) som finns i tabellen nedan, ersätts arbetstagaren för värdet för en tur och returbiljett till arbetsplatsen och tillbaka per arbetsdag.

Resan räknas enligt den kortaste rutten som används i den allmänna trafiken. I huvudstadsregionen (Esbo, Helsingfors, Grankulla och Vanda) bestäms avståndet enligt HRT:s reseplanerare. På de orter som inte nämns i tabellen uppgår kilometerantalet till 6 km.

Ort	Kilometer	Ort	Kilometer	Ort	Kilometer
Heinola	3	Kouvola	2		
Huvudstadsregionen	8	Kuopio	3	Rovaniemi	4
Tavastehus	3	Lahtis	3	Nyslott	3
Hyvinge	7	Villmanstrand	3	Seinäjäki	5
Imatra	11	S:t Michel	4	Tammerfors	2
Joensuu	3	Nokia	2,5	Torneå	5,5
Jyväskylä	6,5	Uleåborg	6	Åbo	3
Kajana	3	Pieksämäki	5	Vasa	2
Kemi	3	Björneborg	2	Varkaus	3,5
Karleby	8	Brahestad	6		
Kotka	4	Raumo	3,5		

Om arbetsgivaren har ordnat arbetstagarnas transporter till arbetsplatsen betalas inte ersättning för färdbiljetter. Transporterna sker utom arbetstid och arbetstiden är den ordinarie arbetstiden i detta kollektivavtal. Transporterna skall verkställas med fordon som är avsedda för persontrafik och försedda med värmeaggregat.

I medlemsföretag inom LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry kan avtalas på något annat sätt om ersättningen för färdbiljetter.

Ersättning för resetid

Om arbetstiden från ortens 0-punkt till arbetsplatsen morgon och kväll med anlitande av regelbundna turer eller transport som ordnats av arbetsgivaren och med beaktande av väntetid sammanlagt överstiger en timme, betalas för detta timlön enligt startlönegruppen. För varje följande hela timme betalas ersättning med användning av samma betalningsprincip. I huvudstadsregionen bestäms resetiden enligt reseplaneraren.

I medlemsföretag inom LVI-Tekniset Urakoitsijat LVI-TU ry kan avtalas på något annat sätt om ersättningen för resetid.

15.2 Researbete och dagtraktamenten

När arbete utförs på en främmande ort från vilken arbetstagaren inte kan återvända hem till natten ersätts arbetstagaren för de kostnader som föranleds av detta enligt följande:

- alla nödvändiga resekostnader mellan hemmet och kommanderingsorten, till vilka räknas kostnaderna för järnvägs- och båt- och färdbiljetter i II klass, kostnader för resgodis samt, om resan sker nattetid, kostnader för färdbiljetter i motsvarande klass.
- resekostnaderna mellan bostaden på kommanderingsorten och arbetsplatsen.

Resetid

För tid som använts till resor betalas arbetstagaren timlön enligt startlönegruppen. När sovplats har anordnats åt arbetstagaren betalas ingen timlönersättning för tiden mellan kl. 22.00 och 7.00.

Dagtraktamente

För varje dag som arbetstagaren varit på resa eller på den ort där arbetet utförs betalas dagtraktamente.

Dagtraktamentet uppgår enligt Skatteförvaltningens beslut.

45 € fr.o.m. 1.1.2022

fr.o.m. 1.1.2023

För resdagar som inte är hela, dvs. högst sex timmar, betalas partiellt dagtraktamente enligt Skatteförvaltningens beslut.

20 € fr.o.m. 1.1.2022

fr.o.m. 1.1.2023

Inkvarteringsersättning

Inkvarteringskostnader ersätts enligt en utredning som skall godkännas av arbetsgivaren. Ersättningen per dag är högst 1½ gånger så stort som dagtraktamentet.

Protokollsanteckning 1:

Inkvarteringsersättning betalas inte, om arbetsgivaren antingen själv eller på annat sätt skaffat arbetstagaren en gratis bostad som arbetstagaren godkänner.

Protokollsanteckning 2:

Kaffefrukost eller andra måltider ingår inte i de kostnader som ersätts som inkvarteringskostnader. När kaffefrukost eller andra måltider ospecificerat ingår i inkvarteringsfakturan eller om det för arbetstagaren på annat sätt anordnats gratis måltider betalas dagtraktamente med följande avdrag.

För kaffebrus är avdraget 15 procent och för andra måltider 30 procent.

Resersättning för helgdagar

När arbetstagaren före påsk-, midsommar- eller juldagen är i kontinuerligt arbete på främmande ort, har han, såvida arbetets natur eller andra tvingande skäl inte hindrar det, rätt att resa hem för nämnda helgdagar. Arbetsgivaren ersätter arbetstagaren enligt det ovanstående för resekostnaderna till hemorten och därifrån tillbaka till arbetsplatsen samt betalar måltidsersättning och lön för förlorad arbetstid, dock för högst åtta timmars resetid per dygn enligt punkten om ersättning för restid.

Protokollsanteckning 3:

När arbetstagaren reser hem under andra fridagar än de som nämns ovan, betalas dagtraktamente för dessa dagar.

Sjukdomsfall på arbetskommanderingsorten

Om arbetstagaren på grund av sjukdom eller olycka måste få sjukhusvård betalas för sjukhusvistelse på främmande ort ett dagtraktamente på 4,40 € per dag för den tid arbetsgivaren är skyldig att betala lön för sjuktid.

16 § ARBETE UTOMLANDS

16.1 Författningar som ska iakttas

När arbetsplatsen är belägen utanför Finlands gränser tillämpas på anställningshållandet finsk arbetsrättslagstiftning och socialskyddslagstiftning för arbetstagaren samt gällande kollektivavtal för VVS-sektorn inom husteknikbranschen såsom vid arbete som utförs på finländskt territorium, ifall de lokala förhållandena eller särskilda krav som beror på dem inte föranleder något annat.

16.2 Arbetskonflikter i Finland

Eventuella arbetstvister som utlysts av arbetsmarknadsorganisationer i Finland berör inte byggprojekt som genomförs utanför landets gränser.

16.3 Dagtraktamente

Arbetstagaren har rätt till dagtraktamente som är minst lika stort som dagtraktamentet i hemlandet och som utbetalas i samband med normal lönebetalning.

16.4 Reskostnader

Arbetsgivaren bekostar arbetstagarens resor från arbetstagarens hemort till och från arbetsplatsen när anställningsförhållandet inleds och avslutas. Om andra hemresor som bekostas av arbetsgivaren, lön under resetiden samt ersättningen av resekostnaderna på arbetsorten avtalar arbetsgivaren och arbetstagaren separat.

16.5 Inkvartering

Arbetsgivaren anordnar utan ersättning åt arbetstagaren en med beaktande av de lokala förhållandena rimlig bostad.

16.6 Arbetstid

När finländska arbetstidsbestämmelser tillämpas kan arbetstiden även förläggas på så sätt att antalet arbetstimmar utjämnas till i medeltal fyrtio (40) timmar per vecka med en utjämningsperiod på högst sex (6) månader. Om utlandsarbetet räcker en kortare tid än sex (6) månader kan utjämningsperioden dock vara högst så lång som arbetsperioden i utlandet.

Arbetsgivaren och arbetstagaren kan inte avtala om ett arbetstidsarrangemang som strider mot de obligatoriska arbetstidsbestämmelserna i det land där arbetet utförs.

När en genomsnittlig fyrtio (40) timmars veckoarbetstid används skall ett arbetstidsschema skriftligen uppgöras på förhand för hela utjämningsperioden. Arbetstidsschemat kan ändras under utjämningsperioden endast genom ett ömsesidigt avtal.

Förbunden är ense om att bestämmelserna i 16 § i kollektivavtalet, punkten ”Arbete utomlands” skall tillämpas även på arbetstagare som efter det att de kommit från en kommendering direkt övergår i en annan finländsk arbetsgivares tjänst genom att sluta ett nytt skriftligt avtal, även om avtalet formellt inte ingås i Finland.

16.7 Övertidsarbete och nödarbete

För övertidsarbete och nödarbete som utförs utöver arbetstiden per dag enligt arbetstidsschemat skall för de två första timmarna betalas lönen förhöjd med femtio procent och för de följande timmarna lönen förhöjd med hundra procent.

För övertidsarbete och nödarbete som utförs utöver arbetstiden per vecka enligt arbetstidsschemat skall för de åtta första timmarna betalas lönen förhöjd med femtio procent och för de följande timmarna lönen förhöjd med hundra procent.

16.8 Arbetsavtal

Arbetsavtalet skall alltid uppgöras skriftligt mellan arbetsgivaren och arbetstagaren enligt principer som gemensamt godkänts av förbunden, innan arbetstagaren avreser till det land där arbetet utförs. Av arbetsavtalet skall utöver de omständigheter som förutsätts i 2 kapitlet 4 § arbetsavtalslagen (RP 55/2001) dessutom framgå dagtraktamentets storlek och grunderna för fastställandet av dagtraktamentet (för vilka dagar dagtraktamente betalas), hemresor som bekostas av arbetsgivaren, ersättning av resekostnader i det land där arbetet utförs och lönebetalningssätt samt inkvarteringsarrangemang och den uppskattade kvaliteten på dem.

16.9 Val av lag och socialskydd i Norden och i länder som är medlemmar av Europeiska unionen.

När arbetsplatsen är belägen i ett nordiskt land eller i ett annat land som är medlem av Europeiska unionen kan arbetsgivaren och arbetstagaren genom arbetsavtal även avtala om att tillämpa lagarna enligt följande:

- På arbetsavtalet tillämpas de lagar och allmänna arbetsvillkor som iaktas i det land där arbetet utförs.
- På arbetsavtalet tillämpas finsk lag och gällande kollektivavtal för VVS-sektorn inom husteknikbranschen. Beträffande arbetstider och tillägg som härrör från dem tillämpas de lagar och allmänna arbetsvillkor som iaktas i det land där arbetet utförs.

Arbetstagarnas socialskydd bestäms i dessa länder på basis av lagar och internationella avtal.

17 § TIMKORT

17.1 Ifyllande av timkort

Arbetsgivaren skall ställa timkort till arbetstagarnas förfogande. Efter det att en arbetstagare har fyllt i timkortet skall denne få en kopia av kortet. Timkorten kan också fyllas i elektroniskt.

Timkorten fylls i under arbetstid.

17.2 Uppgifter som ska antecknas på timkorten

En arbetstagare skall såväl i tid- som ackordsarbete regelbundet anteckna arten av det arbete denne utfört, det antal timmar som använts till arbetet, måltidsersättningar, kostpenningar, resekostnader, tillägg osv. på ett timkort som ges till arbetsgivaren. Ackordet fördelas i enlighet med kollektivavtalet på basis av de uppgifter som har antecknats på timkorten.

17.3 Antecknande av timmar som inte hör till ackordet på timkortet

Om arbetet i fråga inte hör till ett ackord mellan beställaren och arbetsgivaren skall beställarens eller dennes representants skriftliga samtycke antecknas på timkortet eller på ett motsvarande verifikat. Detta gäller också sådant arbete som i sin helhet utförs som s.k. löpande räkning.

17.4 Godkännande av timkort

Innan en arbetstagare inleder arbetet skall för denne förklaras vilken metod som används för godkännande i varje enskilt fall.

17.5 Korrigeringar av timkort

Anteckningar som gjorts på timkortet får inte i samband med löneräkningen ändras på ett sådant sätt att det inte senare går att utreda de ursprungliga anteckningarna. Om man är tvungen att ändra anteckningarna på ett timkort skall arbetstagaren i fråga meddelas så snabbt som möjligt om korrigeringen samt om orsaken till denna.

18 § LÖNEBETALNINGSDAG

18.1 Lönebetalningsperiod

Lönebetalningsperioden är två (2) veckor. Lokalt kan avtalas att den egentliga lönebetalningen sker en gång per månad. Då har arbetstagaren på begäran rätt att i mitten av lönedagarna får förskott på lön för de arbetstimmar som motsvarar ordinarie arbetstid.

Dessutom kan man på företaget avtala om att arbetstagare med kontinuerligt tidarbete får sin lön utbetald som avtalad månadslön eller anpassad månadslön enligt bestämmelserna i kollektivavtalets 10 § Arbetslöner punkt 10.5 Månadslön.

18.2 Lönebetalningsdag

Fredagen är lönebetalningsdag om inte något annat avtalas lokalt. Om fredagen är helgdag betalas lönen föregående dag. Lönen skall kunna lyftas på lönebetalningsdagen. Lönen betalas på det bankkonto som arbetstagaren har anvisat förmedlad av en bank med verksamhet i Finland.

18.3 Lönebetalning då anställningsförhållandet upphör

När ett anställningsförhållande upphör skall lönebetalningen ske i samband med den allmänna lönebetalningsdagen.

18.4 Tiden för löneräkning

Tiden för löneräkning är i regel 7 men högst 9 arbetsdagar.

Arrangemanget skall genomföras så att utbetalningen av inestående lön inte försenas oskäligt till följd av faktorer som gäller tidpunkten för räkenskapsperiodens början eller slut, löneräkningen eller betalningsåtgärder.

18.5 Lönespecifikation

En arbetstagare ska för varje lönebetalningsperiod ges en specifikation av den lön som betalas. Av specifikationen skall lönegrunderna framgå tillräckligt tydligt, bl.a. separata belopp för tid- och ackordsarbete, övertidsarbete och söndagsarbete, reseersättning, kostpenning och dagtraktamente, skatteinnehållning osv. enligt behov.

19 § SEMESTER

Utöver detta kollektivavtal iakttas bestämmelserna i semesterlagen.

19.1 Semesterns början och slut

Semestern inleds och avslutas på arbetstagarens anställningsställe.

19.2 Semesterlön

Till en timavlönad arbetstagare betalas semesterlön och semesterersättning enligt semesterlöneavtalet mellan de undertecknande parterna som medföljer detta kollektivavtal som bilaga (bilaga 1 i slutet av denna paragraf). Vid uträkningen av semesterlönen beaktas resultat- och produktionspremier i enlighet med beräkningsregeln i 11 § semesterlagen.

19.3 Särskilda bestämmelser om tid som likställs med arbetad tid

Deltagande i fackförbundets tillställningar

När semesterns längd fastställs räknas som arbetad tid även den tid som arbetstagaren har beviljats ledigt från arbetet för att delta i det egna fackförbundets ombudsmannamöte/förbundsmöte, förbundsfullmäktigemöte eller förbundsstyrelsens/förbundscommissionens eller motsvarande förvaltningsorgans möten samt för att delta i avtalsförhandlingar mellan förbunden.

Likaså räknas som arbetad tid den tid som reserverats för deltagande i Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC:s representantskapsmöte eller fullmäktigemöte. Arbetstagaren bör när denne anhåller om ledighet förete en lämplig utredning av den tid som behövs för att delta i mötet.

Utjämning av veckoarbetstiden

När semesterns längd fastställs räknas den tid då arbetstagaren enligt arbetstidsschemat har varit ledig från arbetet för att jämna ut den genomsnittliga veckoarbetstiden som tid som är likställd med arbetad tid.

Resor på order av arbetsgivaren

När semesterns längd fastställs räknas även den tid då arbetstagaren varit förhindrad att utföra arbete på grund av resa som skett på arbetsgivarens order som tid som är likställd med arbetad tid.

19.4 Semester och halvfärdig arbetskommendering

Om inte något annat avtalas skall en pågående kommendering avbrytas eller avslutas och arbetstagaren beordras att återvända till sitt anställningsställe innan semestern börjar.

19.5 Extra lediga dagar enligt semesterlagen

På beviljande av extra lediga dagar tillämpas bestämmelserna om beviljande av semester. Arbetstagaren betalas ersättning för de extra lediga dagarna enligt medeltimförtjänst.

19.6 Semesterpremie

Semesterpremiens belopp

Semesterpremiens belopp uppgår till 50 procent av den semesterlön eller -ersättning som betalas för lagstadgad semester.

En arbetstagare har inte rätt till semesterpremie:

- när arbetsgivaren säger upp eller häver anställningsförhållandet på en grund som anknyter till arbetstagarens person.

Betalning av semesterpremiens

Ett förskott på semesterpremiens betalas i samband med betalningen av semesterlönen när semestern inleds. Förskottet är hälften av semesterpremiens. Nedanstående villkor för erhållande av semesterpremie gäller inte förskott på semesterpremie.

Den andra halvan av semesterpremien betalas i samband med den lönebetalning då arbetstagarens lön för dagen för återkomsten till arbetet betalas eller skulle ha betalats, om denne inte av en godtagbar anledning hade varit förhindrad att inställa sig i arbete. Om semestern är delad betalas efter varje semesterdels slut den del av semesterpremien som motsvarar delen i fråga, med iakttagande av vad som bestäms ovan. Lokalt kan avtalas med en enskild arbetstagare om att semesterpremie betalas ut i sin helhet i samband med den sista semesterdelen.

Inledande av semester är inte en förutsättning för att få semesterpremie när arbetsavtalet löper ut.

Då arbetstagaren inte är på arbetet på grund av vårdledighet eller tjänstgöring enligt värnpliktslagen eller civiltjänstgöringslagen betalas semesterpremien först om arbetstagaren återvänder till arbetet efter ledigheten eller tjänstgöringstiden.

Semesterpremien för en vårdledig arbetstagare betalas för semester som hållits enligt semesterlagen.

Semesterpremien som betalas då arbetstagaren återgår till arbetet efter avslutad tjänstgöring baseras på den semesterersättning som betalades till arbetstagaren när han eller hon inledde sin tjänstgöring. Om arbetstagaren har påbörjat sin militärtjänstgöring omedelbart efter sin semester, beräknas semesterpremien på summan av semesterlönen och semesterersättningen.

Inom företaget kan avtalas att semesterpremien eller en del av den ersätts med ledig tid med lön som är likställd med arbetad tid.

SEMESTERLÖNEAVTAL, Bilaga 1

Förbunden har med stöd av 30 § semesterlagen (162/2005) ingått följande kollektivavtal om beräkningen av semesterlön och semesterersättning:

1 § Tillämpningsområde

Detta avtal tillämpas på i 11 § i semesterlagen avsedda arbetstagare.

2 § Semesterlön och semesterersättning

1. Beräkningsgrunden för en arbetstagares semesterlön och semesterersättning är medeltimförtjänsten, som fås så att den lön som betalats till arbetstagaren eller förfallit till betalning för tiden under vilken denne varit i arbete under semesterkvalifikationsåret, med undantag av förhöjning som betalas utöver grundlönen för nödarbete och övertidsersättning som betalas enligt lag eller avtal, divideras med antalet motsvarande arbetstimmar.

2. En arbetstagares semesterlön och semesterersättning beräknas genom att medeltimförtjänsten enligt i punkt 1) multipliceras med den koefficient i nedanstående tabell som svarar mot det antal semesterdagar som avses i 5 och 6.1 § semesterlag:

Antal semesterdagar	Koefficient
2	16,0
3	23,5
4	31,0
5	37,8
6	44,5
7	51,1
8	57,6
9	64,8
10	72,0
11	79,2

Antal semesterdagar	Koefficient
12	86,4
13	94,0
14	101,6
15	108,8
16	116,0
17	123,6
18	131,2
19	138,8
20	146,4
21	154,4

Antal semesterdagar	Koefficient
22	162,4
23	170,0
24	177,6
25	185,2
26	192,8
27	200,0
28	207,2
29	214,8
30	222,4

Om antalet semesterdagar är större än 30 höjs koefficienten med talet 7,2 per semesterdag.

Om den ordinarie arbetstiden per dag under semesterkvalifikationsåret har varit kortare än åtta timmar beräknas semesterlönen och semesterersättningen i alla fall genom att på motsvarande sätt multiplicera medeltimförtjänsten med det tal som fås då ovanstående koefficienter multipliceras med kvoten av antalet ordinarie arbetstimmar och talet 40.

3 § Dagar som jämställs med arbetsdagar

Vid fastställande av semesterns längd jämställs sådan tid med arbetad tid för vilken en arbetstagare beviljats ledigt från arbetet för att delta i sitt eget fackförbunds förbundskongress eller förbundsfullmäktige- eller förbundskommissionsmöten, eller med dessa organ jämförbara förvaltningsorgans möten. Likaså räknas som arbetad tid den tid som reserverats för deltagande i Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC:s representantskapsmöte eller fullmäktigemöte. Arbetstagaren bör när denne anhåller om ledighet förete en lämplig utredning av den tid som behövs för att delta i mötet.

4 § Giltighet

Detta avtal träder i kraft den 1 maj 2018 och gäller tills vidare.

Avtalet kan uppsägas årligen att upphöra vid utgången av semesterkvalifikationsåret. Uppsägningen bör härvid ske senast före utgången av september månad.

Helsingfors 9 maj 2018

LVI-TEKNISET

URAKOITSIJAT

LVI-TU ry
BYGGNADSFÖRBUND

ET rf

20 § BESTÄMMELSER OM LÖN FÖR SJUKTID

20.1 Lön för sjuktid

Till en arbetstagare som på grund av sjukdom är oförmögen till arbete betalas ersättning för inkomstbortfall enligt medeltimförtjänsten för arbetsdagarna under sjuktiden enligt följande:

Anställningsförhållandet har fortgått oavbrutet	tidsperiod
2 veckor men mindre än 1 månad	karenstiden enligt sjukförsäkringen
1 månad, men mindre än 3 år	28 kalenderdagar
3 månad, men mindre än 5 år	35 kalenderdagar
5 månad, men mindre än 10 år	42 kalenderdagar
10 år eller längre	56 kalenderdagar

För tid av arbetsoförmåga till följd av arbetsolycksfall betalas full lön även om anställningsförhållandet varat kortare tid än en månad.

Arbetsgivaren har rätt att för motsvarande period lyfta den dagpenning som tillkommer arbetstagaren enligt sjukförsäkringslagen.

20.2 Förutsättningar för lön för sjuktid

Förutsättningen för lönebetalning är att anställningsförhållandet har fortgått minst en månad och att arbetsoförmågan inte har orsakats genom eget grovt förvållande, lättsinnigt leverne eller att arbetsoförmågan inte har orsakats av förvärvsarbete någon annanstans samt att sjukdomen inte medvetet förtigits när arbetsavtalet ingicks.

Om dagpenning eller därmed jämförbar ersättning inte utbetalas av orsak som beror på arbetstagaren själv, eller om en mindre dagpenning utbetalas än vad arbetstagaren enligt lagen hade haft rätt till, är arbetsgivaren berättigad att från lönen för sjukledighet eller barnbördsledighet avdra den del av dagpenningen eller del därav, som på grund av arbetstagarens försummelse inte betalats.

20.3 Karens för betalning av lön för sjuktid

Om anställningsförhållandet har fortgått i mindre än sex (6) månader och det inte är fråga om ett olycksfall i arbetet, är den dag arbetsoförmågan börjar eller följande arbetsdag, om arbetsoförmågan har börjat mitt under arbetsdagen, oavlönad. Om arbetsoförmåga orsakad av sjukdom fortsätter i minst sex vardagar efter insjuknandedagen betalar arbetsgivaren lön från det arbetsoförmågan börjat.

20.4 Sjukanmälan

En arbetstagare som har blivit arbetsoförmögen är skyldig att utan dröjsmål informera arbetsgivaren om arbetsoförmögenheten och dess beräknade varaktighet. Arbetsgivaren ska informera arbetstagaren om tillvägagångssättet i anknnytning till detta.

Det är viktigt att anmälan görs i god tid för att man på arbetsplatsen då arbetsskiftet inleds ska känna till om någon eventuellt är frånvarande och vid frånvarofall hur arbetet ska organiseras den dagen.

20.5 Sjukintyg

Läkarintyg

Om arbetsgivaren fordrar det skall arbetstagaren förete läkarintyg över sjukdomen. Intyget skall vara utfärdat av företagsläkaren eller av en annan läkare som arbetsgivaren godkänt.

Som grundad anledning för anlåtande av annan läkare räknas till exempel en lång väg till företagshälsovårdens enhet från arbetsplatsen, hemmet eller vistelseorten eller oskäligt lång väntetid.

Om arbetsgivaren inte har godkänt det läkarintyg som arbetstagaren har presenterat på grund av någon oklarhet med intyget har arbetsgivaren rätt att hänvisa arbetstagaren till en utsedd läkare för granskning. I så fall står arbetsgivaren för de kostnader som uppstår vid inhämtandet av läkarintyget.

Retroaktivt läkarintyg

Ett retroaktivt läkarintyg kan godkännas om läkaren på intyget har skrivit en godtagbar motivering till det retroaktiva intyget.

Oklarheter kring läkarintyg

Oklarheterna kring läkarintyg utreds i enlighet med kollektivavtalets förhandlingsordning.

20.6 Sjukfrånvaro med arbetstagarens anmälan

Förfarande med egen anmälan

Vid företag ska man vid sjukfrånvaro av influensatyp som varar högst 3 dagar avtala om ett förfarande med egen anmälan. Det är inte möjligt att avtala om att det alltid förutsätts ett läkarintyg. Avtalet bör finnas i skriftlig form.

Om man inte avtalat om ett förfarande med egen anmälan, godkänner arbetsgivaren eller hans eller hennes företrädare en anmälan av arbetstagaren som utredning över arbetsoförmåga vid sjukfrånvaron av influensatyp som varar i högst tre dagar. I detta fall iakttas följande regler för egen anmälan:

- Arbetstagaren ska anmäla sin sjukfrånvaro till sin förman omedelbart eller senast innan arbetsskiftet börjar. Om ingen anmälan har gjorts innan arbetsskiftet börjar, betalas inte för frånvaron lön för sjuktid.
- Arbetsgivaren kan av vägande skäl, bland annat när en arbetstagare har flera återkommande sjukfrånvaror, kräva ett läkarintyg för att påvisa arbetsoförmåga.
- Förfarandet för egen anmälan tillämpas inte under semester.

Parterna rekommenderar att man vid avtal om ett förfarande med egen anmälan i detta lokala avtal inkluderar förfaringsätt för frånvaro på grund av tillfällig vård av barn under 10 år.

20.7 Sjukdomsåterfall

Om en arbetstagares arbetsoförmåga börjar på nytt på grund av samma sjukdom inom 30 dagar från den dag för vilken denne senast erhöll sjuklön har arbetstagaren inte rätt till en ny ovannämnd sjuklöneperiod.

20.8 Lönebetalning under moderskaps- och faderskapsledighet

Till en arbetstagare vars anställningsförhållande har varat i minst 6 månader innan den beräknade tidpunkten för nedkomsten betalas lön för moderskapsledigheten för arbetsdagar enligt arbetstidsschemat under en kalenderperiod om 56 vardagar enligt sjukförsäkringslagen. Lönen uppgår till skillnaden mellan arbetstagarens lön och moderskapspenningen. Lönen betalas från och med den första dagen av moderskapsledigheten i enlighet med 4 kap. 1 § i arbetsavtalslagen.

Till en arbetstagare vars anställningsförhållande har varat i minst 6 månader innan barnet föds betalas lön för faderskapsledigheten för arbetsdagar enligt arbetstidsschemat under en kalenderperiod om 6 vardagar enligt sjukförsäkringslagen. Vid betalningen av lön för faderskapsledighet iakttas samma bestämmelser som vid betalningen av lön för moderskapsledighet.

När en arbetstagare har adopterat ett barn under 7 år, får arbetstagaren under samma förutsättningar i direkt anslutning till adoptionen en avlönad ledighet av motsvarande längd som kan likställas med moder- eller faderskapsledighet. Ovanstående gäller inte vid adoption inom familjen.

20.9 Förebyggande av missbruk

Arbetsgivaren och huvudförtroendemännen ska (tillsammans) handleda arbetstagarna att på rätt sätt följa bestämmelserna i kollektivavtalet och (för egen del) sträva efter att förhindra missbruk.

Under orienteringsskedet ska nya arbetstagare få upplysningar och handledning gällande detta.

20.10 Uppföljning av sjukfrånvaro

Det är förenligt med både arbetsgivarens och arbetstagarens intressen att man lyckas skära ner mängden sjukfrånvaro till så liten som möjligt. Det är rekommendabelt att de lokala parterna tillsammans följer med sjukfrånvaroutvecklingen och vid behov försöker hitta metoder för förebyggande och minskning av frånvaron.

20.11 Läkareundersökningar

Lagstadgad läkarundersökning

En arbetstagare kan under avlönad arbetstid genomgå en hälsoundersökning med anknytning till arbetet som krävs av arbetsgivaren, lagen eller myndighetsbeslut. Resor till en sådan undersökning, påföljande undersökningar och efterkontroll ersätts som arbetsresor.

Övriga läkarundersökningar

En arbetstagares lön minskas inte för tiden för en läkarundersökning som är nödvändig för att konstatera en sjukdom, ifall behovet av läkarvård är akut och mottagningstid inte kan ordnas inom rimlig tid utom arbetstid.

Lönen minskas inte heller ifall det är fråga om:

- undersökning av en specialläkare för anskaffande av hjälpmedel
- undersökning av företagsläkare, specialläkare eller vid specialpoliklinik för att fastställa vård av kronisk sjukdom
- laboratorie- eller röntgenundersökning som hänför sig till en läkarundersökning för vilken betalas ersättning
- undersökning som är nödvändig för att skaffa intyg från en hälsocentral som är en förutsättning för beviljandet av moderskapspenning i enlighet med sjukförsäkringslagen eller andra medicinska undersökningar före nedkomsten
- tandläkarbesök om en plötslig tandsjukdom orsakar arbetsförmåga som kräver vård under samma skift. Vårdens brådskande natur påvisas med intyg av tandläkaren.
- vid en vårdåtgärd som är nödvändig vid cancersjukdom och arbetsförmåga till följd av den.
- För bröstcancerscreeningar och screeningar i syfte att förebygga cancer i livmoderhalsen.

Tillvägagångssättet i samband med läkarundersökningar kan också avtalas enligt 4 § med huvudförtroendemannen enligt de lokala behoven inom företaget.

20.12 Hälsokontroller av arbetstagare som utsatts för kvartsdamm

För personer som registreras i ASA-registret på grund av exponering för kvartsdamm bestäms intervallen mellan regelbundna hälsoundersökningar av företagshälsovårdens personal. Den periodiska undersökningen måste upprepas var 1:a till 3:e år, såvida inte företagshälsovården av särskilda skäl förutsätter annat.

20.13 Sjukt barn

Rätt till avlönad ledighet

Då ett barn under 10 år insjuknar akut betalas till arbetstagaren i enlighet med kollektivavtalets bestämmelser om lön för sjuktid ersättning för kort tillfällig frånvaro som är nödvändig för att ordna med vård eller för vård av barnet. När ordnande av vård eller vården varar 1, 2, 3 eller 4 dagar räknas frånvaron som frånvaro enligt avtalet.

Förutsättningar för lönebetalning

Förutsättningen för betalning av ersättning är att läkarintyg företes över barnets sjukdom och att båda föräldrarna är i förvärvsarbete och att en utredning av frånvaron lämnas enligt kollektivavtalets bestämmelser om betalning av lön för sjuktid. Avlönade frånvarodagar till följd av ett barns insjuknande jämföras med de dagar som i semesterlagen anses likställda med arbetade dagar.

Ovannämnda bestämmelse tillämpas även på ensamförsörjare och makens eller makans barn som bor i samma hushåll. Som sådan ensamförsörjare som avses i avtalet anses också en person som utan skilt beslut om hemskillnad eller äktenskapsskillnad varaktigt flyttat från sin make, maka eller sambo samt en person vars make är förhindrad att delta i vården av barnet på grund av fullföljande av värnplikten eller reservövning.

På samma grunder betalas ersättning till arbetstagaren ifall den andra maken till följd av sjukdom, resa, arbete, deltagande i utbildning, boende på annan ort eller annat dylikt tillfälligt hinder inte har möjlighet att delta i vården av barnet och annan vård inte kan ordnas i enlighet med detta moment. Vid tillämpningen av detta moment jämföras studier med förvärvsarbete.

Rätt till oavlönad ledighet

En arbetstagare vars barn lider av sådan svår sjukdom som avses i 10 kapitlet 2 § i sjukförsäkringslagen har rätt att vara borta från arbetet för att delta i sådan vård, rehabilitering eller instruktion om vård av barnet som regleras i ifrågavarande lag, efter överenskommelse på förhand med arbetsgivaren.

21 § SÄRSKILDA ERSÄTTNINGAR

21.1 Ersättning för inkomstbortfall på grund av kommunalt uppdrag

Arbetsgivaren betalar till en arbetstagare som är medlem i kommunfullmäktige eller kommunstyrelse ersättning för inkomstbortfall för ordinarie arbetstid som orsakas av deltagande i ett fullmäktige- eller styrelsesammanträde på så sätt att arbetstagaren tillsammans med kommunens ersättning för inkomstbortfall och mötesarvode får fulla löneförmåner.

Ersättningen betalas efter det att arbetstagaren har uppvisat för arbetsgivaren en utredning av den ersättning och det arvode som kommunen har betalat ut.

21.2 Firande av personliga bemärkelsedagar som fridagar med lön

En arbetstagare som är i företagets tjänst har rätt att på sin 50- och 60-årsdag få avlönad ledighet från arbetet motsvarande den ordinarie arbetstiden, när bemärkelsedagen inträffar på dennes arbetsdag.

21.3 Ersättning för inkomstbortfall på grund av uppbåd

Arbetsgivaren betalar till en anställd arbetstagare ersättning för inkomstbortfall som orsakas av uppbåd till värnplikstjänstgöring.

Till den som deltar i en separat läkarundersökning i samband med uppbåd betalas ersättning för inkomstbortfall för den tid under vilken arbetstagaren enligt godtagbar utredning är tvungen att vara borta under ordinarie arbetstid p.g.a. undersökningen.

21.4 Lön för reservövningstid

Arbetsgivaren betalar till en anställd arbetstagare lön för reservövningstid på så sätt att en gift eller annars försörjningspliktig arbetstagare tillsammans med den reservistlön som staten betalar får fulla löneförmåner, och en arbetstagare som inte är försörjningspliktig 2/3 av dem. Bestämmelsen tillämpas också på arbetstagare som i egenskap av reservister har kallats till befolkningsskyddsutbildning. Arbetsgivaren har inte rätt att minska den lön som betalas för reservövningstid till den del som statens reservistlön betalas för lördag och söndag. Arbetsgivaren har inte heller rätt att minska den förhöjningsdel för barn som betalas under reservövningstid.

21.5 Dödsfall bland anhöriga

En arbetstagare ges rätt till en fridag med lön vid föräldrars, makes eller barns död.

Arbetstagaren ges också motsvarande rätt till en fridag med lön om denne är tvungen att personligen vidta åtgärder till följd av en brors, systers eller makes föräldrars död.

21.6 Ersättningar och mottagare av ersättning

De i punkterna 21.1–21.5 nämnda ersättningarna betalas enligt medeltimförtjänsten.

De i punkterna 21.1–21.5 nämnda ersättningarna gäller utöver fast anställda också tillfälligt anställda vars anställningsförhållande omedelbart före den behöriga dagen eller händelsen fortgått i minst en månads tid.

21.7 Taklagsfest

Arbetstagarna har rätt att under ordinarie arbetstid delta i en taklagsfest som ordnas på deras arbetsplats. För denna tid betalas en lön som motsvarar arbetstagarens grundtimlön. I lönegrupperna 2–4 betalas lönen enligt grundtimlönen för lönegrupp 2.

22 § BESTÄMMELSER OM ARBETARSKYDD

22.1 Bestämmelser som ska iakttas

Alla nödvändiga åtgärder för undvikande av olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar och för skydd av arbetstagarnas hälsa skall vidtas. För att undvika olycksfall har en arbetstagare inte endast rätt utan även skyldighet att kräva att alla nödvändiga åtgärder skall vidtas för att säkerhet skall uppnås.

Arbetsgivaren ska ordna arbetet så att man i arbetet följer arbetarskyddslagen, statsrådets förordning om arbetarskyddslagens säkerheten vid byggarbeten (205/2009), bestämmelserna om arbetarskydd som ingår i det allmänna avtalet samt bindande arbetarskyddslagstiftning.

22.2 Deltagande i arbetarskyddsround

När en representant för ett arbetslag deltar enligt överenskommelse med arbetsgivaren i en arbetarskyddsround som ordnas på arbetsplatsen, betalas till denne för den tid som använts till detta lön enligt medeltimförtjänsten.

För att undvika olycksfall har en arbetstagare inte endast rätt utan även skyldighet att kräva att alla nödvändiga åtgärder skall vidtas för att säkerhet skall uppnås.

22.3 Arbetsvägran

Om arbetstagaren vägrar utföra ett arbete för vilket alla nödvändiga arbets säkerhetsåtgärder inte har vidtagits trots påpekande, kan detta inte anses som vägran att utföra arbete.

22.4 Speciella bestämmelser

Trafikleder

Vid arbete på trafikleder eller andra platser där trafik medför risk för olycksfall skall nödvändiga åtgärder vidtas för att minimera riskerna. Arbetsgivaren skall på begäran av arbetstagarna ordna vakthållning. Vakten får inte avlägsna sig från poststället innan arbetet har slutförts.

Kontaktlimning

Vid kontaktlimningsarbeten iakttas tillverkarens skyddsanvisningar.

Vaccination mot hepatit

Arbetsgivaren betalar vaccination mot hepatit A eller B för arbetstagaren när företagshälsovården har konstaterat detta vara nödvändigt.

Avtalsparterna ger följande rekommendation:

Arbetsgivaren betalar vaccination mot hepatit A (vaccinet samt dess omkostnader) för arbetstagare som i sitt arbete exponeras för avloppsvatten.

Arbetsgivaren betalar vaccination mot hepatit B (vaccinet samt dess omkostnader) för arbetstagare som är tvungna att arbeta vid reparations- eller saneringsobjekt i anslutning till hälsovård, restaurangverksamhet eller rening av avloppsvatten.

23 § SKYDDBEKLÄDNAD OCH ARBETSREDSKAP

23.1 Skyddsbeklädnad

En arbetstagare i anställningsförhållande tilldelas en skyddsdräkt och skyddsskodon att behålla som egna eller för eget bruk. I medeltal två skyddsdräkter och ett par skodon utdelas per år, om inte förhållandena eller användningsbehovet förutsätter något annat. Inom företagen kan avtalas om ett annat motsvarande tillvägagångssätt.

Arbetsgivaren ansvarar för rengöring, underhåll och eventuella kontroller av skyddskläder och -utrustning. Sättet på vilket detta genomförs avtalas lokalt före 28.2.2023.

Med skyddskläder avses sådana kläder och annan utrustning som är avsedda att skydda kroppen enligt statsrådets förordning 427/2021.

Angående skyddsbeklädnaden bör följande dessutom beaktas:

- arbetsklädernas brandsäkerhet
- kalla väderförhållanden, varvid arbetstagaren får en värmeoverall eller motsvarande att behålla som egen eller för eget bruk samt
- andra speciella krav som skall ställas på arbetskläder.

23.2 Optiska skyddsglasögon

Parterna rekommenderar att arbetsgivaren för arbetstagare som arbetar med uppgifter som kräver speciell noggrannhet, såsom svetsarbeten, bekostar optiskt slipade skyddsglasögon.

Arbetsgivaren skaffar optiskt slipade skyddsglasögon som avvärjer bländning till dem som behöver det i sitt arbete, om inte bländningsrisken kan avvärjas på annat sätt, om företagshälsovården har konstaterat att detta är nödvändigt.

23.3 Arbetsredskap

Arbetsgivaren är skyldig att utan ersättning tillhandahålla för arbetstagaren ordentliga, moderna och trygga arbetsredskap som behövs i rör-, ventilations- och sprinklermontörers arbete.

24 § SOCIALA UTRYMMEN

Om arbetsplatsens storlek och dess kontinuitet så kräver skall arbetsgivaren se till att arbetstagarna får möjlighet att använda de personalrum som avses i 48 § i arbetarskyddslagen. Arbetsgivaren ska se till att de personalrum som står till arbetstagarnas förfogande är välstädade och omfattar ordentliga tvättmöjligheter och att de städas dagligen.

När en arbetstagares arbetsplats är på företagets verksamhetsställe eller i dess omedelbara närhet (verkstad, lager el. dyl.) gäller ovannämnda bestämmelse också denna arbetstagare. Arbetsgivarens ovannämnda skyldighet är oberoende av det sätt på vilket relationerna till byggherren (beställaren) har ordnats.

25 § GRUPPLIVFÖRSÄKRING

Arbetsgivaren tecknar på egen bekostnad en grupplivförsäkring för arbetstagarna på det sätt som avtalats mellan centralorganisationerna. Försäkringsvillkoren kan fås från försäkringsbolagen och arbetsgivaren.

26 § UPPBÄRANDE AV MEDLEMSAVGIFTER FÖR FACKFÖRENINGAR

Arbetsgivaren innehåller, då arbetstagaren gett fullmakt till det, de medlemsavgifter som hör till fackförbunden och betalar in dem per lönebetalningsperiod på de bankkonton som förbunden anvisat. Arbetstagaren själv ansvarar i sista hand för att den årliga medlemsavgiften betalas enligt det belopp som krävs.

Vid utgången av kalenderåret eller då ett anställningsförhållande upphör får arbetstagaren ett intyg över den innehållna summan för beskattningen. Om arbetstagaren då anställningsförhållandet avslutas inte annullerar innehållningen av medlemsavgifterna skall arbetsgivaren påminna denne om detta.

27 § UTVECKLING AV KOLLEKTIVAVTALET UNDER AVTALSPERIODEN

Parterna är eniga om att utvecklingen av arbetsvillkoren och kollektivavtalet inte får stanna upp under avtalsperioden. Parterna förbinder sig att under avtalsperioden förhandla om ändringar i kollektivavtalet, genom vilka man försöker förenkla och klargöra regelverket. Ändringar som man har enats om kan förverkligas före avtalsperiodens utgång.

28 § PROCEDURREGLER

Tiden för väckande av talan i ärenden som gäller turordningen vid minskning av arbetskraft är densamma som i tvistemål som gäller upphävande av ett arbetsavtal.

Underlåtenhet att iaktta de procedurregler som hör samman med anställningsskydd medför inte i kollektivavtalslagen avsedda pliktåföljder. En arbetsgivare kan inte heller dömas att betala plikt

för brytande av sådana förpliktelser för vilka kan utdömas skadestånd, ersättning eller gottgörelse.

De undertecknade förbunden försöker i enlighet med kollektivavtalets förhandlingsordning enas om huruvida ett anställningsskyddsärende man inte kunnat enas om skall hänskjutas till allmän rätt eller till arbetsdomstolen för avgörande.

29 § AVTALETS GILTIGHETSTID

Bestämmelserna i detta kollektivavtal är i kraft under tiden 1.3.2022–29.2.2024.

Helsingfors 1 mars 2022

LVI-TEKNISET

URAKOITSIJAT

LVI-TU ry
BYGGNADSFÖRBUND

ET rf

ALLMÄNT AVTAL, Bilaga 2

Bestämmelserna i detta allmänna avtal tillämpas på de arbetstagare i fackorganiserade företag inom husteknikbranschen som är bundna till detta kollektivavtal och som i byggnader eller byggen eller i samband med dem utför tekniska isoleringsarbeten samt installation av värme, vatten och ventilation, liksom även service och underhåll av apparater och tillbehör som har installerats vid ovannämnda arbeten samt iståndsättning med olika tekniska metoder.

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Utgångspunkter

Parterna strävar att främja förhandlingsförhållandena och avtalsverksamheten på arbetsplatserna. Parterna försöker uppnå dessa mål genom att utnyttja olika former av samarbete samt övervaka slutna avtal.

Grundrättigheter

Föreningsfriheten som hör till medborgarnas grundrättigheter är okränkbar. Detta gäller såväl arbetsgivare som arbetstagare. Arbetstagarna har rätt att grunda och verka i fackföreningsorganisationer, och de får inte på grund av detta sägas upp eller diskrimineras i sitt arbete. Företagens personal har rätt att välja representanter att företräda dem i ärenden som skall behandlas inom företagen. Rätt att välja representanter samt dessas rättigheter och skyldigheter har fastställts i lag, i detta avtal och i andra avtal. Principen för avtalsbestämmelserna är säkerhet och hälsa, ickediskriminering och opartisk behandling med den enskilda arbetstagaren som utgångspunkt.

Arbetsledningsrätt

En arbetsgivare har rätt att anställa och avskeda en arbetstagare samt att bestämma om ledningen av arbetet.

Förhandsanmälan om arbetskonflikt

Innan en politisk arbetskonflikt eller en sympatistrejck inleds skall riksförlikningsmannen samt vederbörande arbetsgivar- och arbetstagarförbund underrättas, om möjligt fyra dagar på förhand. I anmälan skall nämnas orsakerna till, begynnelsestidpunkten för och omfattningen av den planerade arbetskonflikten.

Omorganisation och andra dylika ändringar

När verksamheten på en arbetsplats väsentligt inskränks, utvidgas eller genomgår en betydande omorganisation till följd av att rörelsen överlåts, fusioneras eller bolagiseras, eller till följd av någon annan motsvarande förändring, anpassas samarbetsorganisationen i enlighet med principerna i detta avtal så att den motsvarar den förändrade storleken och strukturen på arbetsplatsen.

Laghänvisningar

Till den del man inte avtalat om något annat i detta avtal iakttas samarbetslagen (1333/2021), lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om sökande av ändring i arbetarskyddsärenden samt förordningen om tillsynen över arbetarskyddet (44/06), som inte är delar av detta avtal.

AVTAL OM ARBETSTAGARNAS REPRESENTANTER SAMT OM SAMARBETET MELLAN ARBETSTAGARE OCH ARBETSGIVARE VID FÖRETAG I HUSTEKNIKBRANSCHEN

Allmänna bestämmelser

Företagets kontinuerliga verksamhet och de därigenom bestående anställningsförhållandena för personalen förutsätter fortsatt samarbete mellan företagets ledning och personal. Samarbetet kan förbättra företagets konkurrenskraft och lönsamhet, möjliggöra företagets anpassning till en marknad som hela tiden förändras och främja utveckling av arbetsmiljön och arbetsmetoderna.

Arbetarskyddet på arbetsplatser och företaget kräver ett klimat där man ser positivt på arbetarskyddsverksamheten. Detta kan bäst nås genom samarbete mellan arbetsgivaren och arbetstagaren.

Att upprätthålla och utveckla systemet med kollektivavtal grundar sig på förhandlingsrelationer mellan arbetsgivar- och arbetstagersidan som tryggar efterlevnaden av avtal mellan parterna, en snabb behandling av meningsskiljaktigheter och andra dylika frågor mellan arbetsgivaren och arbetstagaren samt att arbetsfreden upprätthålls på det sätt som kollektivavtalssystemet förutsätter.

För att förverkliga ovan nämnda mål har LVI-TU och Byggnadsförbundet slutit ett avtal om representanter för arbetstagarna och om samarbete mellan arbetstagare och arbetsgivare vid företag inom VVS-sektorn i husteknikbranschen. Detta avtal tillämpas vid de medlemsföretag som enligt 1 § är bundna till detta kollektivavtal.

1 § Företrädare för arbetsgivaren

Arbetsgivarens representanter i det samarbete som avses i detta avtal är arbetsledningen och arbetarskyddscheferna.

2 § Företrädare för arbetstagarna

1. Arbetstagarna kan bland sig välja en huvudförtroendeman och en arbetarskyddsfullmäktig för företagets verksamhetsställe. En förtroendeman kan utses till en enhet vid verksamhetsstället.

2. Med verksamhetsställe avses det verksamhetsställe av bestående natur inom företagets verksamhetsorganisation (huvud- eller filialkontor) där arbetstagaren har anställts.

3. En ersättare ska utses för huvudförtroendemannen och två ersättare för arbetarskyddsfullmäktigen.

Kontaktman för huvudförtroendemännen

I ett företag inom husteknikbranschen som har stadigvarande verksamhet på flera orter och är av betydande storlek eller i en koncern som består av flera företag inom husteknikbranschen kan man komma överens om att för företaget eller koncernen välja en kontaktman för huvudförtroendemännen inom husteknikbranschen.

Avtalet om en kontaktman för huvudförtroendemännen inom företaget eller koncernen uppgörs skriftligt av arbetsgivaren och huvudförtroendemännen för arbetsplatserna. I avtalet skall åtminstone följande fastställas:

1. Om till kontaktman skall väljas någon av huvudförtroendemännen för arbetsplatserna eller någon annan arbetstagar i företaget eller koncernen. Om en huvudförtroendeman väljs till kontaktman skall man samtidigt fastställa om denne vid sidan av uppgiften skall vara huvudförtroendeman.

2. Om huvudförtroendemännen för arbetsplatserna skall välja kontaktman eller om alla arbetstagar i företaget eller koncernen som omfattas av kollektivavtalet för husteknikbranschen skall delta i valet.

3. Beträffande kontaktmans uppdrag:

- mandattidens längd
- uppgifter och arbetsfördelning med huvudförtroendemännen
- erhållande av information
- längden av befrielse från arbetet
- lön eller grunder för ersättning

4. Om någon annan än huvudförtroendemannen för en arbetsplats väljs till kontaktman för huvudförtroendemännen, bestäms kontaktmans övriga rättigheter, skyldigheter och anställningsskydd på samma sätt som för huvudförtroendemannen för arbetsplatsen enligt detta allmänna avtal.

3 § Behörighetsvillkor för företrädare för arbetstagar

1. En person som är anställd och som arbetar vid företaget kan utses till huvudförtroendeman vid det permanenta verksamhetsstället. Personen i fråga ska dessutom vara medlem i Byggnadsförbundet och insatt i förhållandena på företaget.

2. Till arbetarskyddfullmäktig vid företaget och det permanenta verksamhetsstället kan utses en person som arbetar inom verksamhetsställets verksamhetsregion.

4 § Regionala befogenheter och längden på mandattiden för arbetstagarnas representanter

1. Verksamhetsområdet för det permanenta verksamhetsställets huvudförtroendeman och arbetarskyddsfullmäktig är hela verksamhetsstället och mandattiden två år.

2. Om anställningsförhållandet för den valda personen upphör eller om han avstår från sin uppgift under en pågående mandatperiod, ska ersättaren sköta hans uppgifter under resten av mandatperioden. I övriga fall sköter ersättaren de uppgifter som hör till arbetstagarnas företrädare bara om denne har förhinder.

Arbetsgivaren ska underrättas om att ersättaren börjar sköta de uppgifter som ankommer på arbetstagarnas representant.

5 § Val av arbetstagarnas representant

1. För förrättandet av val av representanter för arbetstagarna ska arbetsgivaren lämna ut en förteckning över de arbetstagare som är anställda vid företaget eller det permanenta verksamhetsstället och deras kontaktuppgifter (telefonnummer, e-post). Alternativt kan arbetsgivaren lämna ut uppgifterna direkt i ett elektroniskt valsystem.

2. Arbetstagarna ska utan avgift få använda arbetsgivarens lokaler som är lämpliga för förrättande av val. Valet får inte i onödan störa verksamheten på arbetsplatsen.

3. Valet av huvudförtroendeman och arbetarskyddsfullmäktig ska ordnas så att alla arbetstagare vid företaget eller det permanenta verksamhetsstället har möjlighet att delta i det.

4. Nomineringen av kandidater samt tiden och platsen för valet ska avtalas på förhand med arbetsgivaren och dessa ska delges samtliga arbetstagare genom ett tillkännagivande minst sju dagar innan nomineringen av kandidaterna inleds.

5. Samtliga arbetstagare vid företaget eller det permanenta verksamhetsstället har rätt att nominera kandidater och för nomineringen av kandidater ska reserveras en tid på sju dagar. Det ska vara åtminstone sju

dagar mellan det att tidsfristen för kandidatnomineringen går ut och det att valförrättningen börjar.

6. Om antalet arbetstagare vid företaget eller det permanenta verksamhetsstället är ringa, kan val hållas utan att iaktta tidsfristerna ovan. Man bör dock sträva efter att ge alla röstberättigade arbetstagare vid företaget eller det permanenta verksamhetsstället möjlighet att delta i valet eller ett valtillfälle som ordnats på annat sätt.

7. Arbetsgivaren ska underrättas skriftligen om valresultatet eller den som utsetts utan val.

6 § Uppgifter som handhas av arbetstagarnas företrädare

Verksamhetsställets huvudförtroendeman

- är representant för arbetstagarna på verksamhetsstället i frågor som gäller personalpolitik och anställningsförhållanden samt förmedlare av information mellan företaget och de arbetstagare han representerar
- representerar arbetstagarna vid tecknandet av lokala avtal som grundar sig på kollektivavtalet
- övervakar att kollektivavtalet och arbetslagstiftningen iakttas samt att arbetsfreden bevaras
- är Byggnadsförbundets representant gentemot arbetsgivaren i enlighet med förhandlingssystemet och håller kontakt med förbundets yrkesavdelningar och distriktsorganisation

Verksamhetsställets arbetarskyddsfullmäktig

- representerar arbetstagarna i samarbete som gäller arbetarskyddsfrågor som berör verksamhetsstället och förmedlar information i arbetarskyddsfrågor
- gör sig förtrogen med de planer som gäller arbetarskyddet på företagets nya arbetsställen
- följer upp företagshälsovården på verksamhetsstället
- sköter uppgifter som enligt arbetarskyddslagstiftningen ankommer på en arbetarskyddsfullmäktig

7 § Arbetstagarrepresentanters befrielse från arbete och ersättning för inkomstbortfall

1. Arbetstagarnas representant har rätt att enligt behov bli befriad från arbetet för skötseln av representationsuppgifterna. Om förhållandena inte föranleder något annat, beräknas huvudförtroendemannens och arbetarskyddsfullmäktigens tidsanvändning vid det permanenta verksamhetsstället på följande sätt:

Huvudförtroendeman/förtroendeman och arbetarskyddsfullmäktige

När antalet arbetstagare vid verksamhetsstället/enheten är:

Arbetstagare	timmar/år
5–9	52

10–14	80
15–19	110
20–29	150
30–39	200
40–79	260
80–139	340
140–199	430
200–279	520
280–339	630
340–	avtalas separat

Förbunden som är avtalsparter rekommenderar att arbetarskyddsfullmäktige och arbetsgivaren tillsammans främjar företagets arbets säkerheten och välmående på arbetet.

Resetiden till arbetsställen som överenskommit med arbetsgivaren räknas inte som använd tid. Det genomsnittliga antalet anställda justeras vid kalenderårets början. Ifall personalantalet förändras betydligt under året kan justeringen göras t.ex. kvartalsvis.

Om huvudförtroendemannen har beviljats befrielse från arbetet under regelbundet återkommande tidsperioder skall denne huvudsakligen sköta sina förtroendemannauppgifter vid dessa tidpunkter. För brådskande uppdrag bör arbetsledningen likväl befria huvudförtroendemannen från arbetet och ge honom tillstånd att avlägsna sig från arbetsplatsen.

Ersättning för inkomstbortfall

Arbetsgivaren ersätter huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen för den inkomst de förlorar för skötseln av uppgifter i anslutning till förtroendemannauppgifterna under arbetstid. Inkomstbortfallet räknas ut enligt medeltimförtjänsten. Om uppgifter som överenskommit med arbetsgivaren sköts utanför den ordinarie arbetstiden, betalas övertidsersättning för den tid som använts för detta, under förutsättning att ingen annan extra ersättning har avtalats.

Särskilda ersättningar

Till en huvudförtroendeman och en arbetarskyddsfullmäktig, som är medlem i Byggnadsförbundet rf, utbetalas en separat ersättning utgående från hur många arbetstagare han representerar.

1.6.2022 eller från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter:

Antal representerade arbetstagare	Ersättningens belopp
-----------------------------------	----------------------

10–50 arbetstagare	34,94 €/2 veckor
51–100 arbetstagare	43,68 €/2 veckor
över 100 arbetstagare	65,47 €/2 veckor

Ovannämnda ersättningar utgör lön som betalas för tid i arbete, men ersättningarna räknas inte in i lönesumman som utökar medeltimförtjänsten för semestern.

När huvudförtroendemansens eller arbetarskyddsfullmäktigens ersättare på grund av semester, sjukdom eller annan motsvarande orsak sköter representantens uppgifter i minst två veckor, betalas ersättaren en särskild ersättning för denna tid.

8 § Lokaler och utrustning

Arbetsgivaren ordnar för huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen ett ändamålsenligt utrymme där de kan förvara de tillbehör som de behöver för sitt arbete. När arbetsplatsens storlek förutsätter en särskild verksamhetslokal arrangerar arbetsgivaren ett ändamålsenligt rum, där diskussioner som är nödvändiga för skötseln av uppgifterna kan föras.

För skötseln av uppdragen har huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktig rätt att använda företagets sedvanliga kontors- o.d. utrustning. Om de praktiska arrangemangen avtalas lokalt.

9 § Besök på arbetsplatsen

1. Huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen på det permanenta verksamhetsstället har rätt att besöka arbetsplatserna inom sitt verksamhetsområde då detta anses nödvändigt med tanke på utförandet av uppgifterna. Besök på arbetsplatsen och spelreglerna för dessa avtalas vid företaget.

2. Arbetsgivaren betalar huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen ersättning för resekostnader som uppkommit för resor enligt avtalat resesätt i samband med skötseln av uppgifterna, måltidsersättningar och dagtraktamenten enligt kollektivavtalet samt eventuell ersättning för restid.

10 § Rätt att delta i utbildning

1. Huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen bereds enligt utbildningsavtalet mellan Byggnadsförbundet och Byggnadsindustrins Centralförbund möjlighet att delta i utbildning som är ämnad att öka deras kompetens då det gäller att sköta representantuppdraget.

2. Huvudförtroendemännen eller arbetarskyddsfullmäktige vid företag som har verksamhet på flera platser har rätt att ordna utbildning eller annan gemensam tillställning minst en gång per år.

11 § Utveckling av yrkesskickligheten

Efter det att huvudförtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen som helt eller huvudsakligen varit befriad från arbete slutfört sin uppgift, ska man inom företaget klarlägga om arbetstagarens återgång till tidigare eller ett motsvarande arbete kräver yrkesmässig utbildning.

12 § Löne- och omplaceringsskydd

En huvudförtroendeman eller arbetarskyddsfullmäktigs möjligheter att förkovra sig eller avancera i sitt yrke får inte försämrats på grund av uppgiften i fråga. Den förtroendevalda får inte medan uppdraget pågår eller på grund av uppdraget omplaceras till ett lägre avlönat arbete än det denne innehade vid valet till förtroendeman. De får inte heller omplaceras till ett arbete av mindre värde ifall arbetsgivaren kan erbjuda dem annat arbete som motsvarar deras yrkesskicklighet. Om en till huvudförtroendeman eller arbetarskyddsfullmäktig vald persons ordinarie arbete försvårar skötseln av förtroendeuppgifterna bör för denne ordnas ett annat arbete med beaktande av förhållandena på arbetsplatsen och personens yrkesskicklighet. Ett dylikt arrangemang får inte medföra en sänkning av förtjänsten. Förtjänstutvecklingen för en huvudförtroendeman och arbetarskyddsfullmäktig bör motsvara förtjänstutvecklingen i företaget eller vid verksamhetsstället.

Ifall en huvudförtroendemens anställningsförhållande har förutsatt arbete i både tid- och ackordsarbete fortgår anställningsförhållandet i detta avseende som tidigare, och variationen i förtjänsten till följd av ovannämnda orsak anses inte vara en försämring av lönen.

Förtjänstutvecklingen för en huvudförtroendeman och arbetarskyddsfullmäktig jämförs halvårsvis med utvecklingen av medeltimförtjänsten i anställningsställets lönestatistik för samma lönegrupps ordinarie arbetstid. Om eftersläpning observeras skall lönegransknings- och korrigeringsåtgärder vidtas lokalt.

13 § Placeringen av en förtroendeman i arbete

Vid fördelningen av arbete skall normal fördelningsordning iakttas. Med normal fördelningsordning avses att man vid fördelningen av arbete beaktar de kompetenskrav som ställs på montörer i de arbeten som inleds och att arbetena fördelas i den ordning som pågående arbeten upphör och montörer frigörs från dessa för följande arbeten. Arbetena skall efter det att kompetenskraven tagits i beaktande fördelas mellan montörerna i den ordning som dessa frigörs från sina gamla arbeten.

På fördelningsordningen inverkar också sjukledigheter, semestrar och kurser av olika slag i vilka huvudförtroendemannen deltar.

Om huvudförtroendemannen förbises vid fördelningen av arbete ska arbetsgivaren presentera en skriftlig motivering till fördelningen. Då den normala fördelningsordningen förbigås ersätts inkomstbortfallet enligt medeltimförtjänsten.

14 § Anställningsskydd

Ekonomiska och produktionsrelaterade uppsägningsgrunder

Om företaget säger upp eller permitterar personal av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker får huvudförtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen inte sägas upp eller permitteras ifall produktionsenhetens verksamhet inte nedläggs helt. Om man gemensamt med förtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen konstaterar att arbete som motsvarar dennes yrke eller annat lämpligt arbete inte kan erbjudas kan man i alla fall avvika från denna bestämmelse.

Ställföreträdarens anställningsskydd

Ifall en ekonomisk eller produktionsmässig uppsägning eller permittering gäller en person som enligt uppgift har varit ställföreträdare för huvudförtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen, är arbetsgivaren vid behov skyldig att utreda att åtgärden inte beror på att arbetstagaren har representerat personalen.

Skyldigheten att erbjuda arbete vid uppsägning och permittering av företagets vice förtroendeman och vice arbetarskyddsfullmäktig fastställs enligt de avtalade bestämmelserna om uppsägning och permittering så att man undersöker om det finns möjlighet att erbjuda dem arbete. Det ges en skriftlig utredning av undersökningen. För bestämmelsen av detta förfarande iakttas bestämmelserna i 29 § i kollektivavtalet.

Individuellt skydd

Arbetsavtalet för huvudförtroendemannen kan enligt 7 kap. 10 § 2 mom. i arbetsavtalslagen (55/2001) sägas upp endast när arbetet helt upphör och när denne inte kan erbjudas arbete som motsvarar yrkesskickligheten.

En huvudförtroendeman eller en arbetarskyddsfullmäktig får inte sägas upp av orsaker som har samband med dennes person utan samtycke av majoriteten av de arbetstagare som huvudförtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen representerar som förutsätts i 7 kap. 10 § 1 mom. i arbetsavtalslagen.

En huvudförtroendemens eller arbetarskyddsfullmäktigs arbetsavtal får inte upphävas i strid med bestämmelserna i 8 kap. 1 § 1 mom. i arbetsavtalslagen. Hävning av arbetsavtalet på grund av att förtroendemannen eller arbetarskyddsfullmäktigen har brutit mot ordningsföreskrifterna är inte möjligt, ifall denne inte samtidigt upprepade gånger och i betydande grad samt oaktat varning försummat att iakttä förpliktelseerna i 8 kap. 1 § 1 mom. i arbetsavtalslagen.

Vid bedömningen av grunderna för hävning av en huvudförtroendemens eller arbetarskyddsfullmäktigs arbetsavtal får denne inte ställas i en ofördelaktigare ställning i förhållande till övriga arbetstagare.

Kandidatskydd

Ovannämnda bestämmelser om anställningsskydd ska också tillämpas på huvudförtroendemannakandidater och arbetarskyddsfullmäktigekandidater, om ett skriftligt meddelande om kandidaturen lämnats till arbetsgivaren eller det samarbetsorgan som ansvarar för arbetarskyddet. Kandidatskyddet börjar i alla fall tidigast tre månader innan mandattiden inleds för huvudförtroendemannan- eller arbetarskyddsfullmäktigekandidaten och avslutas för en kandidat som inte har valts då valresultatet har konstaterats.

Efterskydd

Bestämmelserna angående anställningsskydd skall tillämpas på en arbetstagare som har varit huvudförtroendeman eller arbetarskyddsfullmäktig under sex månader efter det att uppdraget upphört.

Ersättningar

Ifall en huvudförtroendemens eller arbetarskyddsfullmäktigs arbetsavtal upphävts i strid mot detta avtal skall arbetsgivaren betala en ersättning till denne som motsvarar minst 10 månaders och högst 30 månaders lön. Ersättningen skall fastställas enligt grunderna i 12 kap. 2 § 2 mom. i arbetsavtalslagen (55/2001). Att rättigheterna enligt detta avtal har kränkts skall beaktas som en faktor som höjer ersättningens storlek. När antalet arbetstagare och tjänstemän som regelbundet arbetar vid en produktionsenhet eller motsvarande verksamhetsenhet är 20 eller färre är ovannämnda ersättning för arbetarskyddsfullmäktigens del minst fyra (4) månaders och högst tjugofyra (24) månaders lön.

Ersättare

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på en vice huvudförtroendeman och en vice arbetarskyddsfullmäktig under den tid de i enlighet med den anmälan som förutsätts i detta avtal fungerar som ställföreträdare.

15 § Arbetsgivarens informationsskyldighet

Uppgifter om lönestatistik och personal

Om inget annat avtalas branschvis eller lokalt har huvudförtroendemannen rätt att för skötseln av sina uppgifter få uppgifter motsvarande EK:s kvartalsstatistik om arbetstagarnas förtjänstnivå och lönestrukturen inom dennes verksamhetsområde omedelbart efter det att EK:s lönestatistik har färdigställts, förutsatt att en statistisk gruppering kan göras på basis av de löneuppgifter som samlas in från företaget. Inkomstuppgifter som gäller grupper på färre än sex arbetstagare lämnas inte ut.

Om det inom branschen eller på arbetsplatsen inte finns lönestatistik med innehåll som uppfyller kraven ovan skall man avtala separat om löneuppgifterna som lämnas till huvudförtroendemannen.

Huvudförtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktigen har rätt att skriftligen få uppgifter om namn och lönegrupp eller motsvarande för arbetstagarna inom deras verksamhetsområde samt anställningsförhållandets begynnelsesdatum, om inte något annat avtalas lokalt. Uppgifterna lämnas alltid på begäran. Beträffande nya arbetstagare ges ovannämnda uppgifter och uppgift om arbetsplats inom en vecka från anställningsförhållandets början.

I samband med att nya arbetstagare introduceras i arbetet ska till arbetstagarna ges kontaktuppgifter till personalens representanter (telefonnummer, e-post). I dialogen enligt samarbetslagen ska dessutom behandlas hur kontakten mellan personalens representanter och de arbetstagare de representerar säkerställs i praktiken.

Till huvudförtroendemannen lämnas uppgifter från lönesystemet företags- eller arbetsplatsvis om arbetstagarnas fördelning per lönegrupp, grundtimlörens och den personliga lönedelens (GTL + PLD) fördelning i genomsnitt per lönegrupp och bildandet av ett eventuellt poängbaserat system.

Huvudförtroendemannen har rätt att sätta sig in i gällande arbetsprissättningssystem samt bestämnings- och beräkningsregler för miljötillägg som används för olika lönesättningsformer vid företag inom sitt verksamhetsområde.

Uppgifter om arbetskraft och utomstående arbetskraft

Huvudförtroendemannen, förtroendemannen och arbetarskyddsfullmäktig ska tillställas uppgifter om arbetskraft som anlitats i dennes verksamhetsområde, skriftligen i fråga om såväl underentreprenörer som anlitad arbetskraft. Uppgifterna ska vara tillgängliga när arbetet börjar.

Bokföring av arbetstiden

Huvudförtroendemannen har rätt att göra sig förtrogen med den förteckning över nöd- och övertidsarbete som uppgörs enligt arbetstidslagen (605/96) på så sätt som lagen bestämmer om arbetarskyddsfullmäktigens rätt.

Uppgifternas konfidentiella natur

Huvudförtroendemannen får ovannämnda uppgifter konfidentiellt för att kunna utföra sitt uppdrag.

Författningar

Arbetsgivaren anskaffar för arbetarskyddsfullmäktigens och övriga arbetarskyddsorgans bruk nödvändiga lagar, förordningar och övriga arbetarskyddsbestämmelser som är nödvändiga för skötseln av deras respektive uppgifter.

Uppgifter om företaget

Arbetsgivaren skall framlägga för personalen eller dess representanter:

När företagets bokslut fastställts en utredning av företagets ekonomiska situation enligt bokslutet.

Minst två gånger under räkenskapsåret en enhetlig utredning av företagets ekonomiska situation av vilken framgår utsikterna för utvecklingen av företagets produktion, sysselsättning, lönsamhet och kostnadsstruktur.

Årligen en personalplan som innehåller uppskattningar av förväntade förändringar i antalet anställda och personalens kvalitet och ställning.

Om betydande förändringar i ovannämnda uppgifter informeras omedelbart.

I företag där antalet anställda regelbundet uppgår till minst 20 ges företagets bokslutsuppgifter enligt 1 § 3 mom. i samarbetslagen på begäran skriftligt till personalens representanter.

I samband med presentationen av bokslutsuppgifter, utredningar av företagets ekonomiska situation och personalplaner är det ändamålsenligt att informera personalen eller dess representanter om olika verksamhetsenheters operativa resultat, produktion och utvecklingsperspektiv med användning av nyckeltal som klargör dem.

De allmänna principer eller anvisningar som iakttas i företaget vid skötseln av personalärenden samt företagets verksamhets- och personalorganisation skall läggas fram på arbetsplatsen för personalens kännedom.

Parterna rekommenderar att man i samband med ovan avsedda uppgifter som gäller företagets ekonomi i mån av möjlighet också redogör för de allmänna konjunkturutsikterna och ekonomiska utsikterna för branschen.

Tystnadsplikt

När företagets arbetstagare eller personalens representanter i enlighet med detta avtal delgivits uppgifter som gäller arbetsgivarens affärs- eller yrkeshemligheter får dessa uppgifter behandlas endast mellan de arbetstagare och representanter för personalen som saken berör, om inte arbetsgivaren och de som är berättigade att få information avtalar något annat sinsemellan. När arbetsgivaren meddelar om sekretessplikten bör denne specificera vilka uppgifter som omfattas av sekretessplikten och hur lång tid uppgifterna skall hemlighållas. Arbetsgivaren skall innan man informerar om affärs- eller yrkeshemligheten i fråga klarlägga grunderna för sekretessplikten för vederbörande arbetstagare eller representant för personalen.

16 § Huvudförtroendemannens och arbetarskyddsfullmäktigens ansvar

1. En huvudförtroendeman och en arbetarskyddsfullmäktig är i sitt anställningsförhållande till arbetsgivaren i samma ställning som övriga arbetstagare. De är skyldiga att personligen iaktta allmänna arbetsvillkor, arbetstider, arbetsledningens order och övriga ordningsföreskrifter.

2. En huvudförtroendeman och en arbetarskyddsfullmäktig svarar för att de uppgifter arbetsgivaren gett till honom endast används för det ändamål för vilket de har getts.

17 § Rättigheter och skyldigheter

Ovan nämnda rättigheter och skyldigheter gäller huvudförtroendeman och arbetarskyddsfullmäktige vid permanenta verksamhetsställen, bortsett från uppgifterna som definieras i 6 §.

18 § Förhandlingsordning

Man försöker avgöra meningsskiljaktigheter som uppstår vid företaget på företagsnivå. Om man inte lyckas med detta, hänskjuts ärendet vid behov till förhandlingar mellan förbunden.

19 § Avtalsparternas ansvar

Parterna i kollektivavtalet förbinder sig att för sin egen och för de medlemmars del som de representerar iaktta det avtal som ingåtts mellan kollektivavtalsparterna och med stöd av detta avtal, iaktta arbetsfreden enligt kollektivavtalet samt att reda ut meningsskiljaktigheterna i enlighet med förhandlingssystemet.

20 § Yrkesutbildning

Då arbetsgivaren ger en arbetstagare yrkesutbildning eller skickar denne till utbildning som anknyter till yrket ersätts de direkta kostnader som utbildningen ger upphov till, restiden enligt ersättningarna för dagliga resekostnader (15.1) och inkomstbortfallet för ordinarie arbetstid enligt medeltimförtjänsten.

Innan arbetstagaren anmäler sig till utbildningen konstateras att det är fråga om utbildning enligt denna paragraf.

Då utbildning ges skall bland de montörer som vill ha utbildning de arbetstagare väljas som ur arbetsgivarens synvinkel sett är de mest ändamålsenliga. De arbetstagare som vill ha utbildning bereds i tur och ordning möjlighet att delta i sådan utbildning som är mest ändamålsenlig med tanke på personens arbetsuppgifter.

Även om man kommit överens om ersättning för utbildning som sker utom arbetstid får detta inte leda till att företagen arrangerar utbildning enbart utom arbetstid.

Om en arbetstagare deltar i utbildning som arrangeras av arbetsgivaren och som an knyter till dennes yrke anses den tid som använts för utbildningen under ordinarie arbetstid likställd med arbetstid vid beräkningen av såväl veckoövertid som övertid per dag.

21 § Gemensam utbildning

Utbildning som främjar samarbetet på arbetsplatsen ordnas av centralorganisationerna eller deras medlemsförbund i samarbete, av centralorganisationernas eller deras medlemsförbunds samarbetsorgan eller av arbetsgivar- och arbetstagarparterna i samarbete på arbetsplatsen eller på någon annan plats.

Parterna framhåller att det mest ändamålsenliga sättet att arrangera gemensam utbildning i allmänhet är att utbildningen anordnas på respektive arbetsplats, varvid de lokala förhållandena bäst kan beaktas.

Gemensam utbildning som avses här omfattar samarbetskurser inom arbetarskyddet. En medlem i arbetarskyddskommissionen, arbetarskyddsfullmäktigen, vice fullmäktigen och arbetarskyddsombudet kan under förutsättningarna i detta avtal delta i kursen. Arbetarskyddsfullmäktigt kan under samma förutsättningar delta i en specialkurs.

Till den som deltar i utbildning betalas ersättning enligt 20 §, dvs. enligt medeltimförtjänsten. Om deltagande i utbildning avtalas lokalt, beroende på utbildningens art i samarbetsorganet i fråga eller mellan arbetsgivaren och förtroendemannen.

Bestämmelserna om gemensam utbildning tillämpas också vid utbildning som hänförs till medinflytandesystem och lokala avtal. Arbetsgivaren och vederbörande arbetstagare kan även sinsemellan komma överens om deltagande i utbildning. Parterna rekommenderar att deras egna och medlemsförbundens utbildningsanstalter och medlemsförbunden gemensamt vidtar åtgärder för att ordna ett utbud av utbildning som gäller medinflytandesystem och lokala avtal. Parternas utbildningsarbetsgrupp följer upp hur ovannämnda utbud realiseras.

22 § Fackföreningsutbildning

Arbetstagarna bereds tillfälle att delta i kurser som arrangeras av FFC eller dess medlemsförbund och som pågår i en månad eller kortare tid, utan att anställningsförhållandet på denna grund avbryts. Detta förutsätter att deltagandet sker utan att föranleda kännbar olägenhet för produktionen eller företagets verksamhet. Vid bedömningen av ovannämnda olägenheter beaktas arbetsplatsens storlek. Vid avslag meddelas huvudförtroendemannen senast 10 dagar innan kursen börjar orsaken till varför beviljande av ledighet skulle medföra kännbar olägenhet. I dylika fall

rekommenderas att man gemensamt försöker komma fram till en potentiell ny tidpunkt då det inte finns något hinder för deltagande i kursen.

Anmälan om avsikten att delta i en kurs skall göras så tidigt som möjligt. När kursen varar högst en vecka bör anmälan göras senast tre veckor innan kursen börjar, och om kursen är längre senast sex veckor innan kursen börjar.

Innan en person deltar i utbildning som avses ovan bör denne komma överens med arbetsgivaren om de åtgärder deltagandet orsakar och på förhand uttryckligen klarlägga om det är fråga om en sådan kurs för vilken arbetsgivaren betalar ersättning till arbetstagaren enligt detta avtal. Samtidigt skall omfattningen av ersättningen klargöras.

23 § Ersättningar

För en kurs som ordnas vid FFC:s eller dess medlemsförbunds utbildningsanstalt eller vid ett annat utbildningstillfälle organiserat av Byggnadsindustrin och som utbildningsarbetsgruppen har godkänt är arbetsgivaren skyldig att för en utbildning som förutsätts för handhavandet av deras uppdrag betala huvudförtroendemannen, vice huvudförtroendemannen, arbetarskyddsfullmäktigen, vice arbetarskyddsfullmäktigen och arbetarskyddskommissionens medlemmar ersättning för inkomstbortfall. Ersättning betalas till ovannämnda huvudförtroendemen för högst en månad och till personer som handhar arbetarskyddsförtroendeuppdrag för högst två veckor. På samma sätt betalas till fackavdelningens ordförande ersättning för utbildning med anknytning till förtroendemannaverksamheten som ordnas vid ovannämnda utbildningsanstalter för högst en månad, om denne arbetar inom ett företag med minst 100 arbetstagare inom branschen i fråga och minst 50 medlemmar inom fackavdelningen som denne leder.

Dessutom betalas till kursarrangören som ersättning för måltidskostnader en måltidsersättning vars storlek avtalats mellan Byggnadsförbundet och Byggnadsindustrin för varje sådan kursdag för vilken ersättning för inkomstbortfall betalas till arbetstagare som avses i stycket ovan.

Arbetsgivaren är skyldig att betala ersättningarna som avses ovan i denna punkt till samma person endast en gång för samma eller till innehållet motsvarande utbildning.

24 § Sociala förmåner

Deltagande i fackföreningsutbildning som avses i avtalet och som varar högst en månad minskar inte semester-, pensions- eller andra därmed jämförbara förmåner.

25 § Anlitande av utomstående arbetskraft

Med utomstående arbetskraft avses underleverans och hyrning av arbetskraft.

Om underleverans är det fråga när arbetet utförs av en utomstående företagare utan att den andra avtalsparten har något att göra med själva arbetsprestationen.

Om hyrning av arbetskraft är det fråga när de hyrda arbetstagare som uthyrningsfirman levererat utför arbete för en annan arbetsgivare under dennes ledning och övervakning.

Beträffande användningen av utomstående arbetskraft framhåller avtalsparterna att det inte finns något skäl att förhindra användning av utomstående arbetskraft då det är motiverat med tanke på företagets verksamhet och skötseln av företaget.

Avtal om underleverans eller hyrning av arbetskraft kompletteras med ett villkor enligt vilket en underleverantör eller ett företag som anlitar hyrd arbetskraft förbinder sig att iakttä kollektivavtalet för VVS-sektorn inom huseknikbranschen för arbeten som avses i kollektivavtalets 1 § samt arbets- och sociallagstiftningen. Normalt förbinder sig ett företag som tillämpar ett annat kollektivavtal att iakttä det allmänna kollektivavtalet inom branschen.

Underleverans skall om möjligt ordnas så att företagets ordinarie arbetskraft inte behöver reduceras. Om man det oaktat tvingas göra detta skall företaget försöka placera arbetstagarna i fråga i andra uppgifter inom företaget, och om det inte är möjligt, uppmana underleverantören att om denne behöver arbetskraft anställa de friställda arbetstagare som lämpar sig för underleveransarbete med tidigare löneförmåner.

Företagen skall begränsa användningen av inhyrd arbetskraft enbart till utjämning av arbetstoppar eller annars för sådana tidsmässigt eller kvalitetsmässigt begränsade uppgifter som på grund av arbetets brådskande natur, tidsbegränsning, krav på yrkesskicklighet, specialredskap eller andra motsvarande orsaker inte kan utföras av de egna arbetstagarna.

Användningen av hyrd arbetskraft är osund om de hyrda arbetstagare som levererats av olika företag som anskaffar arbetskraft arbetar i företagens normala arbete jämsides med dess ordinarie arbetstagare och under samma arbetsledning under en längre tid.

Företag som anlitar hyrd arbetskraft skall på begäran klarlägga för huvudförtroendemannen frågor som gäller dylika arbetstagares arbete.

Företagets huvudförtroendeman skall få en redogörelse för frågor som gäller anlitande av utomstående arbetskraft på det sätt som avses i 16 § i detta avtal och enligt vad som förutsätts i 9 § lagen om samarbete inom företag.

Arbetsavtalet mellan arbetsgivaren och en arbetstagare får inte ges en sådan form som om det skulle gälla ett ackordsavtal mellan självständiga företag då det i själva verket är fråga om ett arbetsavtal.

Beställarens utredningsskyldighet och ansvar

Om beställaren har uppfyllt sin utredningsskyldighet på det sätt som krävs i lagen om beställarens utredningsskyldighet och ansvar vid anlitande av utomstående arbetskraft (1233/2006; nedan ”beställaransvarslagen”) bestäms beställarens ansvar i enlighet med beställaransvarslagen. Då en lönefordran uppstår måste beställaren visa vilka utredningar som har anskaffats från underleverantören eller underentreprenören, eller utgående från vilken motivering i beställaransvarslagen beställaren har ansett att dessa inte behövde anskaffas.

Om beställaren har försummat sin utredningsskyldighet i enlighet med beställaransvarslagen ansvarar denne för att den lön som underentreprenörens eller -leverantörens arbetstagare har förtjänat på beställarens arbetsplats i samband med genomförandet av VVS-arbete utbetalas.

Beställaren ansvarar likaså i fall av försummelse att iakttä beställaransvarslagen för att semesterersättning och eventuella inestående ackordsrater som underentreprenörens eller -leverantörens arbetstagare förtjänat på beställarens arbetsplats utbetalas.

Beställaren ansvarar endast för sådana fordringar som arbetstagaren eller förtroendemannen meddelar till beställaren eller dennes representant senast 14 kalenderdagar efter den tidpunkt då fordran borde ha utbetalats. Före utbetalningen bör för beställaren klart uppvisas grunden för fordran och beloppet.

De kollektivavtalsenliga minimiarbetsvillkoren som ska tillämpas i uthyrda arbetstagares anställningsförhållanden fastställs enligt 2 kap. 9 § 1 mom. i arbetsavtalslagen. De företag som anlitar utomstående arbetskraft ska ansvara för att förhållandena för inhyrd arbetskraft är jämlika med företagets egna arbetstagare. Arbetsplatsintroduktion, information om och övervakning av säkerhetsförfaranden på arbetsplatsen, arbetsledningens handledning och användningen av och tillgången till rastutrymmen ska ordnas lika för alla arbetstagare på arbetsplatsen.

26 § Giltighet

Detta avtal träder i kraft 1.3.2022 och gäller till 29.2.2024.

Helsingfors 1 mars 2022

LVI-TEKNISET

URAKOITSIJAT

LVI-TU ry
BYGGNADSFÖRBUND

ET rf

BESTÄMMELSER OM PRESTATIONSLöNEARBETE, Bilaga 3

RÖRBRANSCHEN

1 § PRESTATIONSLöNER

1. Rakt ackord

Ackordssumman (AS) fås genom att multiplicera summan av normtimmarna (NHS) med normtimmekoefficienten (NHK).

$$AS = NHS \times NHK$$

Normtimmen (NH) för rörläggning på arbetsplatser med anknytning till detta avtal multipliceras med följande normtimmekoefficient (NHK).

Normtimmekoefficienten för rakt ackord är 17,56 €/NH från början av den lönebetalningsperiod som inleds 1.6.2022 eller närmast därefter.

2. Direkt lön

Lönesumman bildas baserat på ett gemensamt avtal mellan arbetsgivaren och arbetslagets lagbas. Avtalet ingås innan arbetet i fråga inleds. Den fastställda lönesumman ändras inte i efterhand, om inte arbetets omfattning ändras på grund av ändringar i arbetsbestämmelserna.

Protokollanteckning:

Förbunden rekommenderar att avtalsparterna får tillräckligt med tid för att sätta sig in i avtalshandlingarna då avtal för direkt lön (s.k. klumpackord) ingås.

3. Övriga löner

Arbetsgivaren och lagbasen eller – då lagbas saknas – arbetstagaren kan också komma överens om andra förfaringssätt och grunder för att bestämma lönen.

4. Utbetalning och garantilön

Rörläggning med normtider

Vid prestationslönearbete för rörläggning med normtider är nedannämnda grundtimlön garanterad och betalas i förskott per räkenskapsperiod.

I lönegrupp S och 1 gäller utbetalning och garantilön enligt tabellen, i lönegrupperna 2–4 enligt lönegrupp 3.

Grundtimlönerna 1.6.2022 eller från början av den närmast därpå följande lönebetalningsperioden:

Lg	€/h
S	11,62
1	14,00
2	16,56
3	17,41
4	18,37

Ytterligare bestämmelser om ackordsarbeten med normtider

Om inget annat har fastställts betalas för lönegrupperna 2–4 som utbetalning per räkenskapsperiod lön enligt lönegrupp 3 + 1,7 €/h.

Övriga arbeten (underhålls- och reparationsarbeten, lagerarbeten m.m.)

Ifall annat arbete än arbete med normtider (prissatt arbete) utförs mot prestationslön, används som garantilön arbetstagarens personliga totalinkomst, om inget annat har avtalats.

2 § BESTÄMMELSER OM PRESTATIONSLöNEARBETE

Rörbranschen

A. Allmänna bestämmelser om prestationslönearbete

1. Prestationslönesätt

- rakt ackord
- direkt lön
- övriga löner

2. Val av prestationslön

Valet av lönesätten i punkt 1 baserar sig på ett avtal mellan arbetsgivaren och arbetslaget lagbas.

Om inget annat har fastställts utförs enligt en arbetsorder med normtid minst 24 NH arbete på ett småhusbygge och 100 NH arbete på andra byggplatser med prestationslön. Om man inte når enighet om prestationslönesättet för ovan nämnda arbetet används rakt ackord enligt punkt a). (Småhusbyggen: Byggnadsklassificering huvudklasserna 01, 02 och 04)

Personlig totalinkomst betalas för följande arbeten

Ändrings- och tilläggsarbeten som utförs på basis av arbetsgivarens arbetsorder, vilka inte ingår i ackordsavtalet och som inte kan ordnas som prestationslönearbete

Om arbete utan normtid inte fastställs som prestationslönearbete utförs det som tidarbete. Denna bestämmelse gäller inte meningsskiljaktigheter i fråga om prissättningen av enskilda delar eller stycken med anknytning till arbeten med normtid.

Om man inte når enighet om prestationslönesättningen utförs arbetet med tidlön för arbetet i fråga såsom bestämts i kollektivavtalet.

3. Grunden för prestationslönearbetet är utöver den fastställda lönegrunden också eventuella ritningar och arbetsbeskrivningar som har utarbetats för arbetet.
4. Ändrings- och tilläggsarbeten samt arbeten som inte ingår i arbetsordern får göra endast på uppdrag av arbetsgivaren.
5. Prestationslönens innehåll och arbetsorderns omfattning måste registreras innan arbetet inleds på blanketter som är bestyrkta för ändamålet. Blanketten utarbetas i två exemplar och undertecknas av lagbasen och arbetsgivaren.
6. Arbetsgivaren har efter att först ha diskuterat frågan med lagbasen för arbetslaget rätt att vid behov öka eller minska mängden arbetskraft vid ackordsarbetsplatsen efter att först ha fastställt arbetets färdighetsgrad. Förfarandet på arbetsplatsen under semestertider ska diskuteras före lagbasens semester.
7. Arbetstägaren eller arbetslaget kan ges order om att avbryta ett prestationslönearbete som redan har inletts, om det utförda arbetet inte motsvarar den summa som har betalats för arbetet eller om arbetstägaren bryter mot bestämmelserna om arbetet eller försummar att iaktta god ordning.
8. Då ett prestationslönearbetslag på uppdrag av arbetsgivaren blir tvungen att avbryta ett prestationslönearbete som redan har inletts och detta arbete inte återupptas senast inom fyra månader efter avbrottet, betalas ett eventuellt överskott i sin helhet åt prestationslönearbetslaget. Ett arbete som har avbrutits på det sätt som avses i denna punkt måste erbjudas samma arbetstägare som en gång inledde arbetet och dessa är skyldiga att återuppta arbetet om inte ett nytt prestationslöneavtal eller annat laga förfall förhindrar detta.

- Om inget annat har fastställts skall slutkalkylen uträknas senast inom 7 dygn efter att prestationslönearbetet har slutförts och ett eventuellt överskott skall betalas på följande lönebetalningsdag.

Ett arbete med prestationslön anses slutfört när en s.k. överlåtelsegranskning har genomförts genom försorg av arbetstagarens representant och lagbasen, och eventuella fel och brister har korrigerats. Vid överlåtelsegranskningen kontrolleras att entreprenaden har utförts korrekt och slutförts enligt ritningarna. Eventuella brister konstateras och korrigeras utan dröjsmål.

Överlåtelsegranskningen ska utföras utan dröjsmål efter att lagbasen har meddelat arbetsgivarens representant att prestationslönearbetet har slutförts. Om överlåtelsegranskningen av orsak som beror på arbetsgivarens representant förskjuts med mer än 7 kalenderdagar efter att lagbasen har gjort sin anmälan, betraktas prestationslönearbetet som slutfört.

Anmärkningar angående arvodes- eller ackordskalkylen ska göras inom två månader från det att arvodes- eller ackordsvinsten utbetalades, under förutsättning att arbetstagaren inte bevisligen kan påvisa att han till följd av sjukdom eller annat laga hinder inte har haft möjlighet att anmärka inom den utsatta tiden.

- Åt en arbetstagare vars anställningsförhållande avslutas under pågående prestationslönearbete betalas den eventuella återstående prestationslönedel som tillkommer arbetstagaren vid den tidpunkt som nämns i punkt 8, under förutsättning att denne har lämnat nödvändiga uppgifter för betalningen av lönen.

B. Ytterligare bestämmelser om ackordsarbeten med normtider

- En mellanmätning av ackordsarbetet genomförs vid fastställd tidpunkt innan installationen döljs eller rivningsarbete inleds, om inte rivningsarbetet kan mätas utgående från ritningar.
- Om inget annat har fastställts genomförs mellanmätningen då lämpliga arbetskedan har slutförts med cirka 2–3 månaders mellanrum och arbetstagarna betalas 90 procent av mätresultatet. Varje arbetstagares andel av ovannämnda summa beräknas enligt punkt 5. I granskningsperioden ingår alltid en beräkning från arbetets början till tidpunkten för mätningen.

Protokollanteckning:

Förbunden uppmanar till att vid mellanmätningar av ackordsarbetet fästa uppmärksamhet vid att mätresultatet är i rätt proportion till arbetets färdighetsgrad.

3. Om någon liten del av ackordsarbetet enligt arbetsordern saknas, utan att detta förhindrar ibruktagandet av anläggningen, och slutförandet förskjuts med mer än 30 dygn har ackordslaget rätt att som så önskas kräva att ackordsarbetet avbryts och mäts till den del arbetet har slutförts och ackordsöverskottet betalas i sin helhet.
4. Efter att arbetet enligt ackordsarbetsordern inklusive eventuella tilläggs- och ändringsarbeten har slutförts skall på arbetsplatsen inom fastställd tid genomföras en mätning av ackordsarbetet, om inte parterna har kommit överens om att arbetet mäts utgående från ritningarna.

Prestationslönearbete konstateras vara klart enligt bestämmelserna i punkt 9 (överlämning) i enlighet med bestämmelserna. Om lönegrunderna för tilläggsarbeten som inleds efter att det ursprungliga ackordet är slutfört avtalas separat på det sätt som fastställts i kollektivavtalet.

Resultatet av mätningen används som grund för beräkningen av ackordspriset. Om en av parterna uteblir från den fastställda mätningen gäller den andra partens resultat av mätningen. En utredning av beräkningar, timmar och fördelning av ackordsgrunderna med anknytning till ackordsberäkningen lämnas till alla som har arbetat i ackordslaget.

5. Fördelning av ackordsvinst

Om inget annat har fastställts får arbetstagare i lönegrupp 2–4 som sin del av prestationslönesumman en summa vars storlek bestäms av grundtimlönen enligt lönegrupp 3 multiplicerad med antalet timmar denne har använt för arbetet. För varje arbetstagares del avdras från andelen den summa som tidigare har betalats åt arbetstagaren för ifrågavarande prestationslönearbete (utbetalda löner och mellanbotten).

Om inget annat har fastställts får arbetstagare i lönegrupp 1 som sin andel av prestationslönesumman en summa vars storlek är 50 procent av grundtimlönen för lönegrupp 3. För varje arbetstagares del avdras från andelen den summa som tidigare har betalats åt arbetstagaren för ifrågavarande prestationslönearbete (utbetalda löner och mellanbotten).

Om inget annat har fastställts, fördelas ackordsvinsten inte bland arbetstagare i lönegrupp S.

a) Ackordsavtalet för arbeten med normtid utgör en helhet och en arbetsgivare som är bunden till detta kollektivavtal får inte åtskilja olika arbetsskeden på byggplatsen till olika ackordsarbeten, med undantag av följande:

- arbeten som utförs på annat håll än på byggplatsen
- arbetstagare som klarar av alla arbetsskeden finns inte i arbetsgivarens tjänst

- då punkten ”rörbranschens normtider för rörläggning på byggplatser” har märkts med en asterisk (*) kan arbetet ges i uppdrag åt någon annan än ackordslaget
  - rörläggning med anknytning till speciell utrustning och installation av denna
  - rörläggning utanför byggnaden också i fall då rörläggningen utanför byggnaden kräver byggnadsarbeten inne i byggnaden
  - grundavlopp högst till ytan av bottenvåningens golv
  - ackordsarbeten som utförs stegvis
  - löpande räkning
  - oljeuppvärmningsanläggningar
  - brandsläckningsanläggningar
  - kylningsanläggningar
  - processanläggningar
  - läggning av rör som hör till grupp A enligt bestämmelserna i förordningen om tryckkärl (549/73)
  - installation av utrustning för styrning av fjärrvärmeanläggningar, vattenverk samt därmed jämförbara anläggningar
  - olika byggnader på en byggplats som utgörs av flera nybyggen.
6. Ackordstagaren skall slutföra ackordsarbetet, om inte denne har motiverat förhinder. Då en arbetstagare på uppdrag av arbetsgivaren blir tvungen att avbryta ett fastställt ackordsarbete som redan har inletts och denne flyttas från ifrågakvarande ackordsbyggplats, och det arbete som orsakat avbrottet inte kan ordnas till prestationslön, betalas för tiden för avbrottet medeltimlön enligt medeltimförtjänsten, dock högst för sex arbetsdagar.

3 § LAGBASTILLÄGG

Om det enligt förhandsberäkningen ingår mer än 100 normtimmar i rörläggningen har byggnaden eller hela byggnadsgruppen en lagbas. Om det i arbetslaget utöver lagbasen ingår minst fem arbetstagare skall det finnas två lagbaser. Om det enligt förhandsberäkningen ingår 24–100 normtimmar i rörläggningen skall det finnas en lagbas.

Åt en rörmontör som fungerar som lagbas på byggplatsen betalas som lagbastillägg i relation till antalet timmar i lagbasarbete 5,3 procent av differensen mellan prestationslönesumman och garantilönesumman som betalas enligt kollektivavtalet. Om det på arbetsplatsen finns två lagbasar fördelas ovannämnda tillägg mellan dessa i relation till antalet timmar i lagbasarbete.

1.6.2022 eller från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter: Var och en av lagbasarna garanteras ett lagbastillägg på 0,39 €/h.

Det garanterade lagbastillägget betalas som förskott räkenskapsperiodvis. Lagbastillägget avdras inte från den fastställda prestationslönesumman.

Vid medlemsföretag kan man lokalt sluta avvikande avtal om bestämmelserna i denna paragraf enligt 4 §.

Lagbasens uppgifter på arbetsplatsen

1. Tar emot och vidarebefordrar den ansvariga byggmästarens meddelanden till arbetsledningen.
2. Då rörinstallationsarbetet inleds är installationsfirmans arbetsledning och arbetsplatsens lagbas skyldiga att förhandla med byggplatsens ansvariga ledning om nödvändiga omklädnings-, måltids-, arbets- och lagringsutrymmen med anknytning till rörinstallationsarbetet samt om en uppsamlingsplats för avlastat material.
3. Lagbasen skall då arbetet inleds övervaka att material som anlämt till arbetsplatsen levereras till installationsplatsernas omedelbara närhet samt se till att materialet lagras på reserverade platser och hanteras varsamt.
4. Granskar anlämt material enligt materialförteckningen, fraktsedeln eller andra dokument med anknytning till arbetet som denne har fått, samt om oklarheter förekommer omedelbart meddelar installationsfirman eller avsändningsplatsen.
5. Under arbetets gång lämnas tilläggsbeställningar till firmans lager gällande verktyg, rör, delar och tillbehör som visar sig vara nödvändiga, men som man inte kunnat förutse behovet av då materialförteckningen utarbetades. Lagbasen skall lämna ovannämnda beställning i god tid; om arbetet utförs på firmans lokaliseringsort minst 8 arbetstimmar i förväg och om arbetet utförs på annan ort i hemlandet minst 16 arbetstimmar i förväg.
6. Övervaka att överblivet material levereras till installationsfirmans lager och meddela lagret om transporten. Omedelbart transportera bort trasiga och defekta material från installationsplatsen, så att de inte används i installationen av misstag samt övervaka att rivningsmaterial samlas på reserverad plats
7. Kontrollera timlistorna för arbetstagare som ingår i ackordslaget.
8. Se till att stöd och håll märks ut på rätt sätt.

9. Se till att installationsarbetet utförs enligt ritningarna. Sköta extra arbeten på uppdrag av arbetsgivaren så att använda material och arbetstimmar antecknas korrekt på den löpande räkningen, samt returnera ifrågavarande blanketter till arbetsledningen med beställarens godkännande.

Speciallagbas

Om de uppgifter som enligt denna punkt tillfaller speciallagbasen avtalas separat skriftligen då arbetet inleds på arbetsplatsen. De uppgifter som avses här är mer krävande och omfattande än de lagbasuppgifter som i övrigt avses i det här kollektivavtalet. Uppgifterna är också sådana att de inte ingår i normtiderna.

Speciallagbasen kan bl.a. ha följande uppgifter

- att delta i arbetsplatsmöten mellan beställaren och entreprenören i egenskap av representant för företaget eller tillsammans med arbetsledningen
- att i större utsträckning än vanligt delta i olika myndighetsinspektioner på avtalat sätt. Dessa kan t.ex. vara byggnadstillsynsmyndighetens, fjärrvärmeanläggningens eller Säkerhets- och kemikalieverket Tukes inspektioner.
- att delta i syner eller granskningar på arbetsplatsen i större utsträckning än vad som föreskrivs i bestämmelserna om prestationslönearbete
- att delta i diskussioner och möten kring entreprenad, tidtabeller, håltagning och installationsordning i större utsträckning än vad som föreskrivs i bestämmelserna om prestationslönearbete

Uppgifterna som avses i den här punkten förutsätter ett separat avtal och mottagande av uppdraget skall vara frivilligt. I avtalet om speciallagbasens uppgifter skall nämnas åtminstone de huvudsakliga uppgifterna och de fullmakter som tillfaller den arbetstagarare som åtar sig uppgiften som speciallagbas. Om inget annat avtalas betalas till arbetstagararen för skötseln av speciallagbasens uppgifter lön enligt den personliga medeltimförtjänsten.

Övergång till eller skötsel av uppgifterna som speciallagbas kan kräva förhandsutbildning eller kompletterande utbildning i det fall att uppdraget fortsätter. Företaget skall ta dessa behov av utbildning i beaktande.

ACKORDSPRISÄTTNING INOM RÖRINSTALLATIONSBRANSCHEN 2022–2024

RÖRBRANSCHENS NORMTIDER FÖR RÖRLÄGGNING PÅ BYGGPLATSER

1 § GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

Mom. 1. ACKORDSSUMMA VID RAKT ACKORD

Detta dokument gäller rörläggning på byggplatser som utförs som rakt ackord på basis av mätning. Dokumentet bestämmer grunderna enligt vilka det utförda arbetet mäts och omvandlas till normtider.

Ackordssumman fås genom att multiplicera summan av normtiderna med normtimmekoefficienten för ackordsarbetet som bestäms på basis av detta kollektivavtal.

Mom. 2. ALLMÄNNA GRÄNSER FÖR NORMTIDER

Punkt 1 Arbeten som ingår i normtiderna

- a. Dessa arbeten inkluderar alla arbetsskeden som behövs för installation och rivning av rör och utrustning samt deras tillbehör, också eventuella kapillär-rör och rör som är färdigt installerade i utrustning, för att slutföra arbetet enligt arbetsordern på det sätt som krävs i planerna och av LVI-RYL.
- b. Under dessa arbeten lämnas tilläggsbeställningar till firmans lager gällande verktyg, rör, delar och tillbehör som visar sig vara nödvändiga, men som man inte kunnat förutse behovet av då materialförteckningen utarbetades. Ackordsarbetaren skall lämna ovannämnda beställning i god tid; om arbetet utförs på firmans lokaliseringsort minst 8 arbetstimmar i förväg och om arbetet utförs på annan ort i hemlandet minst 16 arbetstimmar i förväg.
- c. Tilläggsarbeten samt arbeten som inte ingår i arbetsordern får göra endast på uppdrag av arbetsgivaren.

SANERING

- d. Rivningsmaterial samlas ihop på det sätt som nämns i punkten ”Rivningsarbeten” nedan.

Punkt 2 Följande arbeten ingår inte i normtiderna

- a. Hämtning av material, vatten och verktyg från en punkt på längre avstånd än 30 meter från den passage genom vilken materialet transporteras.
- b. Om arbetstagaren måste vänta på material som denne har beställt enligt punkt 1b eller om det i övrigt uppkommer hinder för att fortsätta ackordsarbetet och saken i god tid har meddelats arbetsgivaren och annat arbete inte ordnas skall den förlorade arbetstiden ersättas enligt lön för väntetid.
- c. Montering och rivning av ställningar.
- d. Borrande av hål som behövs för rörens genomföringar och tilltäppande av dessa.
- e. Isoleringsarbeten med undantag av hylsor för genomföringarna.
- f. Grävande och fyllnad av schakt.
- g. Anteckningar i fall då hålbilder som krävs av en myndighet saknas eller är bristfälliga, eller då en montör sänds till arbetsplatsen speciellt i syfte att göra anteckningar.
- h. Målningsarbeten med undantag av reparationsstrykning med grundfärg en gång.
- i. Egentliga husbyggnadsarbeten. plankläggning i anslutning till infästning av avlopp och relaterade arbeten
- j. Utarbetande av returneringsförteckning.
- k. Tvätt med rengöringsmedel före installationen av rördelar och utrustning i rörsystemet enligt kraven i arbetsbeskrivningen.
- l. Regleringsmätningar och upprättande av protokoll.
- m. Tillägsbeställning från firmans lager då materialförteckning saknas eller är avsevärt bristfällig.
- n. Pulserande sköljning
- o. Förflyttning till pausutrymmet på längre avstånd än 100 m från passagen (enligt myndighetsföreskrift ska det pausutrymmet bestå av minst en kvadratmeter per arbetstagare i varje arbetsskift på byggarbetsplatsen. Pausutrymmet ska utrustas med lämpliga bord och ryggstödsförsedda sittplatser så att arbetstagarna kan äta utan hinder. Om det i pausutrymmet inte är möjligt att ordna varma måltider, ska utrymmet utrustas med sådan utrustning som kan användas för att förvara medtagen mat och dryck. Pausutrymmet ska i detta fall vara försett med ett kylskåp.)

SANERING

- p. Rivning av asbesthaltig isolering.
- q. Brandskydd som kräver specialåtgärder samt brandvakthållning då en arbetstagare som sköter vakthållningen inte samtidigt utför andra arbetsuppgifter.

Mom. 3. ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Punkt 1 Nya och gamla byggnader

Normtiderna gäller då arbetet utförs på ett nybygge eller en byggsplats i en gammal byggnad, om det inte är fråga om ett undantag som är speciellt märkt med ordet ”Sanering”.

Punkt 2 Svårighets- och miljö tillägg

Svårighetstillägg

HST-rör som svetsas	+ 10 %	på normtider per meter
RST-rör som svetsas	+ 10 %	på normtider per meter
När svetsbara HST- och RST-rör svetsas med skyddsgas	+ 20 %	på normtider per meter
Stålrör som svetsas	+ 20 %	på normtider per meter
Ång- och kondensvattenrör	+ 10 %	på normtider per meter
Gasledning för sjukhus Gasledning för sjukhus installerade i kåpa tillägghöjning	+ 10 % + 20 %	på normtider per meter på normtider per meter
Gasledning för laboratorier	+ 10 %	på normtider per meter
Sug- och gasledning för tandläkarstolar	+ 10 %	på normtider per meter
Rör för di-jonfritt, jonfritt och destillerat vatten för sjukhus och laboratorier	+ 10 %	på normtider per meter
Tryckluft-, vattenlednings- och avloppsrör endast med anknötning till sjukhus- och laboratorieutrustning	+ 10 %	på normtider per meter
Vattenlednings- och avloppsrör endast med anknötning till apparater i storkök	+ 15 %	på normtider per meter

Miljö tillägg

Arbetsutrymmet är i en kanal vars bredd är mindre än 0,6 m och djup mer än 1,2 m	+ 25 %
Den fria arbetshöjden i utrymmet är 0,9 m	+ 50 %
Den fria arbetshöjden i utrymmet är 1,8 m	+ 25 %
Arbetshöjden från golvet eller marken till röret är mer än 5,0 m	+ 25 %
Arbetshöjden från golvet eller marken till röret är mer än 8,0 m	+ 50 %

Anmärkning:

Arbetshöjden mäts till rörets genomsnittliga höjd eller utrustningens nedre yta från den golv-, tak- eller jordyta där ställningen har monterats, utom i schakt där höjden mäts från den nivå där man tar sig in i schaktet.

Punkt 3 Kopplingar

Normtiderna som hör till denna grupp gäller koppling av utrustning och rör som den medlem av arbetslaget som fått arbetsordern inte själv har installerat.

Koppling till avlopp

Rörets yttre diameter DU	Koppling NH/st.
- 75	0,15
- 110	0,25
- 160	0,35
- 200	0,45
201–	0,50

Koppling av badrumselement + 50 %.

Hopkoppling av färdigt isolerade vertikala skorstenar + 50 %.

SANERING

Koppling till avlopp för att göra en förgrening, om man för att göra förgreningen måste kapa det gamla avloppet och installera på nytt.

Yttre diameter på röret som skall kapas DU	Koppling till plastavlopp NH/förgrening	Koppling till gjutjärnsavlopp NH/förgrening
- 75	0,50	0,80
- 110	0,80	1,40
- 160	1,10	2,40
- 200	1,40	3,90
200–	1,90	

Koppling med andra rör

Rörets yttre diameter DU	Koppling NH/st.
- 22,0	0,15
- 35,0	0,25
- 63,0	0,35
- 88,9	0,55
- 114,3	0,70
- 139,7	0,85
139,8–	1,00

Koppling av badrumselement + 50 %.

Hopkoppling av färdigt isolerade vertikala skorstenar + 50 %.

SANERING

Koppling till annat rör för att göra en förgrening, om man för att göra förgreningen måste kapa det gamla röret och installera på nytt.

Yttre diameter på röret som skall kapas DU	Koppling NH/st.
- 22,0	0,50
- 35,0	0,70
- 63,0	0,90
- 88,9	1,10
- 114,3	1,30
- 139,7	1,50
139,8–	1,70

Punkt 4 *Rivningsarbeten

Till denna grupp hör rivningsarbeten av installerade rörsystem och utrustning eventuellt orsakade av defekt material samt ändringar i planerna.

TILLÄGG FÖR RIVNING SAR BETEN (tilläggen beräknas på basis av normtiden för normalt arbete)

NYA INSTALLATIONER (materialen används inte på nytt):

- Alla typer av byggnader, tillägg 10 % (återanvändning av materialen behöver inte beaktas).
- Alla typer av byggnader, tillägg 20 % (alla material kan användas på nytt).

RIVNING AV GAMLA INSTALLATIONER VID SANERING:

- Alla typer av byggnader, tillägg 15–45 % (procenttalet kan variera på samma arbetsplats enligt rivningsarbetet, om rivningsarbetet inte är ackordsarbete utförs det som tidarbete. Förfarings sättet fastställs innan arbetet inleds).

Rivningsarbeten som beror på installationsfel gjorda av arbetslaget ingår i normtiderna utan tilläggstid.

Punkt 5 Seriearbeten

Om delar i ett rörsystem kan utföras som seriearbete utan separat mätning på installationsplatsen är normtiderna för dessa delar av rörsystemet:

Normtiden för seriearbete är 75 procent av normtiden för normalt arbete.

Anmärkning:

För förgreningsledningar i sprinklerrörssystem beräknas seriearbetets normtider enligt normtiderna för sprinklermunstycken. I övriga seriearbete måste man kunna göra rörets delar med hjälp av modellexemplar eller enligt uppmätta arbetsritningar.

Punkt 6 Förberedelser

Om rörsystemets delar levereras som prefabrikat är normtiderna för dessa delar av rörsystemet:

Normtiden för installation av prefabrikat är 50 procent av normtiden för normalt arbete.

Anmärkning:

Som prefabrikat räknas inte installation av fullstora rörstänger, om dessa inte har böjts, förgrenats eller på annat sätt bearbetats på förhand.

Delar av ett rörsystem som har förgrenats på förhand måste kunna monteras genom att vid monteringen använda avpassade böjningar och kapningar.

Delar av ett rörsystem som inte har förgrenats på förhand måste kunna monteras genom att vid installationen använda avpassade böjningar.

För förgreningsledningar i sprinklerrörssystem beräknas normtider för prefabrikat enligt normtiderna för sprinklermunstycken.

Om prefabrikatet inte kan monteras såsom beskrivs ovan bestäms normtiden för delen av rörsystemet i fråga enligt 1 § 3 mom. 5 punkten.

Punkt 7 Övriga arbeten och olägenheter

En olägenhet och arbeten som inte direkt anknyter till installations- eller rivningsarbetet, men ändå indirekt hör till det fastställda arbetet, ersätts med följande tillägg till normtidssumman:

I tabellen finns vid vald typ av byggnad tillägget för olägenhet för ifrågavarande typ.

I tabellen finns vid vald typ av byggnad tillägget för sanering enligt byggnadens användning. I fråga om saneringstillägget kan procenttalet variera på samma arbetsplats enligt användningen.

TYP AV BYGGNAD	TILLÄGG FÖR OLÄGENHET	SANERINGSTILLÄGG		
	Tillägg för olägenhet %	Byggnaden har tagits ur bruk %	Byggnaden är i bruk, inte arbetsområdet %	Arbetsområdet är i bruk %
Bostadshus (våningshus, radhus, småhus, fritidsbostäder, internat och motsvarande)	7	7	13	18
Servicehus, inkvarteringsbyggnader, hotell och motsvarande	7	8	13	18
Lagerbyggnader, parkeringshallar, industrihallar, affärshallar, parkeringshus och motsvarande	16	6	7	13
Sjukhus, vårdanstalter och motsvarande	16	13	20	23
Daghem, allaktivitetshus, skolbyggnader och motsvarande	16	7	13	21
Affärsbyggnader, butiker, kontorsbyggnader och motsvarande	16	7	13	22
Övriga byggnader	16	7	13	22
Fall då arbetet kan jämföras med nybygge	Enligt typen av byggnad	0	0	0
Skyddsobjekt	Enligt typen av byggnad	För skyddsobjekt läggs 5 procentenheter till tilläggen i saneringstabellen		

Tillägg för olägenhet i normala byggnader 7 %, specialbyggnader 16 %.

Punkt 8 Val av tillägg för normtid

A. Normtidstillägg för normala byggnader tillämpas på följande byggnader:

- 0 Bostadshus
- 12 Inkvarteringsrörelsers byggnader
- 13 Övriga inkvarteringsbyggnader
- 79 (Övriga) lagerbyggnader
- 911 Skydd för motorfordon
- 931 Bastubyggnader i bostadshus
- 941 Ekonomibygnader i bostadshus

Alla installationer som utförs utanför byggnaden.

Anmärkning:

Byggnadens typ bestäms enligt husbyggnadsstatistikens användningsklassificering av byggnader. Myndigheterna genomför klassificeringarna i samband med lämnandet av uppdateringsdata till byggnads- och lägenhetsregistret som handhas av Befolkningsregistercentralen. I oklara fall måste på arbetsgivarens begäran lämnas en utredning av klassificeringen.

- B. Normtidstilläggen för specialbyggnader tillämpas på andra byggnader än de som nämns i punkt A.

Mom. 4. MÄTNING

Punkt 1 Mätning av rör

Rörledningar mäts som längden av rørets mittlinje inklusive rørtillbehør. Rørtillbehør, såsom ventiler och rørdelar, mäts från skarvställe till skarvställe på rörledningen rätlinjigt över hela konstruktionens längd. Utrustning beaktas inte i mätningen, om inte annat bestäms nedan.

Rørstorlekarna som nämns i samband med normtiderna avser nominellt mått (DN), teoretisk yttre diameter (DU) eller teoretisk inre diameter (DS). Normtiderna som gäller rörinstallation eller rivningsarbete avser normtiden som åtgår per meter.

Punkt 2 Mätning av utrustning

I normtiderna för utrustning ingår utöver installation eller rivning av utrustning också koppling av utrustning samt installation eller rivning av ventiler, kranar och tillbehør oberoende av om de installeras direkt på utrustningen eller på anslutande ledningar, eller om de rivs från dessa (installation eller rivning av blandare ingår inte i normtiderna för utrustning).

I vikten för utrustning med normtider baserade på utrustningens vikt inkluderas färdigt installerade tillbehør med normtider. Vid bestämningen av den totala normtiden används alltså den totala vikten.

2 § RÖRINSTALLATION

”Hallarbetsplatser”

I fråga om koderna 111 affärsbyggnader, 691 industrierhallar, 79 övriga lagerbyggnader och 91 trafikbyggnader i användningsklassificeringen av byggnader minskas normtiderna enligt 2 § 1–3 mom. och 10 mom. med 5–30 procent för tre (3) eller flera ledningar som installeras parallellt i vågrät riktning. Procenttalet fastställs på arbetsplatsen mellan arbetsgivaren och lagbasen. Om man inte når enighet om ovannämnda procenttal används 5 procent.

Mom. 1. METALLRÖR OCH STÅLRÖR SOM SKALL SVETSAS

Till denna grupp hör alla metallrör och stålrör som skall svetsas med undantag av rör vilkas normtider har bestämts i andra moment i 2 §.

Kolumn	1	2	3
Yttre diameter DU	Svetsad koppling NH/m	Gängad koppling NH/m	Presskoppling NH/m
- 22	0,40	0,40	0,30
- 35	0,50	0,45	0,34
- 54	0,55	0,50	0,38
- 63	0,60	0,55	0,41
- 76,1	0,65	0,60	0,45
- 88,9	0,70	0,65	0,49
- 114,3	0,80	0,70	0,53
- 139,7	0,90	0,80	
- 168,3	1,10	0,90	
- 219,1	1,30	1,10	
- 273,0	2,00	1,80	
- 323,9	2,10	2,00	

I boiler-, värmedistributions-, pump- och ventilationsanläggningsutrymmen höjs ovannämnda normtider med 35 procent. För Victaulic-kopplingar är minskningen -5 procent av normtiderna i kolumn 2.

Mom. 2. KOPPAR- OCH KOMPOSITRÖR

Till denna grupp hör alla kopparrör med undantag av rör vilkas normtider har bestämts i andra moment i 2 §.

Kolumn	1	2	3
	Kopparrör	Kopparrör med presskoppling	Kompositrör
Yttre diameter	ln	ln	ln
DU	NH/m	NH/m	NH/m
- 22	0,38	0,30	0,30
- 35	0,43	0,34	0,35
- 54	0,50	0,40	0,40
- 64	0,55	0,44	0,44
- 76,1	0,60	0,48	0,48
- 88,9	0,65	0,52	0,52
- 114,3	0,70	0,56	0,56
- 139,7	0,80	0,64	0,64
- 168,3	0,90	0,72	0,72

DU-22 installation inomhus, ytinstallation 0,40 NH/m. I boiler-, värmedistributions-, pump- och ventilationsanläggningsutrymmen höjs ovannämnda normtider med 30 procent.

Mom. 3. BÖJLIGA RÖR (LEVERERADE HOPRULLADE)

Plaströr (även sådana som levereras i skyddsror)	6–28 mm
- Dold installation	0,12 NH/m
- Synlig installation	0,30 NH/m
- Med stöd eller installerade i ACO-väggelement	0,18 NH/m
- Färdigt isolerade, installerade i valv	0,22 NH/m

Kopparrör och tunna stålrör	6–28 mm
- Dold installation	0,12 NH/m
- Dolda rör, med stöd	0,28 NH/m
- Synlig installation	0,30 NH/m

Montering av kabelskåp eller -lådor samt utförande av fördelare. Gäller inte fördelare i mässing eller motsvarande färdiga fördelare.

- Antalet rör högst 12	1,5 NH/st.
- Antalet rör 13–30	2,5 NH/st.
- Antalet rör mer än 30	4,0 NH/st.

Kabelskåp eller kabellåda

0,30 NH/st.

Skyddsror

0,10 NH/m

Mom. 4. AVLOPPSRÖR OCH RÖR MED TRYCKMUFF AV GJUTJÄRN

Kolumn	1	2
Nominell storlek DN	In NH/m	Ut NH/m
- 70	0,40	0,17
- 100	0,45	0,20
- 150	0,60	0,22
- 200	0,80	0,30

Då avloppsledning av gjutjärn installeras under ett valv så att avloppens stöd fästs i valvets nedre del höjs ovannämnda normtider med 30 procent.

Låsband 0,15 NH/st.

Då en kopplingsledning till ett avlopp genomskär ett valv används vid ovannämnda installationer utöver förhöjningsprocenten också följande tilläggsnormtid:

För kopplingsledning:

DN 70–100 0,8 NH/st.

Mom. 5. ISOLERINGSELEMENT OCH INNERRÖR

Isoleringsbrunnar

T-brunn eller T-skarvstycke för böjligt element		X-brunn		Mellanbrunn	
-2 rör	4,50 NH	-2 rör	6,25 NH	-3 rör	3,00 NH
3 rör	6,45 NH	3 rör	9,68 NH	4 rör	5,40 NH
4 rör	8,40 NH	4 rör	12,60 NH	5 rör	7,80 NH
5 - rör	10,35 NH	5 - rör	15,53 NH		

Med rör avses följande: 1 st. varmvattenrör leder till brunnen och delas upp i t.ex. X-brunn i fyra riktningar. Prissättningen gäller vid installation av -54 rör.

Färdigt isolerade böjliga rör (1 rör/element)

Kolumn	1	2
Rörets DU	In NH/m	Ut NH/m
- 22	0,12	0,10
- 35	0,15	0,13
- 54	0,18	0,16

Färdigt isolerade böjliga rör (2 rör/element)

Kolumn	1	2
Rörets DU	In NH/m	Ut NH/m
- 22	0,22	0,18
- 35	0,27	0,23
- 54	0,32	0,29

(Normtiden bestäms enligt det största flödesrörets DU.)

Färdigt isolerade styva rör (1 rör/element)

Kolumn	1	2
Rörets DU	In NH/m	Ut NH/m
- 22	0,18	0,12
- 35	0,23	0,15
- 54	0,27	0,18
- 63	0,30	0,20
- 76,1	0,35	0,23
- 88,9	0,39	0,26
- 114,3	0,45	0,30
- 139,7	0,53	0,35
- 168,3	0,60	0,40
- 219,1	0,68	0,45
- 273,0	0,75	0,50

Färdigt isolerade styva rör (2 rör/element)

Kolumn	1	2
Rörets DU	In NH/m	Ut NH/m
- 22	0,32	0,22
- 35	0,41	0,27
- 54	0,49	0,32
- 63	0,54	0,36
- 76,1	0,63	0,41
- 88,9	0,70	0,47

*Installation av element som öppnas (AS-element eller motsv.)

Installation 1,60 NH/m

För installation i vågrät riktning höjs normtiden med 25 procent.

Vid installation av rör i element avdras 3 procent av normtiderna i tabellerna i 2 § då en medlem av ackordslaget har monterat elementet.

Vid installation av rör i element används normtiderna i tabellerna i 2 § då någon annan än en medlem av ackordslaget har monterat elementet.

**Mom. 6. HST- OCH RST-AVLOPP MED MUFFANSLUTNINGAR SAMT
PLASTAVLOPP OBEROENDE AV ANSLUTNING,
TRYCKRÖR MED MUFF OCH *DAMMSUGARRÖRNÄT**

Kolumn	1	2
Yttre diameter DU	In NH/m	Ut NH/m
- 75	0,25	0,15
- 110	0,28	0,17
- 160	0,30	0,19
- 200	0,33	0,21
- 250	0,39	0,23
- 315	0,44	0,25
- 400	0,50	0,30
- 500	0,61	0,36
- 630	0,72	0,39

Kontrollrör i plast (normtider 2 § mom. 6 kolumn 2).

* Kontrollbrunn i plast 1,0 NH/brunn.

Brandmanschett för plastavlopp 0,15 NH/st.

HST- och RST-avlopp med muffanslutningar; tillägg + 10 %.

DB-avlopp + 18 % på normtiderna per meter.

Installation inomhus av plastavlopp med svetsade kopplingar; tillägg + 30 %.

Om det enligt arbetsordern i arbetet ingår endast installation av grundavlopp; tillägg för installation av grundavlopp inne i en byggnad + 15 %.

Då HST- och RST-avlopp eller plastavlopp installeras under ett valv så att avloppens stöd fästs i valvets nedre del höjs ovannämnda normtider med 25 %.

Då HST- och RST-avlopp eller plastavlopp installeras i ett valv fäst i gjutbetong höjs ovannämnda normtider med 25 %.

Då HST- och RST-avlopp eller plastavlopp installeras under bottenbjälklaget i mark eller i luft så att avloppens stöd fästs under eller ovanpå bottenbjälklaget höjs ovannämnda normtider med 35 %.

HST- RST och plastavlopp låsband 0,10 NH/st.

Golvbrunn 0,25 Nh

Govlbrunn med spygatt (fast) 0,60NH

Govlbrunn med spygatt (lös) 0,75NH

Bottenvinkel i avlopp storlek -110 = 1,5NH (modell Uponor decibel eller motsvarande).

Mom. 7. *PLASTRÖR EJ AVSEDDA FÖR AVLOPP ELLER SOM DAMMSUGARE

Kolumn	1	2
Rörets DU	In NH/m	Ut NH/m
- 20	0,30	0,08
- 32	0,35	0,10
- 50	0,40	0,12
- 75	0,45	0,13
- 110	0,55	0,17
- 125	0,60	0,20
- 140	0,70	0,23
- 160	0,80	0,27
- 180	0,90	0,29
- 200	1,00	0,30
- 225	1,05	0,31
- 250	1,10	0,32
- 280	1,20	0,34
- 315	1,30	0,37
- 355	1,40	0,41
- 400	1,50	0,45
- 450	1,65	0,50
- 500	1,80	0,55
- 560	2,05	0,65
- 630	2,35	0,70

Protokollanteckning:

Sådana rör är exempelvis PEL, PEH och rör med limfog.

I boiler-, värmedistributions-, pump- och ventilationsanläggningsutrymmen höjs ovannämnda normtider med 35 procent.

Mom. 8. JÄRNKONSTRUKTIONSARBETEN

Tillverkning och installation av stöd för konstruktioner och utrustning för rörsystem samt installation av färdiga skorstenar och röckanaler.

* Tillverkning och installation	0,10 NH/kg
* Installation av färdiga	0,02 NH/kg

Fäst- och styrpunkter

Tillverkning och installation på annat än stigledningar.

Rörets yttre diameter DU	Från röret NH
- 35	0,80
- 36 - 60,2	1,00
60,3–	1,20
114,4–	1,40

Tillverkning och installation på stigledningar.

Rörets yttre diameter DU	Från röret NH
- 35	0,20
- 36 - 60,2	0,40
60,3–	0,60
114,4–	0,70

Upphängning med anledning av brandteknisk sektionering enligt plandokument 0,1 NH/rör.

3 § INSTALLATION AV UTRUSTNING

Mom. 1. *VARMVATTEN- OCH ÅNGPANNOR, VARMLUFTSGENERATORER SAMT KONDENSORER

Vikt kg	NH/st.
- 150	3,00
- 200	3,50
- 250	4,00
- 300	4,50
- 400	5,00
- 500	6,00
- 700	7,00
- 1 000	8,00
- 1 500	9,00
- 2 000	10,00
- 3 000	11,00
- 4 000	12,00
- 5 000	13,00
- 6 500	14,00
- 8 000	15,00
- 10 000	16,00
- 18 000	20,00
- 20 000	21,00
- 25 000	22,00

Anmärkning:

Avvikande från de övriga punkterna i 3 § gäller ovannämnda normtider vid installation av pannor och varmluftsgeneratorer som har levererats kompletta.

Hopkoppling av en ångpanna och ångkupa som har levererats separat ingår i alla fall i normtiderna, liksom också arbeten enligt 1 § 4 mom. 2 punkten.

Mom. 2. VÄRMETRANSPORTÖRER OCH FÄRDIGA VÄRMEDISTRIBUTIONSCENTRALER

Värmetransportörer

Vikt kg	NH/st.
- 100	3,50
- 150	4,00
- 200	4,50
- 250	5,00
- 300	5,50
- 400	6,00
- 500	7,00
- 700	8,00
- 1 000	9,00
- 1 500	10,00

Färdiga värmedistributionscentraler

Vikt kg	NH/st.
- 100	4,50
- 150	5,00
- 200	5,50
- 250	6,00
- 300	6,50
- 400	7,00
- 500	8,00
- 700	9,00
- 1 000	10,00
- 1 500	11,00
- 2 000	12,00
- 3 000	13,00

Mom. 3. EXPANSIONSKÄRL

Vikt kg	NH/st.
- 35	0,90
- 50	1,00
- 70	1,50
- 100	2,00
- 150	2,50
- 200	3,00
- 250	3,50
- 300	4,00
- 400	4,50
- 500	5,00
- 700	6,00
- 1 000	7,00

Mom. 4. VÄRMEELEMENT, VARMLUFTSUTRUSTNING OCH GOLVVÄRME

Vikt kg	1 NH/st.	2 NH/st.	3 NH/st.
- 15	0,90	1,10	0,15
- 35	1,00	1,20	0,25
- 60	1,50	1,70	0,75
- 100	2,00	2,20	1,25
- 150	2,50	2,70	1,75
- 200	3,00	3,20	2,25

1. Aggregat som kopplas till en strömkrets
2. Aggregat som kopplas till fler än en strömkrets
3. Tömning, löstagning, fastgörande och påfyllning

* Normtider för rörsystem för golvvärme

Fastgörande och installation i armering, med fästnanordning i värmeisoleringen, i installationsskiva, värmeledningslamell eller fästskena.

Rörets DU	Bostadshus	Övriga byggnader
- 17	0,038	0,035
- 20	0,040	0,038
Mer än 20	0,075	0,060

Vid installation av en installationsskiva av plast, värmeledningslamell av metall eller fästskena höjs normtiderna +30 %.

Normtiden för installation av golvvärme i små separata våtutrymmen som inte hör till systemet 0,12 NH/m t.o.m. 40 meter. Normtider enligt tabellen till de delar som överstiger 40 meter.

Mom. 5. *PANELER (RADIATORER) OCH BALKAR

Paneler (radiatorer)

Längd mm	NH/st.
- 1500	1,16
- 2000	1,48
- 2500	1,71
- 3000	1,94
- 3500	2,17
- 4000	2,48
- 4500	2,79
- 5000	3,02
- 5500	3,25
- 6000	3,48

Balkar

Vikt kg	NH/st.
- 15	0,90
- 35	1,00
- 60	1,50
- 100	2,00
- 150	2,50
- 200	3,00

Husteknikbalkar

Längd mm	NH/st.
- 1500	1,29
- 2000	1,64
- 2500	1,90
- 3000	2,16
- 3500	2,41
- 4000	2,76
- 4500	3,10
- 5000	3,36

Husteknikbalkens längd = balkens längd + skyddsplåtens längd

Normtiderna för installation av balkar och paneler höjs med 15 % om ingen lyftanordning eller annat motsvarande hjälpmedel finns.

6-vägsventil med stöd

1,0 NH/st.

Mom. 6. PUMPAR, *KOMPRESSORER OCH *CENTRALDAMMSUGARE

Vikt kg	NH/st.
- 35	1,20
- 50	1,50
- 70	2,00
- 100	2,50
- 150	3,00
- 200	3,50
- 250	4,00
- 300	4,50
- 400	5,00
- 500	6,00
- 700	7,00
- 1 000	8,00

Mom. 7. REGLAGESYSTEM (BLANDNINGSGRUPPER)

I normtiderna för reglagesystem som nämns här ingår alla nödvändiga installationer i reglagesystemet med undantag av:

- rörinstallation (normtider: 2 §)
- installation av pumpar (normtider: 3 § 6 mom.)
- färdigt installerad utrustning (normtider: 1 § 3 mom. 3 punkten)

Reglagesystem som inkluderar både en motordriven reglerventil och pump ingår i normtiderna som nämns här.

Normtiden för reglagesystem beror på storleken på det största röret som ingår i reglagesystemet.

Rörets DU	Systemets NH/st.
- 22	2
23-54	11
55-114,3	15
114,4-	19
219,1-	22

Normtiden för installation av reglagesystem som levereras färdigt monterade bestäms enligt punkten "Värmetransportörer" i 3 § 2 mom.

Reglagesystem som inkluderar en trevägsventil hör till följande normtider. Normtiden för reglagesystem beror på storleken på det största röret som kopplas till trevägsventilen.

Rörets DU	Systemets NH/st.
23–54	4
55–114,3	5
114,4–	6
219,1–	8

Magnetventil med förbipasserande 1 NH/st.

Tryckutjämningsventil med förbipasserande 1 NH/st.

**Mom. 8. *KONDENSVATTENBEHÅLLARE,
VARMVATTENBEHÅLLARE, VARMVATTENBEREDARE,
VARMVATTENUTRUSTNING, HÖGEFFEKTBEREDARE,
KALLVATTENBEHÅLLARE, VATTENFILTER,
TRYCKBEHÅLLARE**

Vikt kg	NH/st.
- 35	0,90
- 50	1,00
- 70	1,50
- 100	2,00
- 150	2,50
- 200	3,00
- 250	3,50
- 300	4,00
- 400	4,50
- 500	5,00
- 700	6,00
- 1 000	7,00
- 1 500	8,00
- 2 000	9,00
- 3 000	10,00

ARMATURER

Om man enligt VVS-planerna måste stöda blandarnas kopplingsledningar (VV, KV, BIDE, PKH), betalas för dessa normtid/meter enligt tabellen.

Om man enligt VVS-planerna måste stöda avloppsrör från tvättställ, vaskar, diskbänkar etc., betalas för dessa normtid/meter enligt tabellen.

Mom. 9. VASKAR

Vaskar	1,00 NH/st.
Flatbottnade vaskar	1,00 NH/st.
Laboratorievaskar infällda i bord	0,60 NH/st.

Mom. 10. DISKBÄNKAR

Installation och koppling av vattenlås	0,60 NH/st.
Installation och anslutning av vatten- och avloppsslang till diskmaskin	0,60 NH/st.

Mom. 11. TVÄTTSTÄLL

Tvättställ	1,00 NH/st.
Tvättställ infällda i bord	0,60 NH/st.
*Tvättställsserie med 4 hoar	1,50 NH/st.
*Tvättställsserie med 6 hoar	2,00 NH/st.
*Tvättställsgrupp med 8 blandare	1,70 NH/st.
Handikapptvättställ utrustat med låda	1,50 NH/st.
Ställning för vägginstallation av infällt tvättställ	2,00 NH/st.

Mom. 12. TOALETTSTOLAR OCH VASKAR

WC	1,00 NH/st.
Vask	1,10 NH/st.
Handikapptoalett utrustad med golv- eller andra handstöd	1,50 NH/st.
Ställning för vägginstallation av infälld toalett	2,50 NH/st.

Mom. 13. BADKAR OCH DUSCHKAR

Badkar	1,10 NH/st.
*Duschkar	0,70 NH/st.
*Duschskåp	1,30 NH/st.

Mom. 14. BIDÉER

Bidé	1,10 NH/st.
------	-------------

Mom. 15. URINALER

Väggurinal	0,70 NH/st.
Pelaurinal	1,00 NH/st.
Urinalrännor	1,10 NH/st.

Mom. 16. DRICKSVATTENFONTÄNER

Dricksvattenfontän	0,60 NH/st.
--------------------	-------------

Mom. 17. TAPPNINGSKRANAR

Tappningskran	0,20 NH/st.
Tömningsrör för tvättmaskin	0,10 NH/st.

Mom. 18. BLANDARE

Blandare (badkar)	0,60 NH/st.
Blandare (vägg)	0,70 NH/st.
Blandare med tillhörande dusch (badkar eller vägg)	0,90 NH/st.
Blandare med tillhörande dusch eller duschstång	1,30 NH/st.
Styrenhet för elektroniska blandare, ytinstallationsmodell	0,50 NH/st.

Mom. 19. VATTENMÄTARE, ENERGIMÄTARE, LÄCKAGEDETEKTORER, VATTEN- OCH BRANDPOSTER SAMT TILLBEHÖR

Lägenhetsspecifik vattenmätare	0,50 NH/st.
Eftermonterad lägenhetsspecifik vattenmätare	0,80 NH/st.
*Spole för snabbrandpost	0,90 NH/st.
*Brandpostskåp	1,30 NH/st.
Väggmonterad vattenpost	0,60 NH/st.
Slanghylla	0,40 NH/st.
Installation av läckagedetektor:	
Modell för efterinstallation i plast	0,10 NH/st.
Övriga modeller i plast	0,20 NH/st.
Modeller i koppar	0,30 NH/st.
Installation av energimätare -114,3	1,0 NH/st.

Mom. 20. ”ALCUTERM” ELLER MOTSVARANDE

Värmeelement	0,90 NH/st.
Värmeelement med genomströmning	1,10 NH/st.
Värmeelement med duschset	2,00 NH/st.

Mom. 21. UTTAGSDOSOR FÖR SJUKHUSGAS OCH SNABBT TILLSLUTBARA DOSOR

Uttagsdosor för sjukhusgas	1,00 NH/st.
Larm- och spärrventilkåpa	1,50 NH/st.

Mom. 22. *SEPARATIONS- OCH VENTILBRUNNAR, PUMPSTATIONER MED BRUNNAR, SLAMAVSKILJARE OCH GYTTJEBEHÅLLARE

Vikt kg	NH/st.
- 35	0,60
- 50	0,80
- 70	1,00
- 100	1,50
- 150	2,00
- 200	2,50
- 250	3,00
- 300	3,50
- 400	4,00
- 500	5,00
- 700	6,00

Mom. 23. OLJEUPPVÄRMNINGSUTRUSTNING

Oljepannor

Vikt kg	NH/st.
- 35	1,20
- 50	1,50
- 70	2,00
- 100	2,50
- 150	3,00
- 200	3,50
- 250	4,00
- 300	4,50
- 400	5,00
- 500	6,00

***Oljebhållare**

Vikt kg	NH/st.
- 35	0,60
- 50	0,80
- 70	1,00
- 100	1,50
- 150	2,00
- 200	2,50
- 250	3,00
- 300	3,50
- 400	4,00
- 500	5,00
- 700	6,00
- 1 000	7,00

OLJEUPPVÄRMNING OCH PUMPSTATIONER

Normtider enligt 3 mom. 2 punkten ”färdiga värmedistributionscentraler”.

RÖRISOLERINGSBRANSCHEN, Bilaga 4

1 § PRESTATIONSLÖNER

Utbetalning och garantilön

Normtider för ackordsarbeten inom rörisoleringsbranschen

Vid prestationslönearbete med normtider för ackordsarbeten inom rörisoleringsbranschen är nedannämnda grundtimlön garanterad och betalas i förskott per räkenskapsperiod.

I lönegrupp S och 1 gäller utbetalning och garantilön enligt tabellen, i lönegrupperna 2–4 enligt lönegrupp 3.

Grundtimlönerna 1.6.2022 eller från början av den närmast därpå följande lönebetalningsperioden:

Lg	€/h
S	11,62
1	14,00
2	16,56
3	17,41
4	18,37

Övriga arbeten (underhålls- och reparationsarbeten, lagerarbeten m.m.)

Ifall annat arbete än arbete med normtider (prissatt arbete) utförs mot prestationslön, används som garantilön arbetstagarens personliga totalinkomst, om inget annat har avtalats.

Penningkoefficienten för en ackordenhet inom rörisoleringsbranschen

1.6.2022 eller från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter är penningkoefficienten för ackordenheten 3,89 €/enh.

RÖRISOLERINGSBRANSCHEN

Bestämmelser om ackordsarbete

1. Arbetet utförs antingen med ackords- eller timlön. Alla prissatta arbeten utförs i första hand som ackordsarbete, med undantag av arbetena nedan. För användning av tidarbete vid prissatta arbeten ska en grundad orsak föreligga. Arbeten som inte nämns i prissättningen med anknytning till avtalet kan fastställas gemensamt av arbetsgivaren och arbetstagarna, men ackordspriset måste fastställas till en nivå som överensstämmer med de prissatta ackordsarbetena.

Arbetena som nämns nedan i denna punkt utförs som tidarbete och för dessa betalas personlig totalinkomst. Arbetsgivaren och arbetstagaren kan i alla fall avtala om att något av de nedan nämnda arbetena utförs som ackordsarbete.

- Icke prissatta arbeten som utförs på bygghjälpen, vilka inte enligt avtal utförs som ackordsarbete.
  - Då faktureringsarbete utförs som tidarbete.
  - Om man avtalar om att andra rörisoleringsarbeten än de som nämns i ovannämnda punkter utförs med tidlön.
2. Vid ackordsarbete är garantilönen som beräknas enligt punkt 6 garanterad och betalas per räkenskapsperiod.
  3. Om arbetsgivaren och arbetstagaren konstaterar att ackordsarbetet pågår i mer än två månader utförs mellanmätning med fyra veckors intervaller. På basis av mellanmätningen betalas 3/4 av ackordsvinsten i samband med följande lönebetalning, om inte annat har avtalats om ackordsförskottet.
  4. Om inget annat har avtalats ska man alltid sträva efter att mäta ett slutfört ackordsarbete omedelbart efter att arbetet slutförts och senast inom fem arbetsdagar från denna tidpunkt. Ackordsvinsten betalas vid samma lönebetalning då man åt arbetstagaren betalar lön för mätningstiden. Mätningen ingår i ackordsarbetet, om inte arbetstagaren före mätningen har flyttats till en annan arbetsplats.

Anmärkningar angående arvodes- eller ackordskalkylen ska göras inom två månader från det att arvodes- eller ackordsvinsten utbetalades, under förutsättning att arbetstagaren inte bevisligen kan påvisa att han till följd av sjukdom eller annat laga hinder inte har haft möjlighet att anmärka inom den utsatta tiden.

5. Om man blir tvungen att avbryta arbetet för minst 4 veckor och endast en liten del inte är slutförd (t.ex. beslag utmed väggarna, vattenmätarkoppling) mäts arbetet. Arbetsgivaren och arbetstagaren skall då sinsemellan avtala om den tid som krävs för det återstående arbetet. Ett belopp som motsvarar denna tid av lönen och ackordsvinsten innehålls av arbetsgivaren tills arbetet

är fullständigt slutfört. Då beräknas ackordet på nytt och ackordssumman delas slutligen upp mellan deltagarna.

Den som slutför ackordsarbetet skall i första hand vara en arbetstagare som har deltagit i huvuddelen av ackordsarbetet.

ACKORDSSÄTTNING INOM RÖRISOLERINGSBRANSCHEN

I VVS-branschens värmeisoleringsarbeten

I Y Allmänna bestämmelser

1. I boiler-, värme-, värmedistributions-, pump- och ventilationsanläggningsutrymmen höjs ovannämnda poängvärden med 25 procent.

Protokollanteckning:

Ovannämnda höjningar gäller också pumpgrupper i samband med separat ventilationsutrustning.

2. Vid ackordsarbeten som utförs i byggnader som ska saneras höjs poängvärdena enligt tabellen nedan, med undantag av de utrymmen som avses i punkt I Y 1, punkterna 6 och 8.

Bostadshus	Höjning
Boende och/eller möbler i bostaden	26 %
Bostaden tömd	20 %

Övriga byggnader	Höjning
Byggnaden är i bruk	23 %
Byggnaden har tagits ur bruk	17 %

Höjningarna som nämns ovan i denna punkt gäller inte fall där man bygger nytt med undantag av byggnadens ytterväggar och smärre bärande strukturer.

3. I poängvärdena i ackordsprislistan ingår ersättning för montering och flyttning av en ställning som måste monteras, om en sådan krävs för ett arbetsobjekt på högst tre (3) meters installationshöjd från ställningens vertikalplan, eller för flyttning av ställning på hjul, om installationshöjden är högst cirka fem (5) meter. Ovannämnda ställningar bör vara av lätt konstruktion.
4. a) Då man isolerar rör eller utrustning vars lägsta yta på golv- eller motsvarande nivå är på fyra (4) meter höjs ackordspriset med 5 %. Om höjden på objektet ökar betalas för varje hela två (2) meter en höjning på 5 % på ackordspriset.

- b) Vid användning av körbara personlyftar på en höjd om sex (6) meter höjs ackordsprisen med 5 %. Om höjden på objektet ökar betalas för varje hela två (2) meter en höjning på 5 % på ackordsprisen.
5. Ackordsprissättningen kräver att materialet är lagrat på arbetsplatsen inne i byggnaden eller utanför byggnaden på högst 30 meters avstånd från byggnadens grundmur. Om materialet är lagrat utanför gränsen på 30 meter från byggnadens grundmur höjs poängvärdena med 5 procent.
  6. Då man isolerar i källarutrymmen eller kanaler där det fria arbetsutrymmets höjd är mindre än 1,8 m eller i kanaler vilkas bredd är mindre än 0,6 m och djup mer än 1,2 m höjs poängvärdena med 25 procent.
  7. Vid isolering av kopplingar under färdiga element för ytterkanaler under brunnar och elementhus höjs enhetsvärdena med 50 procent.
  8. Vid isoleringsarbete i ett schakt, då isoleringen endast kan göras så att isoleraren själv befinner sig i schaktets serviceutrymme höjs poängvärdet med 25 procent.
  9. Grunderna för prissättningen av arbeten i utrymmen som är mer krävande än renlighetsklass P1 avtalas lokalt. Om man inte når en överenskommelse, görs isoleringsarbeten i ovan nämnda utrymmen som tidarbete.
  10. Om isoleringsarbetet enligt beställarens krav kräver att isoleringsmaterialet tillskärts i andra utrymmen eller om lagerhållningen av en vara omfattas av särskilda krav, avtalas lokalt om hur dessa påverkar enhetsvärdena. Om man inte når en överenskommelse, ersätts de olägenheter dessa orsakar som tidarbete.
  11. Arbetsgivaren är skyldig att skaffa alla nödvändiga arbetsredskap samt belysning åt arbetstagaren. Om en arbetstagare använder egna verktyg är arbetsgivaren skyldig att för dessa betala verktygsersättning enligt följande: 1.6.2022 eller från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter: 1,89 €/dag
  12. En förutsättning för att ersättning för verktyg skall fås efter det första arbetsåret är att rörisoleraren har följande verktyg:

- kombinationstång	- limkanna och pensel
- kniv för isoleringsmaterial	- syl
- kniv för gummi	- sax för isoleringsmaterial
- sax 1 st.	- plåtsax
- måttstock (talmeter)	- popnittång
- pannlampa	

Arbetsgivaren skaffar på egen bekostnad batterier till pannlampan.

Isoleringsarbeten med mineralullsremсор

I A 1 Fastgörande av färdigt belagda remсор med värmeförsegling och tejпning

Rörets ytterdiameter mm	Mineralullsremсорnas tjocklek, mm			
	50	60	80	100
0-36	0,34	0,35	0,38	0,41
37-54	0,35	0,37	0,42	0,44
55-76	0,40	0,41	0,45	0,48
77-114	0,44	0,46	0,49	0,54
115-146	0,47	0,49	0,54	0,57
147-178	0,52	0,53	0,58	0,62
179-220	0,58	0,59	0,66	0,69
245	0,60	0,64	0,68	0,74
273	0,65	0,68	0,74	0,78
324	0,73	0,77	0,80	0,87
365	0,79	0,81	0,89	0,95
406	0,85	0,89	0,96	1,03
508	0,93	0,99	1,04	1,12

För kurvor, T-skarvstycken och shuntar betalas priset för 0,5 meter enligt rörets storlek och isoleringens styrka.

Då man installerar obehandlade mineralullsremсор höjs värdena i tabell I A 1 med 20 procent.

Tejпning 0,15 enh./isolerad meter, om stuprörets egen tejпning saknas. Tejпning av hörn och t-skarvstycken ingår i priset.

Denna prislista tillämpas med en förhöjning på 10 % för bostadsbyggnader, med undantag för de fall då höjningarna i IY 1 eller IY 2 tillämpas.

Då man isolerar avlopp med muff eller band höjs tabellens enhetsvärden med +50 %. På det aktuella arbets sättet tillämpas inte höjningar enligt 1 Y 1 och 1 Y 2.

Tejпning av ändar enligt beställarens krav ingår inte i enhetsvärdena.

I A 2 Mineralullsremсор belagda med en tunn (högst 0,7 mm) plastskiva, offentliga och industriella byggnader

Rörets ytterdiameter mm	Mineralullsremсорnas tjocklek, mm						
	20	30	40	50	60	80	100
0-36	0,53	0,53	0,53	0,53	0,61	0,74	0,86
37-54	0,54	0,54	0,54	0,62	0,74	0,80	0,92
55-76	0,58	0,58	0,65	0,76	0,76	0,87	1,05
77-114	0,62	0,72	0,80	0,84	0,88	1,02	1,18
115-146	0,70	0,81	0,87	0,95	1,02	1,13	1,21
147-178	0,88	0,92	0,99	1,05	1,13	1,22	1,39
179-220	1,09	1,12	1,18	1,21	1,23	1,50	1,58
245		1,20	1,24	1,24	1,42	1,58	1,77
273		1,29	1,43	1,43	1,53	1,77	1,80
324		1,56	1,62	1,62	1,80	1,96	2,01
365		1,67	1,82	1,82	1,97	2,04	2,21
406		1,86	1,99	1,99	2,04	2,22	2,42
508		2,18	2,31	2,31	2,35	2,44	2,60

Denna prislista tillämpas i bostadshus med 10 procent höjning, med undantag av fall då man tillämpar höjningar enligt I Y 1 eller I Y 2.

För kurvor och skarvstycken betalas priset för 0,5 meter enligt rörets storlek och isoleringens styrka.

Skurna och infällda t-skarvstycken 0,75 meterpriset. Fastsättning av ändbeslaget 0,25 enh./st.

Separat fogning av isolering med tejping 0,20 enh./fogmeter. Ovannämnda pris inkluderar kittning av stödhålen. Om kittningen av stödhålen utförs på arbetsgivarens uppdrag separat från tejpingen är kittningen icke prissatt arbete.

Då man isolerar avlopp med muff eller band höjs tabellens enhetsvärden med +25 %. På det aktuella arbetssättet tillämpas inte höjningar enligt I Y 1 och I Y 2.

I B Isoleringsarbeten med mineralullsmattor

I BY Allmänna bestämmelser

Då man använder mattor med färdigt fastsatt nät betalas för arbetet såsom för att fästa matta och nät separat.

I B 2 Fastgörande av mineralullsmatta Bb/Bc, upp till kubikmetervikt 100 kg/m³

Kanalens yttre diameter D	Isoleringsmattans färdiga tjocklek, mm				
	40	50	60	80	100
mm					
100	0,78	0,80	0,83	0,87	0,93
125	0,84	0,86	0,87	0,94	1,05
160	0,87	0,89	0,91	1,02	1,15
200	0,92	0,96	1,02	1,15	1,25
250	1,03	1,08	1,15	1,27	1,42
315	1,22	1,27	1,36	1,53	1,66
400	1,53	1,58	1,69	1,85	2,00
500	1,64	1,70	1,84	1,97	2,20
630	2,02	2,08	2,24	2,38	2,63
800	2,52	2,58	2,77	2,90	3,18
1000	3,11	3,18	3,40	3,53	3,83
1250	3,81	3,89	4,16	4,26	4,63

- För hörn och T-förgreningar betalas tilläggspris för 1 meter
- För koner betalas tilläggspris för 0,5 meter
- Måttbeställda nätmattor -10 %
- Obelagd nätmatta +20 %
- Då man isolerar på vind där arbetsutrymmets höjd är under 1,8 m höjs poängvärdena med 25 procent

I B 3 Fastgörande av aluminiumfoliematta för ventilation Ba/Be

Kanalens yttre diameter D	Isoleringsmattans färdiga tjocklek, mm				
	20	30	50	80	100
mm					
100	0,74	0,77	0,79	0,97	1,03
125	0,76	0,79	0,81	0,99	1,05
160	0,78	0,81	0,83	1,01	1,07
200	0,88	0,91	0,97	1,15	1,25
250	0,98	1,01	1,06	1,23	1,42
315	1,14	1,18	1,24	1,45	1,58
400	1,44	1,48	1,54	1,78	1,92
500	1,57	1,62	1,72	1,98	2,06
630	1,76	1,81	1,95	2,24	2,33
800	1,99	2,05	2,19	2,52	2,62
1000	2,62	2,70	2,89	3,32	3,46
1250	3,23	3,33	3,57	4,11	4,28

- För hörn och T-förgreningar betalas tilläggspris för 1 meter
- För koner betalas tilläggspris för 0,5 meter
- Då man isolerar på vind där arbetsutrymmets höjd är under 1,8 m höjs poängvärdena med 25 procent

I C a Enheter som betalas för olika ytbehandlingsar

Yttre diameter för isolering som hanteras	Kolumn 1 Tunn (plastskiva max. 0,7 mm)	Kolumn 2 Tunn (plastskiva max. 0,7 mm)
133	0,33	0,36
160	0,39	0,43
170	0,42	0,46
202	0,49	0,54
214	0,52	0,57
223	0,55	0,61
230	0,56	0,62
238	0,58	0,64
248	0,61	0,67
256	0,63	0,69
270	0,66	0,73
285	0,70	0,77
305	0,75	0,83
320	0,78	0,86
350	0,86	0,95
375	0,92	1,01
400	0,98	1,08
425	1,04	1,14
475	1,16	1,28
526	1,29	1,42
575	1,41	1,55
625	1,53	1,68

- För kurvor och skarvstycken 0,5 lm
- Skurna och infällda skarvstycken 0,75 lm
- Kolumn 2 vid ytbehandling av husteknik med Ef-isolering enligt RYL.

I D SÄRSKILDA PRISER

I D a Isolering av flänsventil:

Till ventilen räknas 3 beslag och för ventilen med tillhörande beslag betalas:

NS	50–80	1,52 enh./st.
NS	100	1,64 enh./st.
NS	125	1,85 enh./st.
NS	150–200	2,11 enh./st.

1 D b

Om isoleraren isolerar en genomföring i en struktur (mellanbotten, vägg m.m.) med ett separat ämne eller ett ämne som avviker från det ämne som använts för att isolera röret i övrigt betalas för arbetet enligt följande:

- färdig remsa som binds 0,30 enh./st.

Isolering av en färdig anslutning för badrumselement:

- 0,3 enheter/rör som isoleras med remsa eller
- 0,5 enheter/rör som brandisoleras.

Prissättningen kräver att den del av röret som isoleras är högst 120 cm/rör.

II Kylisoleringsarbeten

II Y Allmänna bestämmelser

1. Vid isolering med cellgummi med Ef-beteckning enligt husteknik RYL.
2. Om kittning av stöd, muffar och tillbehör utförs separat på arbetsgivarens uppdrag är kittningen icke prissatt arbete.
3. Arbete i schakt är det fråga om när isoleringen endast kan göras så att isoleraren själv befinner sig i schaktets serviceutrymme.

II A1 Cellgummiisolering installerad från slang eller skiva i schakt och maskinrum

Rörets ytterdiameter mm	Cellgummiisoleringens tjocklek, mm					
	6	10	13	19	25	32
0-36	0,42	0,42	0,42	0,55	0,55	0,55
37-54	0,42	0,42	0,42	0,55	0,55	0,59
55-76	0,42	0,42	0,44	0,56	0,59	0,66
77-114	0,51	0,54	0,57	0,69	0,75	0,82
115-146	0,69	0,72	0,75	0,87	0,93	1,00
147-178	0,80	0,83	0,86	1,00	1,06	1,13
179-220	1,02	1,05	1,08	1,24	1,30	1,37
245	1,18	1,21	1,24	1,41	1,47	1,54
273	1,31	1,34	1,37	1,55	1,61	1,68
324	1,55	1,58	1,61	1,81	1,87	1,94
365	1,69	1,72	1,75	1,97	2,03	2,10
406	1,92	1,95	1,98	2,22	2,28	2,35
508	2,39	2,42	2,45	2,73	2,79	2,86

Rörets cellgummiisolering limmad: Tabellens enhetspriser höjda med 20 %.

Om isoleringen görs med en Styroxremsa används enhetspriserna i tabell II A 1.

Specialpris för större rör och behållare bestäms enligt följande:

	mm	enh./m ²
Isoleringens styrka	6–15	1,61
Isoleringens styrka	15–32	1,87

Tilläggspriser för cellgummiisolering enligt tabell II A 1

Hörn, om det görs genom böjning, utan skärningar, 0,75 lm. Hörn, om det görs med slang eller genom utskärning av skiva, 2 lm.

Förgrening, innehåller nödvändiga utskärningar enligt 0,5 lm förgreningsrör. Om förgreningsrörets storlek i punkt 3 överskrider 70 mm i punkt 3 är helhetspriset 1,20 enh.

Om förgreningsrörets storlek i punkt 3 överskrider 115 mm i punkt 3 är helhetspriset 3 enh. utöver punkten 0,80 enh.

Framställning av förminskningskon ur skiva 0,60 enh.

Isolering av rörändar

	mm	enh.
diameter	0–100	0,30
diameter	101–250	0,45
diameter	Över 250	0,60

II A 2 Cellgummiisolering installerad utanför slutna schakt och maskinrum

Yttre Ø mm på röret	Specialtjocklek mm	enh./m
0–89	6, 9, 13	0,65
0–89	19	0,85

Rörets cellgummiisolering limmad: Tabellens enhetspriser höjda med 20 %.

Om isoleringen görs med en Styroxremsa används enhetspriserna i tabell II A 1.

Prissättningen omfattar:

- Hörn (skurna/böjda)
- T-skarvar
- Isolering av stöd med band
- Förminskningar
- Muffar och kittning
- Rörändar

För rör med en ytterdiameter på 90 mm och större rör tillämpas priserna i tabell II A 1.

Tilläggsprissättning som gäller cellisolering enligt tabellerna II B och II A 2 **II A 1**

Isolering av utbuktade tankändar, tilläggspris utöver m²-prisen:

- 8.1 Konända som görs med en konskärning 1,0 enh.
- 8.2 Pumpisolering 0 - 100 mm 4 enh./st.
Pumpisolering 101–200 mm 6 enh./st.
Pumpisolering 201–300 mm 8 enh./st.
Installationsflänsar ingår i pumppriset

Isolering av stöd

Kring stöd limmas isoleringen fast i rörstödet. Detta ingår i priset per meter.

- 9.2 Isolering av stödets pendel till 150 mm 0,15 enh.
- 9.3 Tillskärning eller urholkning av isoleringsmaterialet samt separata isoleringsremсор som limmas kring stödet, totalt 0,15 enh.
- 9.4 Glidstöd 2,0 enh.
- 9.5 Bygelstöd 1,6 enh./st.
- 9.6 Sprinkler-koppling (t.ex. Victaulic) 1,2 enh./st.
- 9.7 Muff 0,40 enh./st.

Isolering av flänsar och ventiler

Rörstorlek mm	Ventil enh.	Ventil med fläns enh.	Fläns enh.
0–60	1,65	2,90	1,6
61–100	2,05	3,60	2,0
101–150	2,50	4,40	2,4
151–200	2,80	4,90	2,8
201–300	3,30	5,80	3,2

Prissättningarna för cellgummiisolering kräver:

- 1. att kontaktklimning utförs för röret vid alla kopplingar och fogar samt för större rör nödvändig punktklimning
- 2. att isoleringen utförs med slang då rörets storlek är högst 115 mm
- 3. att isoleraren vid behov klyver remsan
- 4. att man under arbetet iakttar bestämmelser om arbetssäkerhet.

Isolering av manhål Ø mm

- 0- 300 mm 4 enh.
- 301- 500 mm 5 enh.

1 § Prestationslöner

1. Rakt ackord

Ackordssumman (AS) fås genom att multiplicera summan av normtimmarna (NHS) med normtimmekoefficienten (NHK).

$$AS = NHS \times NHK$$

Normtimmen (NH) för ventilationsarbeten på arbetsplatser med anknytning till detta avtal multipliceras med följande normtimmekoefficient (NHK).

Normtimmekoefficienten för rakt ackord är 17,56 €/NH från början av den lönebetalningsperiod som inleds 1.6.2022 eller närmast därefter.

2. Direkt lön

Lönesumman bildas baserat på ett gemensamt avtal mellan arbetsgivaren och arbetslagets lagbas. Avtalet ingås innan arbetet i fråga inleds. Den fastställda lönesumman ändras inte i efterhand, om inte arbetets omfattning ändras på grund av ändringar i arbetsbestämmelserna.

Protokollanteckning:

Förbunden rekommenderar att avtalsparterna får tillräckligt med tid för att sätta sig in i avtalshandlingarna då avtal för direkt lön (s.k. klumpackord) ingås.

3. Övriga löner

Arbetsgivaren och lagbasen eller – då lagbas saknas – arbetstagaren kan också komma överens om andra förfaringssätt och grunder för att bestämma lönen.

4. Utbetalning och garantilön

Ventilationsarbeten med normtider

Vid prestationslönearbete för ventilationsarbeten med normtider är nedannämnda grundtimlön garanterad och betalas i förskott per räkenskapsperiod.

I lönegrupp S och 1 gäller utbetalning och garantilön enligt tabellen, i lönegrupperna 2–4 enligt lönegrupp 3.

Grundtimlönerna 1.6.2022 eller från början av den närmast därpå följande lönebetalningsperioden:

Lg	€/h
S	11,62
1	14,00
2	16,56
3	17,41
4	18,37

Ventilationsbranschen

Ytterligare bestämmelser om ackordsarbeten med normtider

Om inget annat har fastställts betalas för lönegrupperna 2–4 som utbetalning per räkenskapsperiod grundtimlön enligt lönegrupp 3 + 1,7 €/h.

Övriga arbeten (underhålls- och reparationsarbeten, lagerarbeten m.m.)

Ifall annat arbete än arbete med normtider (prissatt arbete) utförs mot prestationslön, används som garantilön arbetstagarens personliga totalinkomst, om inget annat har avtalats.

2 § Bestämmelser om prestationslönearbete

Ventilationsbranschen

A. Allmänna bestämmelser om prestationslönearbete

1. Prestationslönesätt
  - a. rakt ackord
  - b. direkt lön
  - c. övriga löner
2. Val av prestationslön

Val av lönesätten i punkt 1 baserar sig på ett avtal mellan arbetsgivaren och arbetslaget lagbas.

Om inget annat har fastställts utförs enligt en arbetsorder med normtid minst 24 NH arbete på ett småhusbygge och 100 NH arbete på andra byggplatser med prestationslön. Om man inte når enighet om prestationslönesättet för ovan nämnda arbetet används rakt ackord enligt punkt a). (Småhusbyggen: byggnadsklassificering huvudklasserna 01, 02 och 04).

Personlig totalinkomst betalas för följande arbeten:

- Ändrings- och tillägsarbeten som utförs på basis av arbetsgivarens arbetsorder, vilka inte ingår i ackordsavtalet och som inte kan ordnas som prestationslönearbete
  - Om arbete utan normtid inte fastställs som prestationslönearbete utförs det som tidarbete. Denna bestämmelse gäller inte meningsskiljaktigheter i fråga om prissättningen av enskilda delar eller stycken med anknytning till arbeten med normtid.
  - Om man inte når enighet om prestationslönesättningen utförs arbetet med tidlön för arbetet i fråga såsom bestämts i kollektivavtalet.
3. Grunden för prestationslönearbetet är utöver den fastställda lönegrunden också eventuella ritningar och arbetsbeskrivningar som har utarbetats för arbetet.
  4. Ändrings- och tillägsarbeten samt arbeten som inte ingår i arbetsordern får göra endast på uppdrag av arbetsgivaren.
  5. Prestationslönens innehåll och arbetsorderns omfattning måste registreras innan arbetet inleds på blanketter som är bestyrkta för ändamålet. Blanketten utarbetas i två exemplar och undertecknas av lagbasen och arbetsgivaren.
  6. Arbetstagaren eller arbetslaget kan ges order om att avbryta ett prestationslönearbete som redan har inletts, om det utförda arbetet inte motsvarar den summa som har betalats för arbetet eller om arbetstagaren bryter mot bestämmelserna om arbetet eller försummar att iaktta god ordning.
  7. Då ett prestationslönearbetslag på uppdrag av arbetsgivaren blir tvungen att avbryta ett prestationslönearbete som redan har inletts och detta arbete inte återupptas senast inom fyra månader efter avbrottet, betalas ett eventuellt överskott i sin helhet åt prestationslönearbetslaget. Ett arbete som har avbrutits på det sätt som avses i denna punkt måste erbjudas samma arbetstagare som en gång inledde arbetet och dessa är skyldiga att återuppta arbetet om inte ett nytt prestationslöneavtal eller annat laga förfall förhindrar detta.
  8. Om inget annat har fastställts skall slutkalkylen uträknas senast inom 7 dygn efter att prestationslönearbetet har slutförts och ett eventuellt överskott skall betalas på följande lönebetalningsdag.

Ett arbete med prestationslön anses slutfört när en s.k. överlåtelsegranskning har genomförts genom försorg av arbetstagarens representant och lagbasen, och eventuella fel och brister har korrigerats. Vid överlåtelsegranskningen kontrolleras att entreprenaden har utförts korrekt och slutförts enligt ritningarna. Eventuella brister konstateras och korrigeras utan dröjsmål.

Överlåtelsegranskningen ska utföras utan dröjsmål efter att lagbasen har meddelat arbetsgivarens representant att prestationslönearbetet har slutförts. Om överlåtelsegranskningen av orsak som beror på arbetsgivarens representant förskjuts med mer än 7 kalenderdagar efter att lagbasen har gjort sin anmälan, betraktas prestationslönearbetet som slutfört.

9. Åt en arbetstagare vars anställningsförhållande avslutas under pågående prestationslönearbete betalas den eventuella återstående prestationslönedel som tillkommer arbetstagaren vid den tidpunkt som nämns i punkt 8, under förutsättning att denne har lämnat nödvändiga uppgifter för betalningen av lönen.

B. Ytterligare bestämmelser om ackordsarbeten med normtider

1. En mellanmätning av ackordsarbetet genomförs vid fastställd tidpunkt innan installationen döljs.
2. Om inget annat har fastställts genomförs mellanmätningen då lämpliga arbetskedan har slutförts med cirka 2–3 månaders mellanrum och arbetstagarna betalas 90 procent av mätresultatet. Varje arbetstagares andel av ovannämnda summa beräknas enligt punkt 5. I granskningsperioden ingår alltid en beräkning från arbetets början till tidpunkten för mätningen.

Protokollanteckning:

Förbunden uppmanar till att vid mellanmätningar av ackordsarbetet fästa uppmärksamhet vid att mätresultatet är i rätt proportion till arbetets färdighetsgrad.

3. Om någon liten del av ackordsarbetet enligt arbetsordern saknas, utan att detta förhindrar ibruktagandet av anläggningen, och slutförandet förskjuts med mer än 30 dygn har ackordslaget rätt att som så önskas kräva att ackordsarbetet avbryts och mäts till den del arbetet har slutförts och ackordsöverskottet betalas i sin helhet.
4. Efter att arbetet enligt ackordsarbetsordern inklusive eventuella tilläggs- och ändringsarbeten har slutförts skall på arbetsplatsen inom fastställd tid genomföras en mätning av ackordsarbetet, om inte parterna har kommit överens om att arbetet mäts utgående från ritningarna.

Prestationslönearbete konstateras vara klart enligt bestämmelserna i punkt 8 (överlämning) i enlighet med bestämmelserna. Om lönegrunderna för tilläggsarbeten som inleds efter att det ursprungliga ackordet är slutfört avtalas separat på det sätt som fastställs i kollektivavtalet.

Resultatet av mätningen används som grund för beräkningen av ackordspriset. Om en av parterna uteblir från den fastställda mätningen gäller den andra partens resultat av mätningen. En utredning av beräkningar, timmar och fördelning av ackordsgrunderna med anknytning till ackordsberäkningen lämnas till alla som har arbetat i ackordslaget.

5. Fördelning av ackordsvinst

Om inget annat har fastställts får arbetstagare i lönegrupp 2–4 som sin del av prestationslönesumman en summa vars storlek bestäms av grundtimlönen enligt lönegrupp 3 multiplicerad med antalet timmar denne har använt för arbetet. För varje arbetstagares del avdras från andelen den summa som tidigare har betalats åt arbetstagaren för ifrågavarande prestationslönearbete (utbetalda löner och mellanbotten).

Om inget annat har fastställts får arbetstagare i lönegrupp 1 som sin andel av prestationslönesumman en summa vars storlek är 50 procent av grundtimlönen för lönegrupp 3. För varje arbetstagares del avdras från andelen den summa som tidigare har betalats åt arbetstagaren för ifrågavarande prestationslönearbete (utbetalda löner och mellanbotten).

Om inget annat har fastställts, fördelas ackordsvinsten inte bland arbetstagare i lönegrupp S.

a. Ackordsavtalet för arbeten med normtid utgör en helhet och en arbetsgivare som är bunden till detta kollektivavtal får inte åtskilja olika arbetsskeden på byggsplatsen till olika ackordsarbeten, med undantag av följande:

- arbeten som utförs på annat håll än på byggsplatsen
- arbetstagare som klarar av alla arbetsskeden finns inte i arbetsgivarens tjänst
- då punkten ”Normtider för ventilationsarbeten på byggsplatserna inom ventilationsbranschen” har märkts med en asterisk (*) kan arbetet ges i uppdrag åt någon annan än ackordslaget
- ventilationsarbeten med anknytning till speciell utrustning och installation av denna
- ackordsarbeten som utförs stegvis
- löpande räkning
- isoleringsarbeten
- olika byggnader på en byggsplats som utgörs av flera nybyggen.

6. Ackordstagaren skall slutföra ackordsarbetet, om inte denne har motiverat förhinder. Då en arbetstagare på uppdrag av arbetsgivaren blir tvungen att avbryta ett fastställt ackordsarbete som redan har inletts och denne flyttas från ifrågavarande ackordsbyggsplats, och det arbete som orsakat avbrottet inte kan ordnas till prestationslön, betalas för tiden för avbrottet medeltimlön enligt 8 § i kollektivavtalet, dock högst för sex arbetsdagar.

3 § Lagbastillägg

Ventilationsbranschen

Om det enligt förhandsberäkningen ingår mer än 100 normtimmar i ventilationsarbetet har byggnaden eller hela byggnadsgruppen en lagbas. Om det i arbetslaget utöver lagbasen ingår minst fem arbetstagare skall det finnas två lagbasar. Om det enligt förhandsberäkningen ingår 24–100 normtimmar i rörläggningen skall det finnas en lagbas.

Åt en ventilationsmontör som fungerar som lagbas på byggplatsen betalas som lagbastillägg i relation till antalet timmar i lagbasarbete 5,3 procent av differensen mellan prestationslönesumman och garantilönesumman som betalas enligt kollektivavtalet för arbetsställen där man arbetar med prestationslön. Om det på arbetsplatsen finns två lagbasar fördelas ovannämnda tillägg mellan dessa i relation till antalet timmar i lagbasarbete.

1.6.2022 eller från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter: Var och en av lagbasarna garanteras ett lagbastillägg på 0,39 €/h.

Det garanterade lagbastillägget betalas som förskott räkenskapsperiodvis. Lagbastillägget avdras inte från den fastställda prestationslönesumman.

Vid medlemsföretag kan man lokalt sluta avvikande avtal om bestämmelserna i denna paragraf enligt 4 §.

Lagbasens uppgifter på arbetsplatsen

1. Tar emot och vidarebefordrar den ansvariga byggmästarens meddelanden till arbetsledningen.
2. Då ventilationsinstallationsarbetet inleds är installationsfirmans arbetsledning och arbetsplatsens lagbas skyldiga att förhandla med byggplatsens ansvariga ledning om nödvändiga omklädnings-, måltids-, arbets- och lagringsutrymmen med anknytning till ventilationsinstallationsarbetet samt om en uppsamlingsplats för avlastat material.
3. Lagbasen skall då arbetet inleds övervaka att material som anlänt till arbetsplatsen levereras till installationsplatsernas omedelbara närhet samt se till att materialet lagras på reserverade platser och hanteras varsamt.
4. Granskar anlänt material enligt materialförteckningen, fraktsedeln eller andra dokument med anknytning till arbetet som denne har fått, samt om oklarheter förekommer omedelbart meddelar installationsfirman eller avsändningsplatsen.

5. Lämnar under arbetets gång tilläggsbeställningar till firmans lager gällande verktyg, kanaler, delar och tillbehör som visar sig vara nödvändiga, men som man inte kunnat förutse behovet av då materialförteckningen utarbetades. Lagbasen skall lämna ovannämnda beställning i god tid; om arbetet utförs på firmans lokaliseringsort minst 8 arbetstimmar i förväg och om arbetet utförs på annan ort i hemlandet minst 16 arbetstimmar i förväg.
6. Övervaka att överblivet material levereras till installationsfirmans lager och meddela lagret om transporten. Omedelbart transportera bort trasiga och defekta material från installationsplatsen, så att de inte används i installationen av misstag, samt övervaka att rivningsmaterial samlas på reserverad plats.
7. Kontrollera timlistorna för arbetstagare som ingår i ackordslaget.
8. Se till att stöd och håll märks ut på rätt sätt.
9. Se till att installationsarbetet utförs enligt ritningarna. Sköta extra arbeten på uppdrag av arbetsgivaren så att använda material och arbetstimmar antecknas korrekt på den löpande räkningen, samt returnera ifrågasvarande blanketter till arbetsledningen med beställarens godkännande.

Speciallagbas

Om de uppgifter som enligt denna punkt tillfaller speciallagbasen avtalas separat skriftligen då arbetet inleds på arbetsplatsen. De uppgifter som avses här är mer krävande och omfattande än de lagbasuppgifter som i övrigt avses i det här kollektivavtalet. Uppgifterna är också sådana att de inte ingår i normtiderna.

Speciallagbasen kan bl.a. ha följande uppgifter

- att delta i arbetsplatsmöten mellan beställaren och entreprenören i egenskap av representant för företaget eller tillsammans med arbetsledningen
- att i större utsträckning än vanligt delta i olika myndighetsinspektioner på avtalat sätt. Dessa kan t.ex. vara byggnadstillsynsmyndighetens, fjärrvärmeanläggningens eller Säkerhets- och kemikalieverket Tukes inspektioner.
- att delta i syner eller granskningar på arbetsplatsen i större utsträckning än vad som föreskrivs i bestämmelserna om prestationslönearbete
- att delta i diskussioner och möten kring entreprenad, tidtabeller, håltagning och installationsordning i större utsträckning än vad som föreskrivs i bestämmelserna om prestationslönearbete

Uppgifterna som avses i den här punkten förutsätter ett separat avtal och mottagande av uppdraget skall vara frivilligt.

I avtalet om speciallagbasens uppgifter skall nämnas åtminstone de huvudsakliga uppgifterna och de fullmakter som tillfaller den arbetstagare som åtar sig uppgiften som speciallagbas. Om inget annat avtalas betalas till arbetstagaren för skötseln av speciallagbasens uppgifter lön enligt den personliga medeltimförtjänsten.

Övergång till eller skötsel av uppgifterna som speciallagbas kan kräva förhandsutbildning eller kompletterande utbildning i det fall att uppdraget fortsätter. Företaget skall ta dessa behov av utbildning i beaktande.

NORMTIDER FÖR VENTILATIONSARBETEN PÅ BYGGPLATSERNA INOM VENTILATIONSBRANSCHEN

1 § Gemensamma bestämmelser

Mom. 1 ACKORDSUMMA VID RAKT ACKORD

Detta dokument gäller ventilationsarbeten på bygglplatser som utförs som rakt ackord på basis av mätning. Dokumentet bestämmer grunderna enligt vilka det utförda arbetet mäts och omvandlas till normtider.

Ackordssumman fås genom att multiplicera summan av normtiderna med normtimmekoefficienten för ackordsarbetet som bestäms på basis av detta kollektivavtal.

Mom. 2 ALLMÄNNA GRÄNSER FÖR NORMTIDER

Punkt 1 Arbeten som ingår i normtiderna

- A) Normtiderna inkluderar alla arbetsskedan som behövs för installation av kanaler och maskiner samt deras tillbehör för att slutföra arbetet enligt arbetsordern på det sätt som krävs i planerna och av Talotekniikka RYL.
- B) Lämna under arbetets gång tilläggsbeställningar till firmans lager gällande verktyg, kanaler, delar och tillbehör som visar sig vara nödvändiga, men som man inte kunnat förutse behovet av då materialförteckningen utarbetades. Ackordsarbetaren skall lämna ovannämnda beställning i god tid; om arbetet utförs på firmans lokaliseringsort minst 8 arbetstimmar i förväg och om arbetet utförs på annan ort i hemlandet minst 16 arbetstimmar i förväg.
- C) Ändrings- och tilläggsarbeten samt arbeten som inte ingår i arbetsordern får göra endast på uppdrag av arbetsgivaren.

Punkt 2 Följande arbeten ingår inte i normtiderna

- A) Hämtning av material och verktyg från en punkt på längre avstånd än 30 meter från den passage genom vilken materialet transporteras.
- B) Om arbetstagaren måste vänta på material som denne har beställt enligt punkt 1b eller om det i övrigt uppkommer hinder för att fortsätta ackordsarbetet och saken i god tid har meddelats arbetsgivaren och annat arbete inte ordnas skall den förlorade arbetstiden ersättas enligt lön för väntetid.
- C) Montering och rivning av ställningar.
- D) Borrning av hål som behövs för kanalernas genomföringar och tilltäppande av dessa.
- E) Isoleringsarbeten
- F) Grävande och fyllnad av schakt.
- G) Anteckningar i fall då hålbilderna som krävs av en myndighet saknas eller är bristfälliga, eller då en montör sänds till arbetsplatsen speciellt i syfte att göra anteckningar.
- H) Målningsarbeten med undantag av reparationsstrykning med grundfärg en gång.
- I) Egentliga husbyggnadsarbeten. J) Utarbetande av returneringsförteckning.
- K) Tvätt med rengöringsmedel före installationen av kanaler, delar och utrustning enligt kraven i arbetsbeskrivningen.
- L) Regleringsmätningar och upprättande av protokoll.
- M) Tillägsbeställning från firmans lager då materialförteckning saknas eller är avsevärt bristfällig..
- N) Sotning av ventilationskanalerna.
- O) Täthetsprov
- P) Förflyttning till pausutrymmet på längre avstånd än 100 m från passagen (enligt myndighetsföreskrift ska det pausutrymmet bestå av minst en kvadratmeter per arbetstagare i varje arbetsskift på byggarbetsplatsen. Pausutrymmet ska utrustas med lämpliga bord och ryggstödsförsedda sittplatser så att arbetstagarna kan äta utan hinder. Om det i pausutrymmet inte är möjligt att ordna varma måltider, ska utrymmet utrustas med sådan utrustning som kan användas för att förvara medtagen mat och dryck. Pausutrymmet ska i detta fall vara försett med ett kylskåp.)

Mom. 3 ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Punkt 1 Nya och gamla byggnader

Normtiderna gäller då arbetet utförs på ett nybygge eller en byggplats i en gammal byggnad. I tabellen finns vid vald typ av byggnad tillägget för sanering enligt byggnadens användning. I fråga om saneringstillägget kan procenttalet variera på samma arbetsplats enligt användningen.

I tabellen finns vid vald typ av byggnad tillägget för sanering enligt byggnadens användning. I fråga om saneringstillägget kan procenttalet variera på samma arbetsplats enligt användningen.

SANERINGSTILLÄGG			
Typ av byggnad	Byggnaden har tagits ur bruk	Byggnaden är i bruk, inte arbetsområdet	Arbetsområdet är i bruk
Bostadshus (våringshus, radhus, småhus, fritidsbostäder, internat och motsvarande) inkvarteringsbyggnader, hotell och motsvarande	7	13	18
Sjukhus, servicehus, vårdanstalter och motsvarande	13	20	23
Övriga objekt (Lagerbyggnader, parkeringshallar, industrihallar, affärshallar, parkeringshus och motsvarande Daghem, allaktivitetshus, skolbyggnader och motsvarande Affärsbyggnader, butiker, kontorsbyggnader och motsvarande)	6	7	13
Fall då arbetet kan jämföras med nybygge	0	0	0

För skyddsobjekt läggs 5 procentenheter till tilläggen i saneringstabellen

Punkt 2 Svårighets- och miljö tillägg

Svårighetstillägg

Schakt tillägg	+ 20 %
RST – HST – eller ytbehandlat material	+ 10 %
Installationer i laboratorium och arbete som kräver speciell renlighet, mer krävande än klass P1	+ 30 %
Kanal gjord av plåt på mer än 1 mm	+ 20 %

Rökkanaler

rund kanal	+ 15 %
rektangulär kanal	+ 30 %

Miljötillägg

Maskinrumstillägg, gäller kanalnät + 30 %

Den fria arbetshöjden i utrymmet är 0,90 m + 50 %

Den fria arbetshöjden i utrymmet är 1,8 m + 25 %

Arbets höjd från golvet eller marken till kanalen mer än 5,0 m + 25 %

Arbets höjd från golvet eller marken till kanalen mer än 8,0 m + 50 %

Arbets höjden mäts till kanalens genomsnittliga höjd eller utrustningens nedre yta från den golv-, tak- eller jordyta där ställningen har monterats, utom i schakt där höjden mäts från den nivå där man tar sig in i schaktet.

TABELL ÖVER NORMTIDER FÖR VENTILATIONSENTREPRENAD

Mom. 1. RUNDA KANALER OCH DELAR

Kolumn	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Diameter		-50 mm	50- mm							
Dcm	NH	NH	NH	NH	NH	NH	NH	NH	NH	NH
- 125	0,18	0,37	0,58	0,18	0,48	1,98	0,37	0,28	0,70	0,23
- 200	0,21	0,40	0,63	0,30	0,53	1,98	0,40	0,30	0,75	0,26
250	0,25	0,48	0,75	0,35	0,58	1,98	0,48	0,36	0,90	0,31
315	0,28	0,60	0,93	0,44	0,75	1,98	0,60	0,45	1,13	0,35
400	0,32	0,68	1,06	0,53	0,96	2,84	0,68	0,51	1,28	0,40
500	0,41	0,84	1,34	0,67	1,03	2,84	0,85	0,63	1,58	0,51
630	0,54	1,08	1,69	0,80	1,46	2,84	0,96	0,80	2,00	0,68
800	0,60	1,30	2,04	1,07	1,98	3,97	1,30	0,97	2,43	0,75
1000	1,02	1,60	2,48	1,34	2,65	3,97	1,59	1,18	2,90	1,28
1250	1,34	1,98	2,92	1,79	3,44	3,97	1,87	1,33	3,33	1,68

1. Oisolerad kanal
2. Isolerad kanal ÄE, LE, PE - 50 mm
3. Isolerad kanal ÄE, LE, PE 50 - mm
4. Oisolerad, MY, KY, MY, TY, LKP, TULPPA, extern kanalanslutning < 1 m, SP, YHDEPL, värmeexpansionskompensator, inspektionslucka för färdig del
5. Isolerad KY, TY, MY, LKP, TP, EP, JATKO, kallkrympningsbandskarv
6. Utblåsningsspridare, t.ex. Eyma

Tilläggsupphängning med anledning av brandteknisk sektionering i enlighet med en specialplan och som konstaterats på förhand 0,1 NH/stöd. Till protokollet: Gäller inte stöd som installeras i samband med brandspjäll eller normala stöd i kanalnätet.

7. Ljuddämpare
8. Oisolerad förgrening, kabelsko
9. Isolerad förgrening, kabelsko
10. Munstyckskanal

INSPEKTIONSLUCKA (rektangulär och rund)

	Kanal	NH
Oisolerad	- 400	0,43
Isolerad	- 400	0,86
Oisolerad	500–	0,55
Isolerad	500–	1,01

YTTRE GALLER *

Kolumn	1
Storlek	NH
- 125	0,38
- 200	0,48
250	0,54
315	0,61

REKTANGULÄRT YTTRE GALLER *

Storlek	NH/st.
0,10–0,15	0,96
0,16–0,19	1,09
0,20–0,35	1,45
0,36–0,63	1,72
0,64–0,99	2,06
1,00–1,43	2,4
1,44–1,95	2,72
1,96–2,55	3,25
2,56–3,23	4,05
3,24–4,00	4,5

Mom. 2 GRUNDTIMLÖNER

INSTALLATION AV FÄRDIG KANAL OCH DELAR

Kolumn	1	2	3	4
Krets x m = m ²	NH/m	NH/m		
0–1 m ²	0,45	1,1	0,50	1,00
1,2 m ²	0,54	1,32	0,50	1,00
1,4 m ²	0,63	1,40	0,50	1,00
1,6 m ²	0,72	1,80	0,50	1,00
1,8 m ²	0,81	2,20	0,50	1,00
2 m ²	0,90	2,20	0,75	1,50
2,4 m ²	1,08	2,64	0,75	1,50
2,8 m ²	1,26	3,08	0,75	1,50
3,2 m ²	1,44	3,52	0,75	1,50
3,6 m ²	1,62	3,96	0,75	1,50
3,8 m ²	1,71	4,18	0,75	1,50
4 m ²	1,90	4,4	1,00	2,00
4,4 m ²	1,98	4,84	1,00	2,00
4,8 m ²	2,16	5,28	1,00	2,00
5 m ²	2,25	5,50	1,00	2,00
5,4 m ²	2,43	5,94	1,00	2,00
5,8 m ²	2,61	6,38	1,00	2,00
6 m ²	2,70	6,60	1,00	2,00
6,4 m ²	2,88	7,04	1,25	2,50
6,8 m ²	3,06	7,48	1,25	2,50
7,2 m ²	3,24	7,92	1,25	2,50
7,6 m ²	3,42	8,36	1,25	2,50
8,0 m ²	3,60	8,80	1,25	2,50

Oisolerad kanal 0,45
NH/m²

Isolerad kanal
1,10 NH/m²

1. Oisolerad kanal, KY, MY, LKT, TY, SY, ändbeslag enligt den större ändan, luftmängdsreglering och brandspjäll, värmeexpansionskompensator
2. Isolerad kanal, KY, MY, LKT, TY, SY, ändbeslag enligt den större ändan
3. Oisolerad kanal, Dimensioneringsända, Kapning av kanal
4. Isolerad kanal, dimensioneringsända, kapning av kanal, dimensionering enligt det yttre skalet

Tilläggsupphängning med anledning av brandteknisk sektionering i enlighet med en specialplan och som konstaterats på förhand 0,1 NH/stöd. Till protokollet: Gäller inte stöd som installeras i samband med brandspjäll eller normala stöd i kanalnätet.

Tabell för rektangulära kanaler Sida a x Sida b x 1 m = m²

Sida a mm	Sida b mm											
	100	150	200	250	300	400	500	600	800	1000	1200	1500
200												
250												
300			1 m ²	1,1 m ²	1,2 m ²							
400	1 m ²	1,1 m ²	1,2 m ²	1,3 m ²	1,4 m ²	1,6 m ²						
500	1,2 m ²	1,3 m ²	1,4 m ²	1,5 m ²	1,6 m ²	1,8 m ²	2 m ²					4 m ²
600	1,4 m ²	1,5 m ²	1,6 m ²	1,7 m ²	1,8 m ²	2 m ²	2,2 m ²	2,4 m ²				
800	1,8 m ²	1,9 m ²	2 m ²	2,1 m ²	2,2 m ²	2,4 m ²	2,6 m ²	2,8 m ²	3,2 m ²			
1000			2,4 m ²	2,5 m ²	2,6 m ²	2,8 m ²	3 m ²	3,2 m ²	3,6 m ²	4 m ²		5 m ²
1200					3 m ²	3,2 m ²	3,4 m ²	3,6 m ²	4 m ²	4,4 m ²	4,8 m ²	5,4 m ²
1400							3,8 m ²	4 m ²	4,4 m ²	4,8 m ²	5,2 m ²	5,8 m ²
1600									4,8 m ²	5,2 m ²	5,6 m ²	6,2 m ²
1800									5,2 m ²	5,6 m ²	6 m ²	6,6 m ²
2000							5 m ²		5,6 m ²	6 m ²	6,4 m ²	7 m ²
2400										6,8 m ²	7,2 m ²	7,8 m ²
2800										7,6 m ²	8 m ²	8,6 m ²
3000							7 m ²			8 m ²	8,4 m ²	9 m ²
3200										8,4 m ²	8,8 m ²	9,4 m ²

Område = 1 m²

Mom. 3 VENTILER

STORLEK mm	1	2	3	4	5	6	7
	NH	NH	NH	NH	NH	NH	NH
100	0,50	0,85	0,60	0,78	0,30	0,90	1,20
125	0,50	0,91	0,60	0,78	0,30	0,90	1,20
160	0,60	1,00	0,80	1,04	0,32	0,90	1,60
200	0,60	1,05	0,80	1,04	0,34	1,00	1,60
250	0,60	1,14	0,80	1,04	0,38	1,00	1,60
315	0,60	1,48	0,95	1,5	0,43	1,00	1,90
400	0,73	1,70	1,10	1,7	0,50	1,21	2,20
500	0,98	1,93	1,28	1,9		1,81	2,56
630	1,25	2,38	1,60	2,5		2,42	3,20
800	1,43		1,88	3,2			
1000	1,76		2,23	3,6			
1250	2,16		2,57	4			
1400	2,55		2,94				
1600	3,01		3,31				
1800	3,46		3,67				
2000	3,97		4,05				
2400	4,40		4,43				

1. In- och utgångsgaller
2. Fördelningsutrustning, låghastighet
3. Brandspjäll E-klass, rund luftmängdsreglering
4. Brandspjäll EI-klass
5. In- och utgångsventiler
6. Tryckreduceringsventil och utjämningslådor
7. Till- och frånluftsregulator, t.ex. Halton HHW

Mom. 4. VENTILATIONSMASKINER

- 1 TILLUFTSDON, omfattar 3 delar
- 2 TILL- OCH FRÅNLUFTSDON, PAKET, omfattar 6 delar

Om en roterande LTO-enhet kommer i delar till arbetsplatsen är hopsättningen av detta arbete som inte prissatts.

Kolumn	1	2
m ³ /s	NH	NH
0–0,99	3,8	6,88
1,00–1,99	5,76	10,23
2,00–3,49	7,67	13,74
3,50–4,99	9,59	17,26
5,00–6,99	11,5	20,77
7,00–10,00	13,42	23,97

Vid montering +30 %, avser ej tabellrad 1

Fabrikstillverkad ställning för utrustningen ingår i installationen

Arbetsnormerna inbegriper transport från lyftanordningen till ventilationsutrymmet

Maskindelar som läggs till paketet separat prissätts enligt tabellen över normtimmar för maskindelar

Protokollanteckning:

Tillägget på 30 procent vid ytmontering i prissättningen för arbete med ventilationsmaskiner gäller alla ventilationsmaskiner som installeras på någon annan ventilationsmaskin.

Ventilationsmaskinen börjar från spjället (till- och/eller frånluftsspjäll) och på kanalnät som installerats före eller efter detta kan tillämpas ett miljötillägg på 30 procent till den del kanalnäten är placerade i ventilationsmaskinrummet.

TABELL ÖVER NORMTIMMAR FÖR MASKINDELAR

DONETS PRODUKTION m ³ / s	
1	0–0,99
2	1,00–1,99
3	2,00–3,49
4	3,50–4,99
5	5,00–6,99
6	7,00–10,00

Element för eftervärmning och kylning prissätts enligt en luftmängd som flödar genom kanalen ur tabellen.

Kolumn	1	2	3	4	5	6
Rad	NH	NH	NH	NH	NH	NH
1.	1,11	1,32	2,04	2,36	2,68	3,01
2.	1,41	1,69	2,69	3,06	3,49	3,94
3.	1,66	1,96	2,95	3,35	3,74	4,14
4.	1,66	1,96	2,95	3,35	3,74	4,14

DELAR

1. Jalusispjäll, mellandel
2. Element
3. Ljuddämpare
4. Fläkt

Mom. 5 MINDRE UTRUSTNING

Utrustning	NH/st.
Fläkt för bostäder, Spiskåpa, Fläkt	2,28
VSS ventilationsutrustning. Kanalerna prissätts enligt tabellen.	3,70
Vindfångsutrustning	3,40
Värmeåtervinning för småhus, väggmodell, under 40 kg	5,00
Installerad ljudisoleringsmatta, alla storlekar	1,99
Kylutrustning	1,92
Kanalfläkt 100–160	0,48
Kanalfläkt 200–315	0,64
Utsugningsfläkt apparat	1,75
Slang till utsugningsfläkt	2,50
Tillverkning och installation av strukturer av järn är icke prissatt arbete.	

***VARMLUFTSUTRUSTNING, KYLBALKAR, HUSTEKNIKBALKAR OCH PASSIVA PANELER**

Varmluftsutrustning och kylbalkar

Vikt kg	1 NH/st.	2 NH/st.
- 15	1,04	1,28
- 35	1,16	1,39
- 60	1,74	1,97
- 100	2,32	2,55
- 150	2,90	3,13
- 200	3,48	3,71

1. Aggregat som kopplas till en strömkrets
2. Aggregat som kopplas till fler än en strömkrets

Husteknikbalkar

Längd mm	NH/st.
- 1500	1,50
- 2000	1,90
- 2500	2,20
- 3000	2,50
- 3500	2,80
- 4000	3,20
- 4500	3,60
- 5000	3,90

Husteknikbalkens längd = balkens längd + skyddsplåtens längd

Med husteknikbalk avses en balk som utöver kyl/värmesystemet även innehåller annan teknik, såsom elteknik.

Passiva paneler

	Inkvarterings- och hotellbyggnader	Övriga byggnader
Längd mm	NH/st.	NH/st.
- 1500	1,24	1,35
- 2000	1,58	1,72
- 2500	1,83	1,98
- 3000	2,08	2,25
- 3500	2,32	2,52
- 4000	2,65	2,88
- 4500	2,99	3,24
- 5000	3,23	3,50
- 5500	3,48	3,77
- 6000	3,72	4,04

Normtiderna för installation av kyl- och husteknikbalkar samt passiva paneler höjs med 15 % om ingen lyftanordning eller annat motsvarande hjälpmedel finns.

Koppling av Elpotek skorstenar

Om en ventilationsmontör kopplar s.k. elpotek skorstenar till varandra med rördelar, betalas som kopplingspris 0,25 NH/st

Ventilationsutrustning för villor, kontorslokaler o.d.

Vikt	kg	NH/st.
1.	40–99	6
2.	100–210	8

Mom. 6 AXIALFLÄKTAR

Kolumn	Kopplingsstorlek
1.	0–250
2.	315–400
3.	500–630
4.	800–1000
5.	1 250–

Kolumn	1	2	3	4	5
Rad	NH	NH	NH	NH	NH
1.	0,17	0,29	0,37	0,46	0,57
2.	0,17	0,29	0,37	0,46	0,57
3.	0,29	0,37	0,46	0,57	0,66
4.	0,37	0,57	0,74	0,94	1,11
5.	0,37	0,57	0,74	0,94	1,11
6.	0,57	0,74	0,94	1,11	1,31
7.	0,57	0,74	0,94	1,11	1,31
8.	0,74	0,94	1,11	1,31	1,45
9.	0,74	0,94	1,11	1,31	1,45
10.	1,11	1,31	1,48	1,68	1,87

1. Vibrationsisolering
2. Skyddsnät
3. Ben
4. Dukstos
5. Ledskovlar
6. Inloppskona
7. Utloppskona
8. Ljudfälla, Filterdel
9. Motorspjäll
10. Fläkt

Takfläkt

Storlek kg	Sugapparat	LV-pipa
	NH	NH
- 12	1,22	1,22
- 23	1,92	1,92
- 40	2,44	2,44
- 56	2,88	2,88
- 71	4,28	4,28

Mom. 7 TILLVERKNING AV DELAR

Arbete utom ackordsarbetet, för vilket det finns omfattande prissättning, läggs till ackordsarbetet endast om arbetslaget så önskar

Användning av prissättningen kräver ändamålsenliga verkstadsmaskiner:

Skärare, Gradsax, Kantjärn, Stänkskydd, Mangel, Punktsvets, Kantmaskin eldriven.

TILLVERKNING AV DELAR

Isolerad del/kanal mäts enligt det yttre skalet

Tillverkning av enkel kanal		0,42 NH / m ²
Enkel MY centrisk/KY 90-45-30		0,68 NH / m ²
Enkel MY och KY excentrisk		0,84 NH / m ²
Isolerad kanal	- 50 mm	0,82 NH / m ²
Isolerad kanal	51 - 100 mm	1,15 NH / m ²
Isolerad MY centrisk KY/90-45-30	- 50 mm	1,31 NH / m ²
Isolerad MY och KY excentrisk	- 50 mm	1,64 NH / m ²
Isolerad MY centrisk KY/90-45-30	51 - 100 mm	1,84 NH / m ²
Isolerad MY och KY excentrisk	51 - 100 mm	2,30 NH / m ²

INSTALLATION AV EGENHÄNDIGT TILLVERKADE OCH FÄRDIGA DELAR I EGENHÄNDIGT TILLVERKADE KANALER OCH DELAR

Enkel	LKT	Prissättning enligt tabellen	
Enkel	TL	> 0,59 m ²	0,73 NH/st.
Enkel	TL	< 0,6 m ²	1,10 NH/st.
Isolerad	LKT	Prissättning enligt tabellen	
Isolerad	TL	> 0,59 m ²	1,40 NH/st.
Isolerad	TL	< 0,6 m ²	1,74 NH/st.
Rörstöd/Hörnstöd			0,09 NH/st.
Fabrikstillverkade		Prissättning enligt tabellen	
Plåt på mer än 1 mm höjning		50 %	
Plastning av ljudisolerad kanal		10 %	

VENTILATIONSFÖRKORTNINGAR

PK6025-ZN05	P-kanal 250 s=0,5 l=6
PKT6025-ZN05	P-kanal tilltäppt 250 s=0,5 l=6
PKL6050025	Värmeisolerad kanal 250 Le=50 l=6
PKÄ6050025	Ljudisolerad kanal 250 Äe=50 l=6
PKP6050025	Brandisolerad kanal 250 Pe=50 l=6
PK2300x200 ZN05	Rektangulär kanal 300x200 s=0,5 l=2
KYK90025	Krokrör 90 250
KYK45025	Krokrör 45 250
LKTK025	Avloppskrage från plan yta 250
LKPK025-025	Avloppskrage för rör 250–250
POK025	Botten 250
LYPK025	Skarvstycke för rör 250
TLPP025	Inspektionslucka för rundad yta 250
TLTP040x020	Inspektionslucka för plan yta 400x200
TLPP025-A30	Inspektionslucka brandklass A30 E=60
MYK025-0200	Förminskningsrör 250–200
MYE025-0200	Förminskningsrör excentriskt 250–200
SP025	Reglerspjäll 250 T.ex.: PRA, liris, MRS
PP025	Brandspjäll 250
THPK04003150250	T-förgrening 400/315/250
USAV250	Yttre galler 250
ÄV02501200	Ljuddämpare 250 l=1200

SPRINKLERINSTALLATIONSBRANSCHEN INOM VVS-BRANSCHEN, Bilaga 6

SPRINKLERBRANSCHEN

Prissättningen för sprinklerbranschen träder i kraft på prov och kommer att användas på objekt där entreprenadsavtalet mellan beställaren och entreprenören grundar sig på en första entreprenadsoffert som lämnats efter 1.7.2020. Prissättningen i sprinklerbranschen är ett försök som är i kraft till slutet av avtalsperioden, dock så att bestämmelsen gäller arbetsplatser som funnits före slutet av avtalsperioden till och med deras upphörande. Avtalsparterna gör eventuellt ändringar i prissättningen enligt gjorda arbetstidsmätningar.

1 § Prestationslöner

1. Rakt ackord

Ackordssumman (AS) fås genom att multiplicera summan av normtimmarna (NHS) med normtimmekoefficienten (NHK).

$$AS = NHS \times NHK$$

Normtimmen (NH) för sprinklerarbeten på arbetsplatser med anknytning till detta avtal multipliceras med följande normtimmekoefficient (NHK).

Normtimmekoefficienten för rakt ackord är 17,56 €/NH från början av den lönebetalningsperiod som inleds 1.6.2022 eller närmast därefter.

2. Direkt lön

Lönesumman bildas baserat på ett gemensamt avtal mellan arbetsgivaren och arbetslagets lagbas. Avtalet ingås innan arbetet i fråga inleds. Den fastställda lönesumman ändras inte i efterhand, om inte arbetets omfattning ändras på grund av ändringar i arbetsbestämmelserna.

Förbunden rekommenderar att avtalsparterna får tillräckligt med tid för att sätta sig in i avtalshandlingarna då avtal för direkt lön (s.k. klumpackord) ingås.

3. Övriga löner

Arbetsgivaren och lagbasen eller – då lagbas saknas – arbetstagaren kan också komma överens om andra förfaringssätt och grunder för att bestämma lönen.

4. Utbetalning och garantilön

Vid prestationslönearbete för sprinklerarbeten med normtider är nedannämnda grundtimlön garanterad och betalas i förskott per räkenskapsperiod.

I lönegrupp S och 1 gäller utbetalning och garantilön enligt tabellen, i lönegrupperna 2–4 enligt lönegrupp 3.

1.6.2022 eller från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter:

Lg	€/h
S	11,62
1	14,00
2	16,56
3	17,41
4	18,37

Om inget annat har fastställts betalas för lönegrupperna 2–4 som utbetalning per räkenskapsperiod lön enligt lönegrupp 3 + 1,7 €/h.

Ifall annat arbete än arbete med normtider (prissatt arbete) utförs mot prestationslön, används som garantilön arbetstagarens personliga totalinkomst, om inget annat har avtalats.

2 § Bestämmelser om prestationslönearbete

Sprinklerbranschen

A. Allmänna bestämmelser om prestationslönearbete

1. Prestationslönesätt

- a. rakt ackord
- b. direkt lön
- c. övriga löner

2. Val av prestationslön

1. valet av lönesätten i punkt 1 baserar sig på ett avtal mellan arbetsgivaren och arbetslaget lagbas.

Om inget annat har fastställts utförs enligt en arbetsorder med normtid minst 100 NH arbete på byggplatser med prestationslön. Om man inte når enighet om prestationslönesättet för ovannämnda arbetet används rakt ackord enligt punkt a).

Prissättningen gäller inte för sprinklerinstallationer i anslutning till industriprocesser.

Personlig totalinkomst betalas för följande arbeten:

Ändrings- och tilläggsarbeten som utförs på basis av arbetsgivarens arbetsorder, vilka inte ingår i ackordsavtalet och som inte kan ordnas som prestationslönearbete

Om arbete utan normtid inte fastställs som prestationslönearbete utförs det som tidarbete. Denna bestämmelse gäller inte meningsskiljaktigheter i fråga om prissättningen av enskilda delar eller stycken med anknytning till arbeten med normtid.

Om man inte når enighet om prestationslönesättningen utförs arbetet med tidlön för arbetet i fråga såsom bestämts i kollektivavtalet.

3. Grunden för prestationslönearbetet är utöver den fastställda lönegrunden också eventuella ritningar och arbetsbeskrivningar som har utarbetats för arbetet.
4. Ändrings- och tilläggsarbeten samt arbeten som inte ingår i arbetsordern får göra endast på uppdrag av arbetsgivaren.
5. Prestationslönens innehåll och arbetsorderns omfattning måste registreras innan arbetet inleds på blanketter som är bestyrkta för ändamålet. Blanketten utarbetas i två exemplar och undertecknas av lagbasen och arbetsgivaren.
6. Arbetsgivaren har efter att först ha diskuterat frågan med lagbasen för arbetslaget rätt att vid behov öka eller minska mängden arbetskraft vid ackordsarbetsplatsen efter att först ha fastställt arbetets färdighetsgrad. Förfarandet på arbetsplatsen under semestertider ska diskuteras före lagbasens semester.
7. Arbetstagaren eller arbetslaget kan ges order om att avbryta ett prestationslönearbete som redan har inletts, om det utförda arbetet inte motsvarar den summa som har betalats för arbetet eller om arbetstagaren bryter mot bestämmelserna om arbetet eller försummar att iaktta god ordning.

8. Då ett prestationslönearbetslag på uppdrag av arbetsgivaren blir tvungen att avbryta ett prestationslönearbete som redan har inletts och detta arbete inte återupptas senast inom en månad efter avbrottet, betalas ett eventuellt överskott i sin helhet åt prestationslönearbetslaget. Ett arbete som har avbrutits på det sätt som avses i denna punkt måste erbjudas samma arbetstagare som en gång inledde arbetet och dessa är skyldiga att återuppta arbetet om inte ett nytt prestationslöneavtal eller annat laga förfall förhindrar detta.
9. Om inget annat har fastställts skall slutkalkylen uträknas senast inom 7 dygn efter att prestationslönearbetet har slutförts och ett eventuellt överskott skall betalas på följande lönebetalningsdag.

Ett arbete med prestationslön anses slutfört när en s.k. överlåtelsegranskning har genomförts genom försorg av arbetstagarens representant och lagbasen, och eventuella fel och brister har korrigerats. Vid överlåtelsegranskningen kontrolleras att entreprenaden har utförts korrekt och slutförts enligt ritningarna. Eventuella brister konstateras och korrigeras utan dröjsmål.

Överlåtelsegranskningen ska utföras utan dröjsmål efter att lagbasen har meddelat arbetsgivarens representant att prestationslönearbetet har slutförts. Om överlåtelsegranskningen av orsak som beror på arbetsgivarens representant förskjuts med mer än 7 kalenderdagar efter att lagbasen har gjort sin anmälan, betraktas prestationslönearbetet som slutfört.

Anmärkningar angående arvodes- eller ackordskalkylen ska göras inom två månader från det att arvodes- eller ackordsvinsten utbetalades, under förutsättning att arbetstagaren inte bevisligen kan påvisa att han till följd av sjukdom eller annat laga hinder inte har haft möjlighet att anmärka inom den utsatta tiden.

10. Åt en arbetstagare vars anställningsförhållande avslutas under pågående prestationslönearbete betalas den eventuella återstående prestationslönedel som tillkommer arbetstagaren vid den tidpunkt som nämns i punkt 8, under förutsättning att denne har lämnat nödvändiga uppgifter för betalningen av lönen.

B. Ytterligare bestämmelser om ackordsarbeten med normtider

1. En mellanmätning av ackordsarbetet genomförs vid fastställd tidpunkt innan installationen döljs eller rivningsarbete inleds, om inte rivningsarbetet kan mätas utgående från ritningar.
2. Om inget annat har fastställts genomförs mellanmätningen då lämpliga arbetsskeden har slutförts med cirka 2–3 månaders mellanrum och arbetstagarna betalas 90 procent av mätresultatet. Varje arbetstagares andel av ovannämnda summa beräknas enligt punkt 5. I granskningsperioden ingår alltid en beräkning från arbetets början till tidpunkten för mätningen.

3. Om någon liten del av ackordsarbetet enligt arbetsordern saknas, utan att detta förhindrar ibruktagandet av anläggningen, och slutförandet förskjuts med mer än 30 dygn har ackordslaget rätt att som så önskas kräva att ackordsarbetet avbryts och mäts till den del arbetet har slutförts och ackordsöverskottet betalas i sin helhet.
4. Efter att arbetet enligt ackordsarbetsordern inklusive eventuella tilläggs- och ändringsarbeten har slutförts skall på arbetsplatsen inom fastställd tid genomföras en mätning av ackordsarbetet, om inte parterna har kommit överens om att arbetet mäts utgående från ritningarna.

Prestationslönearbete konstateras vara klart enligt bestämmelserna i punkt 9 (överlämning) i enlighet med bestämmelserna. Om lönegrunderna för tilläggsarbeten som inleds efter att det ursprungliga ackordet är slutfört avtalas separat på det sätt som fastställts i kollektivavtalet.

Resultatet av mätningen används som grund för beräkningen av ackordspriset. Om en av parterna uteblir från den fastställda mätningen gäller den andra partens resultat av mätningen. En utredning av beräkningar, timmar och fördelning av ackordsgrunderna med anknytning till ackordsberäkningen lämnas till alla som har arbetat i ackordslaget.

5. Fördelning av ackordsvinst

Om inget annat har fastställts får arbetstagare i lönegrupp 2–4 som sin del av prestationslönesumman en summa vars storlek bestäms av grundtimlönen enligt lönegrupp 3 multiplicerad med antalet timmar denne har använt för arbetet. För varje arbetstagares del avdras från andelen den summa som tidigare har betalats åt arbetstagaren för ifrågavarande prestationslönearbete (utbetalda löner och mellanbotten).

Om inget annat har fastställts får arbetstagare i lönegrupp 1 som sin andel av prestationslönesumman en summa vars storlek är 50 procent av grundtimlönen för lönegrupp 3. För varje arbetstagares del avdras från andelen den summa som tidigare har betalats åt arbetstagaren för ifrågavarande prestationslönearbete (utbetalda löner och mellanbotten).

Om inget annat har fastställts, fördelas ackordsvinsten inte bland arbetstagare i lönegrupp S.

a) Ackordsavtalet för arbeten med normtid utgör en helhet och en arbetsgivare som är bunden till detta kollektivavtal får inte åtskilja olika arbetsskeden på byggplatsen till olika ackordsarbeten, med undantag av följande:

- Arbetstagare som klarar av alla arbetsskeden finns inte i arbetsgivarens tjänst, arbeten som utförs på annat håll än på byggsplatsen, arbeten som faktureras separat, pumphus.
  - För pumphus betraktas pumphusets innerväggar som gräns. Om det finns oklarheter kring gränsdragningen definieras gränserna mer detaljerat i prestationslöneavtalet för byggarbetsplatsen. Pumphuset inbegriper tillhörande rör och utrustning.
  - Entreprenaden kan genom lokalt avtal delas upp. Uppdelningen avtalas tillsammans med lagbaserna för de olika arbetslagen och med arbetsgivarens företrädare.
6. Ackordstagaren skall slutföra ackordsarbetet, om inte denne har motiverat förhinder. Då en arbetstagare på uppdrag av arbetsgivaren blir tvungen att avbryta ett fastställt ackordsarbete som redan har inletts och denne flyttas från ifrågavarande ackordsbyggsplats, och det arbete som orsakat avbrottet inte kan ordnas till prestationslön, betalas för tiden för avbrottet medeltimlön enligt medeltimförtjänsten, dock högst för sex arbetsdagar.

3 § Lagbastillägg

Om det enligt förhandsberäkningen ingår mer än 100 normtimmar i sprinklerarbeten har byggnaden eller hela byggnadsgruppen en lagbas. Om det i arbetslaget utöver lagbasen ingår minst fem arbetstagare skall det finnas två lagbaser.

Åt en montör som fungerar som lagbas på byggsplatsen betalas som lagbastillägg i relation till antalet timmar i lagbasarbete 5,3 procent av differensen mellan prestationslönesumman och garantilönesumman som betalas enligt kollektivavtalet. Om det på arbetsplatsen finns två lagbasar fördelas ovannämnda tillägg mellan dessa i relation till antalet timmar i lagbasarbete.

1.6.2022 eller från början av den lönebetalningsperiod som inleds närmast därefter: Var och en av lagbaserna garanteras ett lagbastillägg på 0,39 €/h.

Det garanterade lagbastillägget betalas som förskott räkenskapsperiodvis.

Lagbastillägget avdras inte från den fastställda prestationslönesumman.

Vid medlemsföretag kan man lokalt sluta avvikande avtal om bestämmelserna i denna paragraf enligt 4 §.

Lagbasens uppgifter på arbetsplatsen

1. Tar emot och vidarebefordrar den ansvariga byggmästarens meddelanden till arbetsledningen.
2. Då sprinklerinstallationsarbetet inleds är installationsfirmans arbetsledning och arbetsplatsens lagbas skyldiga att förhandla med byggherrens ansvariga ledning om nödvändiga omklädnings-, måltids-, arbets- och lagringsutrymmen med anknytning till sprinklerinstallationsarbetet samt om en uppsamlingsplats för avlastat material.
3. Lagbasen skall då arbetet inleds övervaka att material som anlänt till arbetsplatsen levereras till installationsplatsernas omedelbara närhet samt se till att materialet lagras på reserverade platser och hanteras varsamt.
4. Granskar anlänt material enligt materialförteckningen, fraktsedeln eller andra dokument med anknytning till arbetet som denne har fått, samt om oklarheter förekommer omedelbart meddelar installationsfirman eller avsändningsplatsen.
5. Under arbetets gång lämnas tilläggsbeställningar till firmans lager gällande verktyg, rör, delar och tillbehör som visar sig vara nödvändiga, men som man inte kunnat förutse behovet av då materialförteckningen utarbetades. Lagbasen skall lämna ovannämnda beställning i god tid; om arbetet utförs på firmans lokaliseringsort minst 8 arbetstimmar i förväg och om arbetet utförs på annan ort i hemlandet minst 16 arbetstimmar i förväg.
6. Övervaka att överblivet material levereras till installationsfirmans lager och meddela lagret om transporten. Omedelbart transportera bort trasiga och defekta material från installationsplatsen, så att de inte används i installationen av misstag samt övervaka att rivningsmaterial samlas på reserverad plats
7. Kontrollera timlistorna för arbetstagare som ingår i ackordslaget.
8. Se till att stöd och håll märks ut på rätt sätt.
9. Se till att installationsarbetet utförs enligt ritningarna och arbetsgivarens anvisningar. Sköta extra arbeten på uppdrag av arbetsgivaren så att använda material och arbetstimmar antecknas korrekt på den löpande räkningen, samt returnera ifrågakvarande blanketter till arbetsledningen med beställarens godkännande.

Speciallagbas

Om de uppgifter som enligt denna punkt tillfaller speciallagbasen avtalas separat skriftligen då arbetet inleds på arbetsplatsen. De uppgifter som avses här är mer krävande och omfattande än de lagbasuppgifter som i övrigt avses i det här kollektivavtalet. Uppgifterna är också sådana att de inte ingår i normtiderna.

Speciallagbasen kan bl.a. ha följande uppgifter

- att delta i arbetsplatsmöten mellan beställaren och entreprenören i egenskap av representant för företaget eller tillsammans med arbetsledningen
- att i större utsträckning än vanligt delta i olika inspektioner på avtalat sätt. Dessa kan t.ex. vara byggnadstillsynsmyndighetens, räddningsmyndighetens eller Säkerhets- och kemikalieverket Tukes inspektioner.
- att delta i syner eller granskningar på arbetsplatsen i större utsträckning än vad som föreskrivs i bestämmelserna om prestationslönearbete
- att delta i diskussioner och möten kring entreprenad, tidtabeller, håltagning och installationsordning i större utsträckning än vad som föreskrivs i bestämmelserna om prestationslönearbete

Uppgifterna som avses i den här punkten förutsätter ett separat avtal och mottagande av uppdraget skall vara frivilligt. I avtalet om speciallagbasens uppgifter skall nämnas åtminstone de huvudsakliga uppgifterna och de fullmakter som tillfaller den arbetstagare som åtar sig uppgiften som speciallagbas. Om inget annat avtalas betalas till arbetstagaren för skötseln av speciallagbasens uppgifter lön enligt den personliga medeltimförtjänsten.

Övergång till eller skötsel av uppgifterna som speciallagbas kan kräva förhandsutbildning eller kompletterande utbildning i det fall att uppdraget fortsätter. Företaget skall ta dessa behov av utbildning i beaktande.

ACKORDPRISSÄTTNING I SPRINKLERINSTALLATIONSBRANSCHEN

NORMTIDER FÖR SPRINKLERARBETEN PÅ BYGGARBETSPLATSER I SPRINKLERBRANSCHEN

1 § Gemensamma bestämmelser

Mom. 1 ACKORDSUMMA VID RAKT ACKORD

Detta dokument gäller sprinklerarbeten på byggplatser som utförs som rakt ackord på basis av mätning. Dokumentet bestämmer grunderna enligt vilka det utförda arbetet mäts och omvandlas till normtider.

Ackordssumman fås genom att multiplicera summan av normtiderna med normtimmekoefficienten för ackordsarbetet som bestäms på basis av detta kollektivavtal.

Mom. 2 ALLMÄNNA GRÄNSER FÖR NORMTIDER

Punkt 1 Arbeten som ingår i normtiderna

- a. Normtiderna innehåller alla arbetsskeden som behövs för att installera sprinklerutrustning, maskiner, munstycken och rör samt tillbehör så att arbetet blir färdigt enligt planerna och anvisningarna.
- b. Under arbetets gång lämnas tilläggsbeställningar till firmans lager gällande verktyg, rör, delar och tillbehör som visar sig vara nödvändiga, men som man inte kunnat förutse behovet av då materialförteckningen utarbetades. Ackordsarbetaren skall lämna ovannämnda beställning i god tid; om arbetet utförs på firmans lokaliseringssort minst 8 arbetstimmar i förväg och om arbetet utförs på annan ort i hemlandet minst 16 arbetstimmar i förväg.

Ändrings- och tillägsarbeten samt arbeten som inte ingår i arbetsordern får göra endast på uppdrag av arbetsgivaren.

Punkt 2 Följande arbeten ingår inte i normtiderna

- a. Hämtning av material, vatten och verktyg från en punkt på längre avstånd än 30 meter från den passage genom vilken materialet transporteras.
- b. Om arbetstagaren måste vänta på material som denne har beställt enligt punkt 1b eller om det i övrigt uppkommer hinder för att fortsätta ackordsarbetet och saken i god tid har meddelats arbetsgivaren och annat arbete ordnas skall den förlorade arbetstiden ersättas enligt lön för väntetid.

- c. Montering och rivning av ställningar.
- d. Borrande av hål som behövs för rörens genomföringar och tilltäppande av dessa.
- e. Anteckningar i fall då hålbilderna som krävs av en myndighet saknas eller är bristfälliga, eller då en montör sänds till arbetsplatsen speciellt i syfte att göra anteckningar.
- f. Målningsarbeten med undantag av reparationsstrykning med grundfärg en gång.
- g. Egentliga husbyggnadsarbeten.
- h. Utarbetande av returneringsförteckning.
- i. Tvätt med rengöringsmedel före installationen av rördelar och utrustning i rörsystemet enligt kraven i arbetsbeskrivningen.
- j. Tilläggsbeställning från firmans lager då materialförteckning saknas eller är avsevärt bristfällig.

Mom. 3 ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Punkt 1 Nya och gamla byggnader

Normtiderna gäller då arbetet utförs på ett nybygge.

RENOVERINGSARBETE

Vid renoveringsarbete kompenseras man för faktorer som medför fördröjning eller påskyndning av arbetet med renoveringsprocent, vilka läggs till eller dras av från summan av normtimmar.

Storleken av det tillägg eller avdrag som kan avtalas är $\pm 20\%$. Procenttalet fastställs på arbetsplatsen mellan arbetsgivaren och lagbasen innan arbete påbörjas.

Punkt 2 Svårighets- och miljöillägg

Svårighetstillägg

Stålrör som svetsas + 20 %

Miljöillägg

Lågutrymmestillägg

Den fria arbetshöjden i utrymmet är 0,9 m + 50 %

Den fria arbetshöjden i utrymmet är 1,8 m + 25 %

Höjdtillägg:

a) Då man installerar rör eller utrustning vars lägsta yta på golv- eller motsvarande nivå är på fyra (4) meter höjs normtiderna med 5 %. Om höjden på objektet ökar betalas för varje hela två (2) meter en höjning på 5 % på normtiderna.

b) Vid användning av körbara personlyftar på en höjd om åtta (8) meter höjs normtiderna med 5 %. Om höjden på objektet ökar betalas för varje hela två (2) meter en höjning på 5 % på ackordsprisen.

Punkt 3 Förberedelser

Om rörsystemets delar levereras som prefabrikat är normtiderna för dessa delar av rörsystemet:

- Normtiden för installation av prefabrikat är 50 procent av normtiden för normalt arbete.
- Som förberedelse betraktas inte kompletta kombirör eller rör med färdiga spår.

Omfattningen av delar av rörsystem som levererats som prefabrikat fastställs i arbetsplanerna innan installationsarbetet inleds. Procentandelen prefabrikat antecknas enligt prefabrikatsområde i byggesavtalet. Vid fastställandet av andelen beaktas andelen prefabrikat i fråga om stam- och förgreningsrör. Om andelen ändras under projektets gång, uppdateras den nya procenten i byggesavtalet.

NORMTIDER FÖR SPRINKLERENTREPRENAD

Mom. 1. MUNSTYCKEN

Munstycke	Spiralrör NH/st.	Spårrör NH/st.	Pressning NH/st.
Normalmunstycke fritt – montering storlek > 50	1,2	1,0 1,3	0,96
Normalmunstycke för till- eller frånrör	1,3	1,1	1,04
Munstycke med täckningsbricka eller installationsram fast installation	1,6		1,28
Munstycke med täckningsbricka eller installationsram flexibelt rör	1,3	1,2	1,04
Munstycke för mellanutrymme	0,8	0,8	0,64
Munstycke för gridsystem storlek > 50	1,0	0,8 1,2	0,8
Torrsystemsmunstycke	1,3	1,1	1,04

Normtiderna för munstycken inbegriper installation av munstycksrör inklusive stamledning, med undantag av tillmatningsstamledning och utrustning och tillbehör enligt mom. 3.

Upphängning med anledning av brandteknisk sektionering enligt plandokument 0,1 NH/rör.

Mom. 2 STAMLEDNINGAR FÖR TILLMATNING

Som stamledning för tillmatning betraktas rör som installeras i den första förgreningen i skyddsområdet från vattenkällan till centralen.

Kolumn	1	2	3	4
Yttre diameter DU	Svetsas NH/m	Skruvförband NH/m	Pressning NH/m	Spårförband NH/m
63	0,60	0,55	0,41	0,41
76,1	0,65	0,60	0,45	0,45
88,9	0,70	0,65	0,49	0,49
114,3	0,80	0,70	0,53	0,53
139,7	0,90	0,80		0,76
168,3	1,10	0,90		0,86
219,1	1,30	1,10		1,05

Upphängning med anledning av brandteknisk sektionering enligt plandokument 0,1 NH/rör.

Mom. 3 UTRUSTNING OCH TILLBEHÖR

1. Ventil för fuktlarm med tillbehör

Storlek DN	NH
- 65	8
- 100	9
- 150	11
- 200	13

2. Torrlarms-, torrflänings- eller Delugeventil

Storlek DN	NH
- 65	10
- 150	12
- 200	15

3. Glykolstation 7 NH

4. Tillbehör för koppling av servisleddning

Storlek DN	NH
- 80	6
- 100	8
- 150	11

5. Larmklocka med tillhörande rörsystem 4 NH

- Inbegriper installation av rör på 5 m

6. Strömbrytare med tillhörande testventiler 4 NH

- Inbegriper installation av rör på 3 m

7. VHE - pump med tillhörande rör 4 NH

- Inbegriper anslutning av en larmventil.

För överstigande del 1 NH/ventil.

8. Kompressorer med tillhörande rörsystem 5 NH

- Inbegriper anslutning av en larmventil.

För överstigande del 1 NH/ventil.

9. Testutrustning

Storlek DN	NH
- 80	4
- 100	6
- 150	8

10. Brandkårens matningsanslutning 4 NH

- Inbegriper installation av rör på 6 m

11. Tryckförhöjningspump upp till DN 100 8 NH

12. Vattenkäril för torksystem

a) i färdigt utförande 3 NH

b) i eget utförande 5 NH

ORTSPECIFIKA NOLLPUNKTER, Bilaga 7

Heinola	Järnvägsstationen
Huvudstadsregionen	Helsingfors huvudjärnvägsstation, framför den södra ingången
Tavastehus	Hörnet Hallituskatu-Linnankatu
Hyvinge	Järnvägsstationen, framför huvudingången
Imatra	Korsningen mellan Jukankatu och Koskenparras
Joensuu	Hörnet Siltakatu-Kauppakatu
Jyväskylä	Resecentralen, framför huvudingången
Kajana	Busstationen, framför huvudingången
Kemi	Järnvägsstationen, framför huvudingången
Karleby	Järnvägsstationen, framför huvudingången
Kotka	Torget, södra hörnet
Kouvola	Järnvägsstationen, framför huvudingången
Kuopio	Torget, framför stadshusets huvudingång
Lahtis	Hörnet Torikatu-Aleksanterinkatu
Villmanstrand	Hörnet Oksasenkatu-Toikankatu
S:t Michel	Hörnet Maaherrankatu-Hallituskatu
Nokia	Järnvägsstationen, framför huvudingången
Uleåborg	Kulan på Rotuaari
Pieksämäki	Järnvägsstationen, framför huvudingången
Björneborg	Korsningen mellan Gallen-Kallelankatu och Antinkatu
Brahestad	Järnvägsstationen, framför huvudingången
Raumo	Busstationen, framför huvudingången
Riihimäki	Busstationen, framför huvudingången
Rovaniemi	Korsningen mellan Koskikatu och Rovakatu
Nyslott	Korsningen mellan Olavinkatu och Kauppatori
Seinäjäki	Järnvägsstationen, framför huvudingången
Tammerfors	Torget, framför stadshusets huvudingång
Torneå	Busstationen, framför huvudingången
Åbo	Korsningen mellan Universitetsgatan och Köpmansgatan
Vasa	Korsningen mellan Handelsplanaden och Vasaesplanaden
Varkaus	Järnvägsstationen, framför huvudingången

